

รายงานการวิจัย
การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๒.๐๗	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส ๖๙๑ ร	รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ
	กรุงเทพฯ: ๒๕๖๘
	๑๘๙ หน้า
	ISBN 978-616-270-544-1
	๑. การผลิตและพัฒนากำลังคน ๒. การศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓. การพัฒนาการศึกษา

**รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับ
การพัฒนาการศึกษาของประเทศ**

สิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ ๑/๒๕๖๙
ISBN 978-616-270-544-1
เผยแพร่ ธันวาคม ๒๕๖๘
จัดทำโดย กลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ๙๙/๒๐ ถนนสุขุมวิท
แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๖๖๘ ๗๑๒๓ ต่อ ๒๔๑๓
โทรสาร ๐ ๒๒๔๓ ๒๗๘๗
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ hrdp.oec@gmail.com
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

คำนำ

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีเส้นทางการเรียนเชื่อมโยงจากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตลอดจนศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ ที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการศึกษาต่อ รวมทั้งใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้มีการศึกษาวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตลอดจนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และอาจารย์เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและกลุ่มจังหวัด เพื่อนำผลการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทาง และข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และอาจารย์ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคการศึกษา และผู้สนใจโดยทั่วไป สามารถศึกษาค้นคว้า อ้างอิง และนำองค์ความรู้ไปต่อยอดพัฒนางานที่เกี่ยวข้องต่อไป

(รองศาสตราจารย์ประวิต เอราวรรณ์)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ มีวัตถุประสงค์ คือ

๑) เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีเส้นทางการเรียนเชื่อมโยงจากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งสภาพปัญหา และอุปสรรคการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ประกอบด้วย

๑) **วิธีการเชิงปริมาณ** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหรือครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด ทั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๔,๖๓๖ แห่ง (จากประชากรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๑,๑๑๕ แห่ง) และใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑,๒๑๙ แห่ง (จากประชากรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓,๔๐๑ แห่ง)

๒) **วิธีการเชิงคุณภาพ** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมและสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๗๘ แห่ง โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (๑๗ แห่ง) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (๒๗ แห่ง) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) (๘ แห่ง) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) (๘ แห่ง) รวมทั้งผู้บริหาร และอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา (๑๔ แห่ง) ตลอดจนอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (๔ แห่ง) ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๑. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ สรุปผลได้ดังนี้

๑.๑ สภาพการจัดการศึกษารองรับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๑.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยจัดโครงสร้างรายวิชาให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับความถนัดทางการเรียนและวิชาชีพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ การจัดกลุ่มแผนการเรียนแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ห้องเรียนพิเศษ ห้องเรียนทั่วไป และห้องเรียนอาชีพ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาจำนวนมากยังขาดการวิเคราะห์ความต้องการกำลังแรงงานตามกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และไม่ได้ประเมินบุคลิกภาพหรือความถนัดของผู้เรียน ส่งผลให้บุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับแผนการเรียน

๑.๑.๒ องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

การกำหนดจุดมุ่งหมายของรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรเชื่อมโยงกับมาตรฐานภาระงานของหลักสูตรที่เป็นเป้าหมายการศึกษาต่อ ในระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา และตามมาตรฐานวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการวิเคราะห์ภาระงาน ทักษะ และสมรรถนะทางวิชาชีพที่เป็นข้อกำหนดการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ ทำให้ไม่สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ต่อยอดไปสู่การจัดทำสื่อการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาที่แสดงมาตรฐานความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skill: S) และคุณลักษณะ (Attribute: A) ได้ครบถ้วน

รายวิชาพื้นฐาน สถานศึกษาจัดเป็นความถนัดทางการเรียนที่เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม พบว่าสถานศึกษาบางแห่งได้นำเนื้อหาและทักษะการเรียนรู้เพิ่มเติมมาบรรจุในรายวิชาพื้นฐาน ทั้งที่ควรแยกไปจัดในรายวิชาเพิ่มเติมมากกว่า

รายวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการจัดเป็น ๒ แนวทาง ได้แก่ ๑) รายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดเป็นวิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามจุดเน้นของสถานศึกษาหรือนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นรายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ (TPAT) และความถนัดทั่วไป (TGAT) สถานศึกษาบางแห่งได้ปรับรายวิชาให้สอดคล้องกับระบบคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา (TCAS) แต่ส่วนใหญ่ยังคงจัดรายวิชาแบบแยก เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคณิตศาสตร์ เนื่องจากข้อกังวลต่อเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้การสอบแบบแยกรายวิชา (A-Level) ๒) รายวิชาชีพพื้นฐาน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการนำมาตรฐานการเรียนรู้ขององค์การมาตรฐานวิชาชีพและสถานศึกษาอาชีวศึกษา มาจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นำมาตรฐานขององค์การมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการเรียนรู้ทางวิชาชีพพื้นฐานจากความร่วมมือกับสถานศึกษา/ สถาบันการศึกษาที่เป็นเป้าหมายการศึกษาต่อ มาจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม บางสถานศึกษามีการพัฒนาระบบเทียบโอนหน่วยกิตหรือต่อยอดเป็นธนาคารหน่วยกิต อย่างไรก็ตาม โครงสร้างเวลาเรียนยังไม่เพียงพอสำหรับการเปิดรายวิชาความถนัดและวิชาชีพพื้นฐาน ทำให้ผู้เรียน

ไม่สามารถค้นหาความถนัดและต่อยอดได้เต็มที่ อีกทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาทิ ชุมนุม/ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร ยังไม่ครอบคลุมการสร้างประสบการณ์เพิ่มพูนสมรรถนะการทำงานทางวิชาชีพ ขณะที่ความร่วมมือในการส่งผู้เรียนไปฝึกประสบการณ์กับสถานประกอบการเพื่อฝึกประสบการณ์ยังขาดระบบคลังแหล่งเรียนรู้และขาดคำอธิบายเกณฑ์ทักษะและสมรรถนะการทำงานที่เป็นมาตรฐานภาระงานร่วมกัน ทำให้ใบรับรองการฝึกประสบการณ์เป็นเพียงการยืนยันการเข้าร่วม แต่ยังไม่สะท้อนระดับสมรรถนะการทำงาน หรือคุณลักษณะทางวิชาชีพได้อย่างชัดเจน

๑.๑.๓ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อกำหนดเส้นทางการศึกษาเชื่อมโยงกับกลุ่มวิชาชีพ แผนการเรียน หรือประเภทห้องเรียนที่สัมพันธ์กับมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพหรือมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ โดยวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากสถานประกอบการ สถานศึกษาเป้าหมายปลายทาง ผู้เรียน และสังคม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังพบข้อจำกัดด้านการวิเคราะห์บริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับภาระงานจริง ส่งผลให้ผู้เรียนยังไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะได้ครบทั้งความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) นอกจากนี้ การประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางการเรียนและอาชีพ ยังไม่เชื่อมโยงกับคุณสมบัติและข้อกำหนดการศึกษาต่อ และความต้องการแรงงาน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้แฟ้มสะสมผลงานมาเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาและอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความถนัด และพรสวรรค์ของตน อีกทั้งการแนะแนวยังขาดครูแนะแนววิชาชีพหรือครูที่ผ่านการอบรมด้านการแนะแนว ทำให้กระบวนการแนะแนวขาดประสิทธิภาพ

๑.๒ สภาพการจัดการศึกษาทางวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา

๑.๒.๑ การจัดการศึกษาทางวิชาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัด และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อย่างไรก็ตาม การบูรณาการมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดโดยองค์กรมาตรฐานวิชาชีพและกรมพัฒนาฝีมือแรงงานเข้าสู่รายวิชา ยังขาดความเป็นระบบในหลายแห่ง ขณะที่บางสถานศึกษาสามารถบูรณาการมาตรฐาน วิทยาการ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นต้นแบบที่ควรขยายผลเพื่อยกระดับคุณภาพการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาให้ได้มาตรฐานและแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค สำหรับสถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรปริญญาบัตร โดยพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัด และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งยังพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนตามกรอบมาตรฐานอุดมศึกษา พร้อมผ่านการประกันคุณภาพตามเกณฑ์ ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) ขณะเดียวกัน หลักสูตรในบางสาขาวิชาชีพ ต้องได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสิทธิขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ รองรับความต้องการแรงงานและการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

การพัฒนาทักษะและสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด จังหวัด และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ดำเนินการผ่านสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา โดยจัดหลักสูตรที่หลากหลาย เช่น หลักสูตรระยะสั้นเพื่อ Upskill, Reskill และ Newskill รวมถึงธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเชื่อมโยงสู่สายอาชีพ โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีความร่วมมือกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาให้การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากร ส่วนด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดฝึกอาชีพ และระบบทวิภาคี แต่ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ส่วนสถาบันอุดมศึกษามีการฝึกสหกิจศึกษาและการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการทำงาน (CWIE) เพื่อพัฒนาสมรรถนะพร้อมทำงานจริง โดยใช้ข้อมูลจากสถานประกอบการมาประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

๑.๒.๒ การจัดหลักสูตรรองรับความต้องการของอาชีพในการประกอบการตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังมีจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาไม่เป็นไปตามแผนการรับ บางสาขาขาดผู้เรียนหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ แม้จะมีการจัดทำแผนการรับตามหลักสูตรต่าง ๆ แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศด้านกำลังคนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การขับเคลื่อนนโยบายระเบียงเศรษฐกิจพิเศษยังขาดโครงสร้างที่เชื่อมโยงไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขด้านความถนัดทางการเรียนหรือวิชาชีพได้ชัดเจน และขาดการสร้างช่องทางแนะแนวอาชีพแก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้เส้นทางการศึกษาต่อของผู้เรียนยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการแรงงานจริง ยกเว้นในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีกลไกการขับเคลื่อนเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน

๑.๒.๓ การจัดหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา/สถาบันอุดมศึกษากับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามคุณสมบัติและเงื่อนไขข้อกำหนดความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ และการผ่านประสบการณ์ทางวิชาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่นำหลักสูตรระยะสั้นด้านอาชีพไปใช้สนับสนุนการจัดรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมในโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงจัดหลักสูตรทวิศึกษาร่วมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภายใต้ความร่วมมือเชิงนโยบาย แต่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดข้อมูลสารสนเทศด้านคุณสมบัติและความถนัดของผู้เรียน ทำให้การจัดรายวิชาเชื่อมโยงสู่การศึกษาต่อไม่ชัดเจนเพียงพอ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาใช้ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (TCAS) กำหนดเกณฑ์การรับผู้เรียนตาม A-Level, TGAT และ TPAT ส่งผลต่อการออกแบบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บางแห่งสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรเชื่อมโยงกับการศึกษาต่อ แต่บางแห่งยังใช้เกณฑ์เฉพาะ A-Level ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนระหว่างรายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ และรายวิชาความถนัด

ทางการเรียน ส่วนด้านแนะแนวการศึกษาและอาชีพยังขาดการสะท้อนความต้องการแรงงานจริง และความร่วมมือกับสถานประกอบการ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นหนึ่งในรอบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ เพื่อสะท้อนทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะในการทำงาน และความถนัดทางการเรียนของผู้เรียน กับคุณสมบัติที่กำหนด

๒. ข้อเสนอแนะทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑.๑ พัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยอาศัยการวิเคราะห์ความต้องการ ๔ ด้าน ได้แก่ สถานประกอบการ สถานศึกษาเป้าหมายปลายทาง ผู้เรียน และสังคม เพื่อนำมาสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายและเส้นทางการศึกษาให้สอดคล้องกับกลุ่มวิชาชีพ แผนการเรียนรู้หรือประเภทห้องเรียนที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพและมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ

๒.๑.๒ นำข้อมูลสารสนเทศด้านลักษณะอาชีพและข้อกำหนดคุณสมบัติการรับบุคคล

เข้าศึกษาต่อ ทั้งด้านความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป และสมรรถนะการทำงาน จากสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง และสถานประกอบการ ตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ มาใช้เป็นกรอบกำหนดการจัดกลุ่มแผนการเรียนรู้หรือประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อสร้างเส้นทางการศึกษาที่เชื่อมโยงไปสู่ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ

๒.๑.๓ บูรณาการมาตรฐานภาระงานทางวิชาการเข้ากับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

แกนกลางในกลุ่มรายวิชาพื้นฐาน ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรวิเคราะห์มาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพหรือมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อนำไปกำหนดภาระงาน ทักษะ และสมรรถนะการทำงานทางวิชาชีพ รวมถึงกำหนดองค์ประกอบด้านความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาและเขียนผลการเรียนรู้ เพื่อใช้กำกับหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

๒.๑.๔ สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา

อุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความต้องการด้านอาชีพ ผู้เรียน และสังคม พร้อมทั้งร่วมกันพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยี ครุภัณฑ์ และสถานฝึกประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับเส้นทางการศึกษาและกลุ่มวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานภาระงานและหลักสูตรวิชาชีพ

๒.๑.๕ จัดทำคำอธิบายเกณฑ์ทักษะและสมรรถนะการทำงานตามภาระงานทางวิชาชีพ

โดยยึดข้อตกลงร่วมระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินสมรรถนะและคุณลักษณะในการทำงานที่ผู้เรียนได้รับจากการฝึกประสบการณ์

๒.๑.๖ จัดหาหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพิ่มเติมจากสื่อกลาง

ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมุ่งเน้นสื่อที่สะท้อนบริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพ ผ่านการนำเสนอการปฏิบัติที่เป็นภาระงานมาบรรจุในคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน โดยวิเคราะห์ออกเป็นองค์ประกอบด้านความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A)

๒.๑.๗ พัฒนาระบบการจัดเก็บคลังทะเบียนแหล่งเรียนรู้และวิทยาการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพในปัจจุบัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่รองรับได้ทั้งรูปแบบ Online และ Offline

๒.๑.๘ จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมผลงาน รางวัล ใบรับรอง ประสบการณ์ และผลการเรียน ตามรายวิชาที่เป็นองค์ประกอบของกลุ่มแผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียน เพื่อสะท้อนศักยภาพ บุคลิกภาพ และความถนัดที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องในแต่ละปีการศึกษา

๒.๑.๙ พัฒนาครูให้มีความสามารถในการวิเคราะห์บริบทท้องถิ่นและลักษณะอาชีพ ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานภาระงาน และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาต่อ เพื่อกำหนดภาระงานที่สะท้อนทักษะและสมรรถนะการทำงาน ครอบคลุมด้านความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) นำไปสู่การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา ความถนัดและกิจกรรมประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของเส้นทางการศึกษาต่อของผู้เรียน

๒.๑.๑๐ จัดทำระบบติดตามและประเมินผลการปรับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ เชื่อมโยงอาชีพ และใช้ผลประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรม และระบบแนะแนวให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา

๒.๒.๑ พัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่บูรณาการมาตรฐานวิชาชีพจากองค์ความรู้วิชาชีพ และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พร้อมบรรจุเนื้อหาด้านภาษา วิทยาการ และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิ ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมทั้งควรกำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพในทุกหลักสูตรเพื่อใช้เป็นกลไกรับรองคุณภาพอย่างเป็นระบบ

๒.๒.๒ ปรับปรุงทักษะและสมรรถนะในระบบการฝึกอาชีพแบบทวิภาคี ร่วมกับสถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา พร้อมทั้งส่งเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพ โดยตระหนักว่าเป็นเส้นทางสู่ความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่ได้รับทั้งประสบการณ์และค่าตอบแทนควบคู่กับการศึกษาต่อ

๒.๒.๓ ให้สถาบันอาชีวศึกษาภาคทำหน้าทีรวบรวมและจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านลักษณะอาชีพ และข้อกำหนดคุณสมบัติการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อ ทั้งในด้านความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ ตลอดจนแนวโน้มความต้องการของกลุ่มอาชีพในการประกอบการในระดับจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ

๒.๒.๔ จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อขับเคลื่อนข้อมูลสารสนเทศด้านความต้องการ กำลังแรงงาน และนโยบายยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการรับผู้เรียน และการผลิตกำลังแรงงานฝีมือตามยุทธศาสตร์

๒.๒.๕ สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ และประสบการณ์อาชีพ ตามคุณสมบัติและเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องครบถ้วน รวมทั้งมีสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในกลุ่มจังหวัดทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ทั้งนี้ ควรจัดทำหลักสูตรระยะสั้น และสามารถสะสมได้ในธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) รวมถึงการใช้ประโยชน์จาก Thai MOOC (Thailand Massive Open Online Course) เป็นแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์แบบเปิด (Open Online Course) ที่มีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย เรียนฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา สำหรับผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงคนทุกช่วงวัย เพื่อส่งเสริมและรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

๒.๒.๖ จัดทำระบบแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการรับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านลักษณะอาชีพ ข้อกำหนดคุณสมบัติการรับบุคคลเข้าศึกษา เงื่อนไขความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป ตลอดจนแนวโน้มความต้องการของกลุ่มอาชีพตามจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ มาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๒.๗ ให้สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้เฉพาะรายวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level) ในการคัดเลือกผู้เรียน ควรพิจารณาเพิ่มเติมจากหลักฐานผลงาน รางวัล และใบรับรองประสบการณ์ที่สะท้อนความถนัดทางวิชาชีพหรือวิชาชีพพื้นฐาน ซึ่งผู้เรียนจัดทำและนำเสนอผ่านแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

๒.๒.๘ ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นการวิเคราะห์บริบทของท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งจัดอบรมและให้ความรู้แก่ครูจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๙ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครูคืนถิ่น โดยมุ่งให้สถาบันอุดมศึกษาคัดเลือกและบ่มเพาะบุคลากรที่เป็นคนในพื้นที่ เพื่อกลับมาปฏิบัติงานในภูมิลำเนา เพื่อช่วยให้สถานศึกษาและชุมชนได้รับครูที่เข้าใจบริบทท้องถิ่น สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

๒.๒.๑๐ ให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาในพื้นที่ โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนการแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของสถานศึกษาในท้องถิ่น

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓.๑ ระยะเร่งด่วน (๑ ปี)

๓.๑.๑ น้อมนำพระบรมราโชบายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา มาเป็นหลักการพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการศึกษาของชาติในทุกระดับ

๓.๑.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเชื่อมโยงเส้นทางการศึกษาต่อ สู่กลุ่มอาชีพตามศักยภาพผู้เรียน ดังนี้ ๑) ด้านศักยภาพผู้เรียน ใช้ระบบแนะแนวการศึกษา

และแนะแนวอาชีพเป็นกลไกหลัก โดยให้ศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวบรวมข้อมูลคุณสมบัติและเงื่อนไขการรับสมัครเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาของแต่ละสาขาอาชีพในพื้นที่จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อนำไปจัดทำคู่มือและแนวทางการออกแบบรายวิชา ทั้งรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทั่วไป ความถนัดทางวิชาชีพ และรายวิชาชีพพื้นฐาน ให้ผู้เรียนมีแผนการเรียนที่ครบถ้วนและสอดคล้องกับเส้นทางอาชีพ ๒) ด้านศักยภาพครูผู้สอน และครูแนะแนว ควรพัฒนาระบบสนับสนุนและนิเทศการจัดทำหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา โดยใช้กลไกผ่านสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชื่อมโยงมาตรฐานจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และองค์กรวิชาชีพ เพื่อกำหนดภาระงานและทักษะที่จำเป็นทั้งความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) พร้อมทั้งพัฒนาครูผู้สอนและครูแนะแนวให้สามารถแนะแนวการศึกษาที่ตอบสนองความถนัดและบุคลิกภาพของผู้เรียน อันนำไปสู่การศึกษาต่อและการทำงานที่มีคุณภาพ

๓.๑.๓ จัดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรเปิดสอนรายวิชา ความถนัดทางการเรียน ความถนัดทั่วไป ความถนัดทางวิชาชีพ และวิชาชีพพื้นฐาน ส่วนสถานศึกษาที่ขาดความพร้อมควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพ และปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตรทดแทน

๓.๑.๔ ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดสัดส่วนเวลาเรียนให้เพียงพอสำหรับรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป รายวิชาชีพพื้นฐาน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเสริมประสบการณ์ตามภาระงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและกำหนดเส้นทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา แนวทางนี้ควรปรับลดเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐาน เพิ่มเวลาเรียนในรายวิชาเพิ่มเติม พร้อมปรับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยคงไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต การเป็นพลเมือง และการปรับตัวต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๓.๑.๕ สร้างกลไกความร่วมมือเพื่อบูรณาการนโยบาย แผน และโครงการด้านการศึกษา ทุกระดับ ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกลไกการสื่อสารที่ชัดเจน และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทัน่วงที

๓.๒ ระยะปานกลาง (๓ ปี)

๓.๒.๑ จัดตั้งคณะกรรมการกลางระดับกลุ่มจังหวัดทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมการพัฒนา กำลังแรงงาน โดยด้านการกำกับให้มีแผนความต้องการแรงงานระยะ ๕ ปี และ ๑๕ ปี เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนด้านการส่งเสริมให้มีอนุกรรมการร่วมกับอุทยานวิทยาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และกิจกรรมฝึกประสบการณ์ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและประชาชนให้ตรงกับความต้องการแรงงานจริง

๓.๒.๒ จัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อจัดทำและให้บริการรายวิชาชีพแก่สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ให้สถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานศึกษาวิชาชีพเฉพาะทางทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง เพื่อนำคุณสมบัติและเงื่อนไขการศึกษาต่อ

ของแต่ละกลุ่มอาชีพมากำหนดมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพที่สะท้อนทักษะและสมรรถนะ จากนั้นให้
ศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคำอธิบายรายวิชา/ หน่วยการเรียนรู้ และนิเทศ
ช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เชื่อมโยงเส้นทางการศึกษาต่อสู่กลุ่มวิชาชีพได้อย่างเป็นระบบ

๓.๒.๓ จัดตั้งคณะกรรมการสารสนเทศความต้องการกำลังแรงงานในกลุ่มอาชีพ
ตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพ
ระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน พร้อมทั้งเตรียมผู้เรียนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานให้เข้าสู่เส้นทางสาขาวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับความต้องการดังกล่าว ซึ่งจะทำให้หน่วยระดับนโยบายกลาง
ของประเทศสามารถรวบรวมสารสนเทศความต้องการกำลังแรงงานในกลุ่มอาชีพของการประกอบการ
ตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศได้อย่างเป็นระบบ

๓.๒.๔ ปรับหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ให้มี
กลุ่มแผนการเรียนรู้หรือประเภทห้องเรียนที่แสดงเป้าหมายเส้นทางการศึกษาต่อสู่กลุ่มอาชีพ โดยกำหนดรายวิชา
ที่ครอบคลุมความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป และวิชาชีพพื้นฐานครบถ้วน
ตามคุณสมบัติและเงื่อนไขการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

**๓.๒.๕ สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะของรัฐ ควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการสนับสนุน
และสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาในทุกสังกัด** เพื่อร่วมกันผลิตและพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

๓.๒.๖ กำหนดคลังข้อมูลกลางด้านการศึกษา (Big Data) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเดียว
(Single Database) สำหรับการกำหนดนโยบาย บริหาร กำกับติดตาม และประเมินผลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

๓.๒.๗ ทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายด้านการศึกษา โดยยกเลิก
ข้อที่ล้าสมัยหรือเป็นภาระต่อผู้เรียน ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทาง
และแผนการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

๓.๒.๘ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อเพิ่มทักษะ (Upskill)
ปรับทักษะ (Reskill) และพัฒนาทักษะใหม่ (Newskill) ของแรงงาน ควบคู่กับการขยายโอกาสทางการศึกษา
โดยให้ความสำคัญกับธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และมีคู่มือที่เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงการจัดการศึกษา
กับธนาคารหน่วยกิตที่ชัดเจน

๓.๒.๙ เสริมสร้างการรับรู้ ปรับปรุงโครงสร้าง กฎระเบียบ และกลไกการขับเคลื่อน
การดำเนินนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาคให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งศึกษาบทเรียน (Lesson Learned)
จากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะ
ในบทบาทและความรับผิดชอบของอุทยานวิทยาศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญภาพ	ณ
สารบัญตาราง	ด
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา.....	๖
๑.๓ ขอบเขตการศึกษา.....	๗
๑.๓.๑ ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ.....	๗
๑.๓.๒ ระยะที่ ๒ การศึกษาด้วยวิธีเชิงคุณภาพ.....	๘
๑.๓.๓ วิธีดำเนินการศึกษา.....	๙
๑.๔ กรอบแนวคิดการศึกษา.....	๑๐
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๑๒
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๗
๒.๑ พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา.....	๑๙
๒.๒ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง.....	๒๐
๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	๒๐
๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐.....	๒๐
๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม.....	๒๐
๓) พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑.....	๒๒
๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๒๓
๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).....	๒๔
๒.๒.๓ แผนที่เกี่ยวข้อง.....	๒๔
๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต.....	๒๔
๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้.....	๒๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)	
ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ.....	๒๕
๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).....	๒๕
๕) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙.....	๒๖
๖) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง).....	๒๗
๗) แผนพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐).....	๒๙
๘) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ	
พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐.....	๓๐
๒.๒.๔ นโยบายที่เกี่ยวข้อง.....	๓๑
๑) นโยบายรัฐบาล.....	๓๒
๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ.....	๓๓
๓) นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๓๔
๔) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.....	๓๔
๕) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.....	๓๕
๖) นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	๓๖
๒.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs).....	๓๗
๒.๓ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.....	๓๙
๒.๓.๑ วิสัยทัศน์.....	๓๙
๒.๓.๒ หลักการของหลักสูตร.....	๓๙
๒.๓.๓ จุดหมายของหลักสูตร.....	๔๐
๒.๓.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน.....	๔๐
๒.๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	๔๑
๒.๓.๖ มาตรฐานการเรียนรู้.....	๔๑
๒.๓.๗ สาระการเรียนรู้.....	๔๒
๒.๓.๘ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา	
ขั้นพื้นฐาน.....	๔๒
๒.๓.๙ ระดับการศึกษา.....	๔๔
๒.๔ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑.....	๔๔
๒.๕ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา.....	๔๖
๒.๕.๑ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗.....	๔๖
๒.๕.๒ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗.....	๔๗

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๒.๕.๓ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๗.....	๔๙
๒.๖ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕.....	๕๑
๒.๗ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	๕๓
๒.๗.๑ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland).....	๕๓
๒.๗.๒ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์(Howard Gardner).....	๕๔
๒.๘ เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	๕๖
๒.๘.๑ ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๗ (Thai University Central Admission System: TCAS).....	๕๖
๒.๘.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๖.....	๕๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการ.....	๗๑
๓.๑ ระเบียบวิธีวิจัย.....	๗๑
๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา.....	๗๓
๓.๒.๑ วิธีการและขั้นตอนของการดำเนินงาน.....	๗๓
๓.๒.๒ ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	๗๔
๓.๓ การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	๘๓
๓.๓.๑ แบบสำรวจข้อมูล.....	๘๓
๓.๓.๒ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก.....	๘๔
๓.๔ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	๘๖
๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๘๙
๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๙๐
๓.๗ การจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคน ตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ.....	๙๑
บทที่ ๔ ผลการศึกษา.....	๙๓
๔.๑ ผลการวิเคราะห์จากการสำรวจข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	๙๔
๔.๑.๑ การวิเคราะห์เชิงปริมาณการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มี องค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๙๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๔.๑.๒ การวิเคราะห์เชิงปริมาณการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มี องค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๑๐๗
๔.๑.๓ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มี องค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๑๒๐
๔.๑.๔ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มี องค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๑๒๒
๔.๒ ผลการวิเคราะห์จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย.....	๑๒๔
๔.๒.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีองค์ประกอบรายวิชา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๑๒๔
๔.๒.๒ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีองค์ประกอบรายวิชา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๑๓๔
๔.๓ ผลการวิเคราะห์จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์การจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรปริญญาบัตร.....	๑๔๖
๔.๓.๑ การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา.....	๑๔๖
๔.๓.๒ การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา.....	๑๕๓
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัย.....	๑๖๑
๕.๑ สภาพการจัดการศึกษารองรับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๑๖๑
๕.๑.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา.....	๑๖๑
๕.๑.๒ องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา.....	๑๖๒
๕.๑.๓ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๑๖๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๕.๒	สภาพการจัดการศึกษาทางวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา.....	๑๖๖
๕.๒.๑	การจัดการศึกษาทางวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา.....	๑๖๖
๕.๒.๒	การจัดหลักสูตรรองรับความต้องการของอาชีพในการประกอบการ ตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ.....	๑๖๘
๕.๒.๓	การจัดหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา/ สถาบันอุดมศึกษา กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามคุณสมบัติและเงื่อนไขข้อกำหนดความถนัด ทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ และการผ่านประสบการณ์ทางวิชาชีพ.....	๑๖๙
๕.๓	ข้อเสนอแนะทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๑๗๐
๕.๓.๑	สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๑๗๐
๕.๓.๒	สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา.....	๑๗๑
๕.๔	ข้อเสนอเชิงนโยบายการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๑๗๒
๕.๔.๑	ระยะเร่งด่วน (๑ ปี).....	๑๗๒
๕.๔.๒	ระยะปานกลาง (๓ ปี).....	๑๗๓
บรรณานุกรม.....		๑๗๕
ภาคผนวก.....		๑๗๙
ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	๑๘๐
ภาคผนวก ข	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์.....	๑๘๑
ภาคผนวก ค	ภาพการดำเนินงาน.....	๑๘๒
คณะผู้จัดทำ.....		๑๘๘

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑-๑	กรอบแนวคิดการศึกษา การผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
	ที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ.....	๑๑
ภาพที่ ๒-๑	ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	๔๓

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๓.๑	ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัด สพฐ. สช. และ สอ.....	๗๔
ตารางที่ ๓.๒	ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัด สพฐ. สช. และ สอ.....	๗๕
ตารางที่ ๓.๓	รายชื่อสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เก็บรวบรวมข้อมูล.....	๗๗
ตารางที่ ๓.๔	รายชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เก็บรวบรวมข้อมูล.....	๘๐
ตารางที่ ๔.๑	ตารางแสดงแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๙๕
ตารางที่ ๔.๒	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในพื้นที่ จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด.....	๙๕
ตารางที่ ๔.๓	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ.....	๙๖
ตารางที่ ๔.๔	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ.....	๙๖
ตารางที่ ๔.๕	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับ เป้าหมายการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป้าหมาย การเรียนรู้วิชาชีพ ระดับอาชีวศึกษา.....	๙๗
ตารางที่ ๔.๖	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับ การศึกษาต่อและอาชีพ.....	๙๘
ตารางที่ ๔.๗	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ.....	๙๘
ตารางที่ ๔.๘	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ.....	๙๙
ตารางที่ ๔.๙	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร ให้รองรับวิชาชีพ.....	๙๙
ตารางที่ ๔.๑๐	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๑๑	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ และประเภทสื่อความรู้รองรับวิชาชีพ.....	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๑๒	ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๑๓	ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับรายวิชา.....	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๑๔	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดสาระการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๒
ตารางที่ ๔.๑๕	ตารางแสดงแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม ให้รองรับวิชาชีพ.....	๑๐๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ ๔.๑๖	ตารางแสดงแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๓
ตารางที่ ๔.๑๗	ตารางแสดงแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชารองรับวิชาชีพ.....	๑๐๔
ตารางที่ ๔.๑๘	ตารางแสดงการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รองรับวิชาชีพ.....	๑๐๔
ตารางที่ ๔.๑๙	ตารางแสดงการวางระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ รองรับวิชาชีพ.....	๑๐๕
ตารางที่ ๔.๒๐	ตารางแสดงแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรลุเป้าประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๖
ตารางที่ ๔.๒๑	ตารางแสดงแนวทางการดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคลให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ.....	๑๐๖
ตารางที่ ๔.๒๒	ตารางแสดงแนวทางการดำเนินการด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ.....	๑๐๗
ตารางที่ ๔.๒๓	ตารางแสดงแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน.....	๑๐๗
ตารางที่ ๔.๒๔	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในพื้นที่จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด.....	๑๐๘
ตารางที่ ๔.๒๕	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๙
ตารางที่ ๔.๒๖	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ.....	๑๐๙
ตารางที่ ๔.๒๗	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับ เป้าหมายการเรียนรู้วิชาชีพระดับอุดมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา.....	๑๑๐
ตารางที่ ๔.๒๘	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมนักเรียนรองรับ การศึกษาต่อและอาชีพ.....	๑๑๐
ตารางที่ ๔.๒๙	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๑
ตารางที่ ๔.๓๐	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๑
ตารางที่ ๔.๓๑	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร ให้รองรับวิชาชีพ.....	๑๑๒
ตารางที่ ๔.๓๒	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๒
ตารางที่ ๔.๓๓	ตารางแสดงแนวทางการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ และประเภทสื่อความรู้รองรับวิชาชีพ.....	๑๑๓

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๔.๓๔ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๔
ตารางที่ ๔.๓๕ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับรายวิชา.....	๑๑๔
ตารางที่ ๔.๓๖ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดสาระการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๕
ตารางที่ ๔.๓๗ ตารางแสดงแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม ให้รองรับวิชาชีพ.....	๑๑๕
ตารางที่ ๔.๓๘ ตารางแสดงแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการ เสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๖
ตารางที่ ๔.๓๙ ตารางแสดงแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชารองรับวิชาชีพ.....	๑๑๗
ตารางที่ ๔.๔๐ ตารางแสดงการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รองรับวิชาชีพ.....	๑๑๗
ตารางที่ ๔.๔๑ ตารางแสดงการวางระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ รองรับวิชาชีพ.....	๑๑๘
ตารางที่ ๔.๔๒ ตารางแสดงแนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรลุเป้าประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการรองรับวิชาชีพ.....	๑๑๙
ตารางที่ ๔.๔๓ ตารางแสดงแนวทางการดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคลให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ.....	๑๑๙
ตารางที่ ๔.๔๔ ตารางแสดงแนวทางการดำเนินการด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ.....	๑๒๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

การผลิตและพัฒนากำลังคนนับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา รวมถึงประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ ระบุเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ นอกจากนั้นการศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เช่นเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ที่กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีความสุขและตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาค และเป็นธรรม ประเทศแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนาที่ให้ความสำคัญครอบคลุมทั้งในส่วนของพัฒนาทุนมนุษย์ ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุม รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนฯ เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึงการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับกิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ จึงได้กำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาจำนวน ๕ ประการ ประกอบด้วย ๑) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม ๒) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ๔) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน และ ๕) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ นอกจากนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ ยังได้กำหนดหมุดหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนในหมุดหมายที่ ๑๒ คือ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต โดยมีเป้าหมายการพัฒนา คือ ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต และคนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ที่กำหนดหนึ่งในเป้าหมายไว้ว่า กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รวมถึงเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การพัฒนา กำลังคนของประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบทอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ

การเป็นสังคมสูงวัย ซึ่งประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๗ มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ ๒๐ ของประชากรทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ๒๕๖๗) ขณะเดียวกันอัตราส่วนพึ่งพิงผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น โดยประชากรวัยทำงาน ๑๐๐ คน ต้องดูแลผู้สูงอายุถึง ๓๑ คน และอัตราส่วนเกือหนุนลดลงเหลือเพียง ๓.๒ คนต่อผู้สูงอายุ ๑ คน สถานการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงแรงกดดันต่อกำลังแรงงานและระบบเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต การที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยเร็วกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเป็นผลจากอัตราการเกิดที่ลดลง โดยผู้หญิง ๑ คน จะมีบุตรเหลือเพียง ๑.๒ คน (World Bank, 2023) และอายุคาดเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้นกว่า ๗๖ ปี (WHO, 2023) ทำให้จำนวนแรงงานวัยทำงานมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความต้องการแรงงานคุณภาพสูงเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หากไม่มีการเตรียมการล่วงหน้า ประเทศไทยจะเผชิญปัญหา กำลังคนไม่เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนั้น การผลิตและพัฒนากำลังคนตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงไม่เพียงเป็นการเตรียมตัวผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมของประเทศ เพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยลดผลกระทบจากแรงงานที่หดตัว เสริมสร้างแรงงานคุณภาพที่สามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม และสร้างระบบเศรษฐกิจสังคมที่มั่นคง

อีกทั้งเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในศตวรรษที่ ๒๑ ได้กลายเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของมนุษย์ รายงาน The Future of Jobs 2023 ของ World Economic Forum ระบุว่า ภายในปี ๒๐๒๗ มากกว่าร้อยละ ๔๐ ของทักษะการทำงานที่มีอยู่ในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลง และแรงงานกว่าร้อยละ ๖๐ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะใหม่ (Reskill) หรือเสริมทักษะ (Upskill) เพื่อรองรับเทคโนโลยีใหม่และการใช้ AI อย่างแพร่หลาย ซึ่งสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานในอนาคตอย่างชัดเจน สำหรับประเทศไทยมีเป้าหมายสร้างประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และข้อมูล ซึ่งจำเป็นต้องมีกำลังคนที่มีสมรรถนะด้านดิจิทัลและการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเข้มแข็ง การที่ประเทศกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ทำให้แรงงานวัยทำงานลดลง ขณะเดียวกัน ความต้องการแรงงานที่มีทักษะดิจิทัลสูงกลับเพิ่มขึ้น ดังนั้น การบูรณาการความรู้ด้านดิจิทัลและ AI ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียน “ใช้เทคโนโลยีได้” แต่เพื่อให้สามารถ “สร้างและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี”

ในการเรียน การทำงาน และการแก้ปัญหาสังคม เป็นการผลิตและพัฒนากำลังคนที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและแข่งขันได้ในระดับสากล

นอกจากนี้ ภาคเอกชนเริ่มให้ความสำคัญกับการสรรหาและการจ้างงานโดยพิจารณาสมรรถนะ (Competency-based Recruitment) มากกว่าการพิจารณาจากคุณวุฒิทางการศึกษาเพียงอย่างเดียว ปัญหาที่พบ คือ ๑) คุณวุฒิไม่สะท้อนทักษะที่แท้จริงของผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษาในบางระดับแม้จะมีวุฒิปริญญาตรี แต่กลับขาดทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานจริง เช่น การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และทักษะดิจิทัล ส่งผลให้เกิดความไม่สอดคล้องของทักษะ (Skill Mismatch) ระหว่างสิ่งที่เรียนมากับสิ่งที่ตลาดแรงงานต้องการ ๒) การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำให้ตำแหน่งงานใหม่จำนวนมากต้องการสมรรถนะเฉพาะด้านที่ไม่จำเป็นต้องได้มาจากการเรียนในระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ส่งผลให้วุฒิการศึกษากลายเป็นเงื่อนไขที่ไม่เพียงพออีกต่อไป ๓) ผู้เรียนยังไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมตั้งแต่วัยเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานยังเน้นความรู้เชิงวิชาการมากกว่าการพัฒนาสมรรถนะเชิงปฏิบัติ ส่งผลให้เยาวชนจำนวนมากขาดทักษะชีวิตและทักษะการทำงานที่ภาคเอกชนต้องการ

ยิ่งไปกว่านั้นหากพิจารณาปัญหาด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะพบว่ามีปัญหาที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

๑) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและยุทธศาสตร์พื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว ยังไม่สามารถตอบโจทย์ตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง หลักสูตรส่วนใหญ่มุ่งเน้นเนื้อหาเชิงวิชาการทั่วไปโดยขาดการบูรณาการกับภาระงานจริงในอาชีพ และทักษะที่สถานประกอบการต้องการ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนได้รับกับสิ่งที่ผู้ใช้แรงงานต้องการ (Mismatch) ซึ่งเป็นปัญหาที่พบได้ในหลายประเทศและสาขาวิชา นอกจากนี้ การเลือกแผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่ไม่ได้สะท้อนความถนัดของผู้เรียน หรือทิศทางของตลาดแรงงานอย่างมีระบบ ในหลายกรณีผู้เรียนอาจถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มวิชาที่ไม่ตรงกับความสนใจหรือความสามารถของตนเอง เพราะไม่มีข้อมูลเชิงลึกรองรับหรือแนะแนวที่เหมาะสม จึงไม่เกิดการเชื่อมโยงที่ดีระหว่างการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาขาดทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ ส่งผลให้ผู้เรียนและสถานประกอบการต่างต้องเผชิญปัญหาความเหลื่อมล้ำในการจ้างงานและประสิทธิภาพของระบบการศึกษาและแรงงาน จากรายงาน OECD Skills Strategy Thailand: Assessment and Recommendations (OECD, 2025) ระบุว่า แรงงานไทยจำนวนมากเผชิญภาวะ “Over-Qualification” กล่าวคือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูงจำนวนหนึ่งต้องทำงานที่ต่ำกว่าศักยภาพและไม่ใช้ทักษะที่เรียนมา โดยพบว่า มากกว่าร้อยละ ๓๔ ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาทำงานในตำแหน่งที่ไม่ต้องการทักษะสูง ปัญหานี้ชี้ว่าระบบการศึกษาไทยยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับโครงสร้างความต้องการแรงงานในตลาดได้อย่างแท้จริง ในขณะเดียวกัน งานวิจัย Employers’ Priority on Work Skills and the Skill Gaps: A Case in Thailand (Tandfonline, 2025) พบว่า ภาคธุรกิจไทยให้ความสำคัญกับทักษะการทำงานเชิงวิชาชีพ และทักษะดิจิทัล แต่ยังพบช่องว่างของทักษะ (Skill Gaps) ในหลายสาขา โดยเฉพาะด้านวิศวกรรม เทคนิคการผลิต งานบริการ และการจัดการเชิงวิชาการ ปัญหานี้สะท้อนว่า แม้จะมีแรงงานจำนวนมาก แต่กลับขาดทักษะที่ตลาด

ต้องการจริง ทำให้ผู้ประกอบการประสบปัญหาในการหาล้างคนที่เหมาะสม รวมถึงรายงานของกองเศรษฐกิจ การแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน เรื่อง การวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานแรงงาน ระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖ ยืนยันถึงความไม่สมดุลระหว่างการผลิตแรงงานกับความต้องการในตลาด โดยเฉพาะในกลุ่มสาขาเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์สุขภาพ และการท่องเที่ยว ที่มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ขณะที่การผลิตบัณฑิตในบางสาขา ยังคงเกินความต้องการ เช่น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปัญหานี้ทำให้เกิดทั้งการว่างงานเชิงโครงสร้าง (Structural Unemployment) และการทำงานไม่ตรงสาย (Mismatch Employment)

๒) หลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน อาทิ รายวิชาพื้นฐานส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นการเรียนการสอนเชิงวิชาการมากกว่าการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ รวมถึงทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการปรับตัวของผู้เรียนในโลกยุคใหม่ นอกจากนี้ เวลาเรียนที่จัดสรรให้กับรายวิชาความถนัดและรายวิชาชีพพื้นฐานยังมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้ผู้เรียน ขาดโอกาสในการสำรวจและพัฒนาความสามารถเฉพาะตน ตลอดจนการค้นหาเส้นทางอาชีพที่สอดคล้อง กับความสนใจและศักยภาพที่แท้จริง

๓) การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบันยังประสบปัญหาด้านข้อมูลสารสนเทศ ที่ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการและการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจำนวนมากยังขาดข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติและความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้การแนะแนวอาชีพและการจัดทำหลักสูตร ไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดในการศึกษาต่อและทักษะที่ภาคอุตสาหกรรมหรือภาคบริการต้องการจริงในตลาดแรงงาน ผลที่ตามมาคือผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะที่ตอบโจทย์ความเป็นจริงของสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ระบบการติดตามและประเมินสมรรถนะของผู้เรียนยังไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง การประเมินส่วนใหญ่ ยังคงมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพียงด้านเดียว โดยไม่ได้สะท้อนถึงทักษะที่สำคัญ เช่น ทักษะการทำงาน การคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา หรือทักษะดิจิทัลที่เป็นที่ต้องการในศตวรรษที่ ๒๑ ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้ การจัดการศึกษายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง

๔) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่อาจแยกออกจากคุณภาพและสมรรถนะของครูผู้สอน ซึ่งเป็นกลไกหลักในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบัน ครูจำนวนไม่น้อยยังขาดทักษะในการเชื่อมโยงมาตรฐานวิชาชีพเข้ากับการจัดการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถ แปลงแนวคิดเชิงมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูแนะแนว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการช่วยผู้เรียนค้นหาศักยภาพ ความถนัด และเส้นทางอาชีพที่เหมาะสมยังมีจำนวนไม่เพียงพอ อีกทั้งบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการแนะแนวอาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับข้อมูล คำปรึกษา และการชี้แนะที่ครอบคลุมรอบด้านเพียงพอ ข้อจำกัดนี้ทำให้ผู้เรียนอาจไม่สามารถตัดสินใจเลือกเส้นทาง การเรียนรู้หรืออาชีพได้อย่างสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงและความต้องการของตลาดแรงงาน

๕) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ชุมนุม ชมรม หรือโครงการฝึกประสบการณ์ ถือเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างทักษะนอกห้องเรียน และช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมรรถนะที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกิจกรรมเหล่านี้ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านอาชีพอย่างแท้จริง

กิจกรรมส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นด้านความสนใจทั่วไปหรือการเสริมสร้างทักษะทางวิชาการเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพและการทำงานจริงในอนาคต นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการยังมีข้อจำกัด ทั้งในด้านจำนวนแหล่งฝึกและคุณภาพของระบบสนับสนุน ขาดคลังข้อมูลแหล่งฝึกประสบการณ์ที่หลากหลายและครอบคลุม รวมถึงยังไม่มีมาตรฐานสมรรถนะร่วมที่ชัดเจนในการกำกับคุณภาพการฝึกประสบการณ์ ส่งผลให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ต่อเนื่อง และไม่สามารถสะท้อนถึงความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง ข้อจำกัดเหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะพร้อมสู่โลกการทำงาน

๖) กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้อย่างคงให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นหลัก โดยเน้นการวัดความรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าการประเมินทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในโลกแห่งการทำงานจริง ทำให้ผลการประเมินไม่สามารถสะท้อนศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งในด้านการคิดเชิงปฏิบัติ ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ หรือทักษะการแก้ปัญหา ในขณะเดียวกัน การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งควรเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสดงออกถึงศักยภาพและความถนัดเฉพาะบุคคลของผู้เรียน กลับถูกจำกัดบทบาทให้อยู่เพียงแค่การใช้เป็นเอกสารประกอบการสมัครเรียนต่อเท่านั้น จึงไม่สามารถทำหน้าที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนการเรียนรู้ ความก้าวหน้า และความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้ระบบการประเมินยังไม่ตอบโจทย์การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะครบถ้วนตามที่สังคมและตลาดแรงงานต้องการ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผลิตและพัฒนากำลังคนตั้งแต่ช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน โดยไม่ใช่เพียงแค่มีคุณวุฒิการศึกษาเท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานภาคเอกชน จากงานวิจัยและรายงานของ World Economic Forum (2023) ชี้ว่าบริษัทจำนวนมากหันมาใช้ Competency-based Hiring โดยเน้นสมรรถนะจริง เช่น ทักษะดิจิทัล การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาเชิงซับซ้อน การวางรากฐานสมรรถนะตั้งแต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนสร้างสมรรถนะที่ต่อยอดได้ในอนาคต โดยพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่วัยเรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning Skills) จะทำให้เยาวชนสามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเข้าสู่เส้นทางการศึกษาต่อหรือการทำงาน รวมถึงลดปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานกับทักษะที่ต้องใช้ในโลกรการทำงาน (Skill Mismatch) หากกระบวนการศึกษาให้ความสำคัญกับสมรรถนะ เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี และการทำงานร่วมกับผู้อื่น จะช่วยลดช่องว่างระหว่างสิ่งที่สถานศึกษาสอนกับสิ่งที่ตลาดแรงงานต้องการ รวมทั้งสร้างความพร้อมในการแข่งขันระดับสากล ซึ่งประเทศที่พัฒนากำลังคนตั้งแต่วัยเรียนให้มีสมรรถนะสูง เช่น ฟินแลนด์และสิงคโปร์ สามารถสร้างแรงงานที่มีคุณภาพสูง ตอบโจทย์เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยเริ่มต้นจากการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นสมรรถนะเป็นหลัก

นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) และแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ความรู้ ความสามารถและคุณธรรม เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่ และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในความสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตที่สร้างสรรค์ สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก มีโอกาส พัฒนาความถนัดของตนให้เกิดความเชี่ยวชาญได้ มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ความเป็นพลเมืองที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างผาสุก และสามารถสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมที่พึงประสงค์ เท่าเทียม และเป็นธรรมได้

การดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สูงสุด อย่างจริงจัง ทั้งการพัฒนา ฝึกฝน และบ่มเพาะให้ทุกคนมีความรู้ เจตคติ คุณลักษณะที่ดี เพิ่มและปรับทักษะใหม่ รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับโลกอนาคต ก่อเกิดเป็นสมรรถนะที่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและการทำงาน ได้อย่างบูรณาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศไทย ให้ก้าวหน้าท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนให้พร้อมรับ กับการเปลี่ยนแปลงและตลาดแรงงาน สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสถานศึกษา อาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคนให้มีคุณภาพสูง มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะในการคิดและวิเคราะห์ สามารถปฏิบัติงานได้จริง ตอบโจทย์ตรงตามความต้องการ ของตลาดแรงงานในแต่ละพื้นที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ

ด้วยเหตุดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจหลัก ในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง การผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนา การศึกษาของประเทศขึ้น เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้มีโปรแกรมการเรียนที่สอดคล้องกับ ความต้องการของสถาบันการศึกษาปลายทางระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขต เศรษฐกิจพิเศษ และให้ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ ที่นำไปใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตและการศึกษาต่อ รวมทั้งใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย

๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี เส้นทางเรียนเชื่อมโยงจากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งสภาพปัญหา และอุปสรรคการผลิตและพัฒนา กำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๒.๒ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๑.๓ ขอบเขตการศึกษา

การจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับ
การพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ในฐานะผู้วิจัย ได้ดำเนินการภายใต้
แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑
นำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำข้อเสนอฯ โดยแบ่งเป็น ๓ ประเด็น ได้แก่ จุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตร
สถานศึกษา องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และกระบวนการบริหารและการจัดการ การดำเนินงาน
เป็นกรศึกษาวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

๑.๓.๑ ระยะที่ ๑ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ โดยวิธีการสำรวจข้อมูล

๑) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และหรือครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น (สอ.) ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

๑.๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)
ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี
สระแก้ว

๑.๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor:
NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์
น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

๑.๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic
Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ หนองคาย และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์
ชัยภูมิ นครพนม บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์
หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

๑.๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic
Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่
จังหวัดชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม
สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

๑.๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC)
ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ตรัง นราธิวาส
ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา สงขลา และสตูล

๒) ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย

๒.๑) จุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

๒.๒) องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๒.๓) กระบวนการบริหารและการจัดการ

๑.๓.๒ ระยะที่ ๒ การศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์

๑) ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ ผู้บริหาร และหรือครู/ อาจารย์ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย

๑.๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว

๑.๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง

๑.๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ และหนองคาย

๑.๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี

๑.๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

๒) ขอบเขตด้านเนื้อหา

๒.๑) เนื้อหาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบด้วย

(๑) จุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

(๒) องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

(๓) กระบวนการบริหารและการจัดการ

๒.๒) เนื้อหาด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา ประกอบด้วย

(๑) สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

(๒) การจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

(๓) สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด

๒.๓) เนื้อหาด้านการผลิตและพัฒนาากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย

(๑) สภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

(๒) การจัดทำหลักสูตรปริญญาบัตร และการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

(๓) สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด

๑.๓.๓ วิธีดำเนินการศึกษา

๑) ศึกษา วิเคราะห์รวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันของการผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา

๒) จัดประชุมกำหนดกรอบแนวคิด วางแผนการดำเนินงาน ออกแบบและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง พร้อมตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

๓) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล (ผู้บริหารสถานศึกษา และหรือครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) เพื่อตรวจสอบสภาพการดำเนินการในปัจจุบัน

๔) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ และการสัมภาษณ์ (ผู้บริหารสถานศึกษา และหรือครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สถ. และสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งผู้บริหาร และหรืออาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ) เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ ให้ความถูกต้อง ครบถ้วน

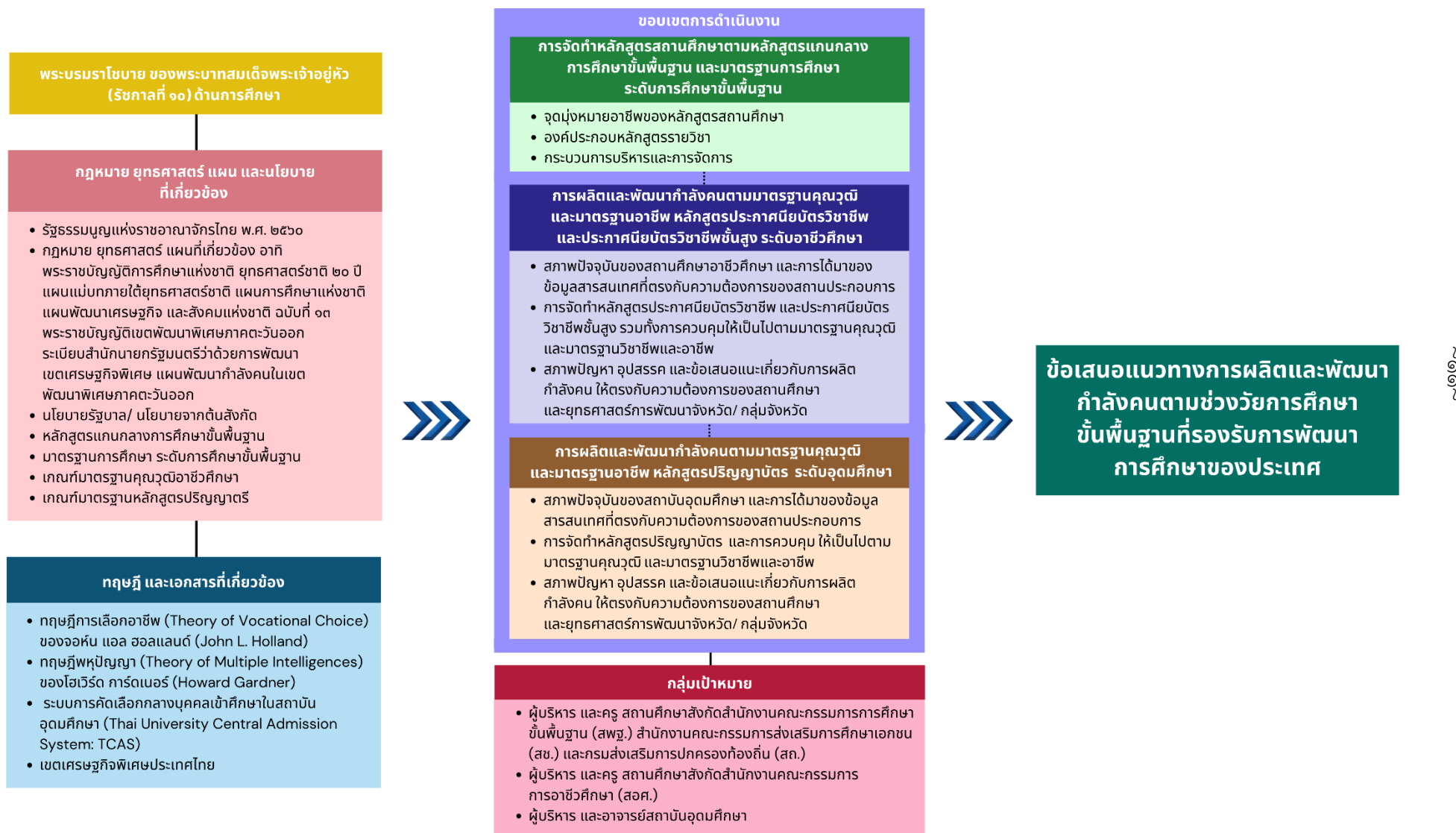
๕) สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และจัดทำ (ร่าง) รายงานข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา

๖) ปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) รายงานข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ และจัดทำรายงานฯ ฉบับสมบูรณ์

๑.๔ กรอบแนวคิดการศึกษา

การผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศดำเนินการภายใต้แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยศึกษาเกี่ยวกับประเด็นการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา และองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา ให้เชื่อมโยงรองรับวิชาชีพตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา นำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา (ดังภาพที่ ๑-๑)

ภาพที่ ๑-๑ กรอบแนวคิดการศึกษา การผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ
(ตามมาตรฐานคุณวุฒิและมาตรฐานอาชีพในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด)

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑) การผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ หมายถึง การจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ รองรับเป้าหมายในการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๒) การพัฒนาการศึกษาของประเทศ หมายถึง กระบวนการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ตลอดจนการเชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างและพัฒนากำลังคนที่มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศ

๓) การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีองค์ประกอบรายวิชา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน หมายถึง การจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือการประกอบอาชีพ โดยมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๔) การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีองค์ประกอบรายวิชา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ หลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน หมายถึง การจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๕) จุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดจุดมุ่งหมาย กำหนดห้องเรียน/ แผนการเรียน และกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๖) องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา หมายถึง หลักสูตรรายวิชาของสถานศึกษา มีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ รวมถึงการวัดผลและการประเมินผล การเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๗) กระบวนการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ระบบการบริหารเชิงคุณภาพ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทรัพยากรบุคคล สื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยี สอดคล้องกับวิชาชีพ

๘) การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา หมายถึง สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีการกำหนดหลักสูตรประกาศนียบัตร และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านสมรรถนะอาชีพ คุณลักษณะนิสัยอาชีพ ตามมาตรฐานคุณวุฒิและมาตรฐานอาชีพ

๙) การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา หมายถึง สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดหลักสูตรปริญญาบัตร สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนด้านสมรรถนะอาชีพ คุณลักษณะนิสัยอาชีพ ตามมาตรฐานคุณวุฒิและมาตรฐานอาชีพ

๑๐) มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย แต่ละระดับการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาถึงแม้จะมีความแตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา

๑๑) มาตรฐานอาชีพ หมายถึง แนวทางการกำหนดระดับความสามารถในการปฏิบัติงาน หรือระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนต่างกัน ประกอบด้วย มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ มาตรฐานฝีมือแรงงาน และมาตรฐานอาชีพในระดับสากล

๑๒) มาตรฐานการเรียนรู้ หมายถึง ข้อกำหนดหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดการใช้ความรู้ (Knowledge: K) ทักษะ (Skills: S) และคุณลักษณะ (Attribute: A) เพื่อให้บรรลุผลในภาระงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดย **ความรู้ (Knowledge)** คือ สิ่งที่เรียนรู้จากการศึกษา ประสบการณ์ หรือการค้นคว้า ซึ่งช่วยให้เข้าใจข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ได้ **ทักษะ (Skill)** คือ ความสามารถในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถพัฒนาได้จากการฝึกฝนและประสบการณ์ อาจเป็นทักษะทางร่างกาย สติปัญญา หรือสังคม **คุณลักษณะ (Attribute)** คือ ลักษณะเฉพาะหรือคุณสมบัติภายในของบุคคลที่แสดงออกผ่านพฤติกรรม ทัศนคติ ค่านิยม และจริยธรรม ซึ่งสะท้อนถึงตัวตนหรือบุคลิกภาพของผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับการศึกษาต่อ และหรือการประกอบอาชีพในอนาคต

๑๓) ภาระงาน (Task) หมายถึง กิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้

๑๔) การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

๑๕) อาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี

๑๖) อุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมการผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการ และวิชาชีพชั้นสูง

๑๗) ทักษะ หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ (Apply knowledge) และความสามารถในการใช้วิธีการเพื่อการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานโดยเน้นทักษะด้านกระบวนการคิด (Cognitive skills) ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะ การหยั่งรู้ และความคิดสร้างสรรค์ (Logical, intuitive,

and creative thinking) หรือทักษะการปฏิบัติ/ วิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ (Manual dexterity and the use of methods, Materials, tools and instruments) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐)

๑๘) สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

๑๙) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่สามารถแสดงออกซึ่งความรู้ ความสามารถทางด้านเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และกิจนิสัย ที่เป็นความต้องการของสถานประกอบการ (ภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ธุรกิจและบริการ) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๖๐)

๒๐) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนให้มีการปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ภายใต้หลักนิติธรรม คุณธรรม จริยธรรม โดยงานวิจัยนี้ให้หมายความถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา

๒๑) ครู หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถให้คำแนะนำ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียนสำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ที่ผ่านการทดลองงานแล้ว มีหน้าที่หรือมีอาชีพในการสอน ให้วิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการเรียนและการทำงาน

๒๒) อาจารย์ หมายถึง บุคลากรซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัย ในสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน

๒๓) ผู้เรียน หมายถึง ผู้ศึกษาเล่าเรียน ผู้รับการศึกษาจากสถานศึกษา โดยงานวิจัยนี้ให้หมายความถึงผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖)

๒๔) เขตเศรษฐกิจพิเศษ หมายถึง พื้นที่ที่รัฐบาลกำหนดให้มีการจัดตั้งและส่งเสริมกิจกรรม เศรษฐกิจภายใต้กฎระเบียบที่มีความยืดหยุ่น และมีการให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ ทั้งด้านภาษีและมีเป้าหมาย รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการกระตุ้นการลงทุนและพัฒนาเศรษฐกิจในบางพื้นที่ ให้มีการเติบโตรวดเร็วขึ้น สำหรับงานวิจัยศึกษาเฉพาะเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งประกอบด้วย เขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก (EEC) และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค ได้แก่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central-Western Economic Corridor: CWEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ หรือ Southern Economic Corridor: SEC)

๒๕) ธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) หมายถึง ระบบทะเบียนสะสมหน่วยกิตและกลไก การเทียบโอนผลการเรียนที่ได้จากการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา การฝึกอบรม การรับรองมาตรฐานอาชีพ หรือการสะสมประสบการณ์ ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษาก่อนหรือการประกอบอาชีพ และสามารถ เทียบโอนหน่วยกิตระหว่างสถานศึกษาได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๗)

๒๖) A-Level (Applied Knowledge Level) หมายถึง การสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ เน้นการนำความรู้เชิงวิชาการที่เรียนในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้งานได้จริง ประกอบด้วย ๑๐ วิชาสามัญใหม่ ได้แก่ คณิตศาสตร์ประยุกต์ ๑ (พื้นฐาน+เพิ่มเติม) คณิตศาสตร์ประยุกต์ ๒ (พื้นฐาน) วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ภาษาไทย สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

๒๗) TGAT (Thai General Aptitude Test) หมายถึง การสอบเพื่อวัดสมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย (๑) การสื่อสารภาษาอังกฤษ (English communication) (๒) การคิดอย่างมีเหตุผล (Critical and Logical Thinking) และ (๓) สมรรถนะการทำงานในอนาคต (Future Workforce Competencies) ได้แก่ การสร้างคุณค่าและนวัตกรรม (Value Creation & Innovation) การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (Complex Problem Solving) การบริหารจัดการอารมณ์ (Emotional Governance) การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม (Civic Engagement)

๒๘) TPAT (Thai Professional Aptitude Test) หมายถึง การสอบวัดความถนัดวิชาชีพ ประกอบด้วย (๑) กลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (กสพท.) ประกอบด้วย ๔ คณะ ได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ (๒) ศิลปกรรมศาสตร์ (๓) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (๔) สถาปัตยกรรมศาสตร์ และ (๕) ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้รับทราบสภาพปัญหา และอุปสรรคการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

๑.๖.๒ ได้รับทราบสภาพการจัดการศึกษาทางวิชาชีพของสถาบันการศึกษาอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมถึงความต้องการกำลังคนด้านสมรรถนะอาชีพ คุณลักษณะนิสัยอาชีพ ตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ ที่เป็นความถนัดทางการเรียนในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา

๑.๖.๓ ได้ข้อเสนอแนะทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี เส้นทางเรียนเชื่อมโยงจากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ

๑.๖.๔ ได้ข้อเสนอแนะทาง/ข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ มีเป้าหมายหลักเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้มีโปรแกรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันการศึกษาปลายทางระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะอาชีพ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่นำไปใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตและการศึกษาต่อ รวมทั้งใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักจึงได้มีการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายของการดำเนินงาน ดังนี้

๒.๑ พระบรมราชโบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา

๒.๒ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ๓) พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑
- ๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

๒.๒.๓ แผนที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)
ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)
ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)
ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

- ๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)
- ๕) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๕
- ๖) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)
- ๗) แผนพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐)

๘) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๒.๒.๔ นโยบายที่เกี่ยวข้อง

๑) นโยบายรัฐบาล

๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

๓) นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๕) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๖) นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๒.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)

๒.๓ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒.๓.๑ วิสัยทัศน์

๒.๓.๒ หลักการของหลักสูตร

๒.๓.๓ จุดหมายของหลักสูตร

๒.๓.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๒.๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๒.๓.๖ มาตรฐานการเรียนรู้

๒.๓.๗ สาระการเรียนรู้

๒.๓.๘ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

๒.๓.๙ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒.๓.๑๐ ระดับการศึกษา

๒.๔ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๕ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

๒.๕.๑ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗

๒.๕.๒ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗

๒.๕.๓ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

พ.ศ. ๒๕๖๗

๒.๖ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒.๗ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland)

๒.๗.๒ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)

๒.๘ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๑ ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๗
(Thai University Central Admission System: TCAS)

๒.๘.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๑ พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา

พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษา โดยการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน ได้แก่

๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ประกอบด้วย

๑.๑) มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง

๑.๒) ยึดมั่นในศาสนา

๑.๓) มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์

๑.๔) มีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน

๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม ประกอบด้วย

๒.๑) รู้จักแยกแยะสิ่งที่ดี - ชอบ/ ชั่ว - ดี

๒.๒) ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบ สิ่งที่ดีงาม

๒.๓) ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่ไม่ดี

๒.๔) ช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง

๓) มีงานทำ - มีอาชีพ ประกอบด้วย

๓.๑) การเลี้ยงลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ

๓.๒) การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมีงานทำในที่สุด

๓.๓) ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

๔) เป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย

๔.๑) การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน

๔.๒) ครอบครัว – สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี

๔.๓) การเป็นพลเมืองดีคือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

๒.๒ กฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรค ๓ และวรรค ๔ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล และการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ พบประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หมวด ๑ บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา ๙ การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

(๑) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
(๒) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและประเภทการศึกษา

(๔) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(๕) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(๖) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด ๓ ระบบการศึกษา

มาตรา ๑๕ การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(๑) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข สำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(๓) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา ๑๖ การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่าสิบสองปี ก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา

มาตรา ๒๒ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา ๒๔ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(๒) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(๓) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(๔) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(๖) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา ๒๘ หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา ๒๙ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา ๓๐ ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

๓) พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง หากมีการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและโดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนแล้วจะทำให้การใช้ที่ดินในภาคตะวันออกเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพและศักยภาพของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง ทั้งยังจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้มีการประกอบพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ทนสมัย สร้างนวัตกรรม และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการเกษตรกรรมดั้งเดิม ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ดังกล่าว โดยพบประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๗ ให้รัฐจัดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการตามแผนการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีความน่าอยู่และทันสมัย โดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนายั่งยืน และพัฒนาระบบการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร และส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการกิจการทั้งในประเทศและต่างประเทศเข้ามาประกอบอุตสาหกรรมเป้าหมาย อุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ และกิจการที่เกี่ยวข้องในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนให้มีการถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญจากผู้ประกอบการ กิจการ สถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยที่มีศักยภาพสูงเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

มาตรา ๓๙ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไปสู่การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงสร้างนวัตกรรม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันในด้านต่าง ๆ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกอาจกำหนดให้มีเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษขึ้น เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน หรือเพื่อส่งเสริมให้เกิดกิจการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษหรือเพื่อให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ความเชี่ยวชาญจากผู้ประกอบการในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ สถาบันการศึกษาหรือสถาบันวิจัยที่มีศักยภาพสูงด้วย

ในการกำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจะประกาศกำหนดจากอุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งหมดหรือบางส่วน หรืออุตสาหกรรมอื่นนอกเหนือจากอุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยอาจรวมถึงอุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการจัดประชุม หรืออุตสาหกรรมอื่นใดด้วยก็ได้ แต่อย่างน้อยต้องประกอบด้วยอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ ที่มีการพัฒนา ดังต่อไปนี้ (๑) ยานยนต์สมัยใหม่ (๒) อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (๓) การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (๔) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (๕) การแปรรูปอาหาร (๖) หุ่นยนต์ (๗) การบินและโลจิสติกส์ (๘) เชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (๙) ดิจิทัล (๑๐) การแพทย์และสุขภาพครบวงจร

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษให้นำหลักการการออกแบบที่เป็นสากล และการพัฒนาเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกมาประกอบการพิจารณา และในการส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษให้คำนึงถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ผู้ประกอบการในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ และผู้ซึ่งเข้ามาปฏิบัติงานในเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษด้วย

๔) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๔

นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดระเบียบเศรษฐกิจพิเศษดังต่อไปนี้

(๑) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC - Creative LANNA)

(๒) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC - Bioeconomy)

(๓) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง - ตะวันตก (Central – Western Economic Corridor: CWEC)

(๔) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC)

๒.๒ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน และมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยมียุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรมคิด ผู้ประกอบการเกษตรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

๒.๒.๓ แผนที่เกี่ยวข้อง

๑) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)
ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์และการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์ ปฐมวัย วัยเรียน วัยรุ่น วัยแรงงาน และวัยผู้สูงอายุ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ เป็นคนดี มีวินัย เรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกช่วงวัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิตและการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า โดยมีแนวทางการพัฒนา ๕ แผนย่อย ได้แก่ ๑) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ ๒) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย ๓) การพัฒนาช่วงวัยเรียนและวัยรุ่น ๔) การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน และ ๕) การส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ

๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ เป็นทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาที่ ๓ และภาษาท้องถิ่น ทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ โดยคำนึงถึงการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย อาทิ ภาษา ตรรกะ และคณิตศาสตร์ ด้านทักษะและมิตินวัตกรรม และการเคลื่อนไหวของร่างกาย การจัดการตนเอง มนุษย์สัมพันธ์ รวมถึงผู้มีความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท การสร้างสภาพแวดล้อมและระบบสนับสนุนประชากรไทยมีอาชีพบนฐานพหุปัญญา การสร้างเสริมศักยภาพผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง เพื่อบรรลุเป้าหมายสู่คนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ มีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง โดยมีแผนย่อย ๒ แผนย่อย ได้แก่ ๑) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ และ ๒) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย

๓) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ มุ่งหมายให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาค โดยการผลักดันและส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในประเทศ ส่งเสริมการส่งออกและให้มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิตสินค้า และเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าในภูมิภาค ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นการพัฒนาเขตเศรษฐกิจของประเทศไทยเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การประกอบอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศ เพื่อดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และยกระดับรายได้ของประชากรในประเทศ โดยพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจและการค้าในพื้นที่มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในแต่ละพื้นที่ โดยมีแผนย่อย ๓ แผนย่อย ได้แก่ ๑) การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ๒) การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ และ ๓) การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน

๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ซึ่งหมายถึง

การสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ครอบคลุมตั้งแต่ระดับโครงสร้าง นโยบาย และกลไก เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้า พลวัตของโลก และเกื้อหนุนให้คนไทยมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมกับการยกระดับ กิจกรรมการผลิตและการให้บริการให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มที่สูงขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานของความยั่งยืน ทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้างต้น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จึงได้กำหนดจุดหมาย การพัฒนาจำนวน ๑๓ หมุดหมาย ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงสิ่งที่ประเทศไทยปรารถนาจะ “เป็น” หรือมุ่งหวังจะ “มี” เพื่อสะท้อนประเด็นการพัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยมีมติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ หมุดหมายที่ ๑๒ กำหนด หมุดหมายให้ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอับโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนอง เป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๓ จำนวน ๒ เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ ๒) การพัฒนาคนสำหรับ โลกยุคใหม่ โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการ ของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถ ในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งเป้าหมายที่ ๓) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาส และความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนากระบวนนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือก ในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ

กลยุทธ์การพัฒนาหมุดหมายที่ ๑๒ มีกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องคือ กลยุทธ์ที่ ๑ คนไทย ทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ กลยุทธ์ย่อยที่ ๑.๒ กำหนดการพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษา ระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเอง มีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิต และการทำงาน โดย (๑) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ (๒) การยกระดับ การอาชีวศึกษา (๓) การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (๔) การปรับปรุง ระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง (๕) การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ และ (๖) การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมไทยให้สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน

๕) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ เป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษา โดยการดำเนินการ จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ และสามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “คนไทยทุกคน ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ ” โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ๔ ประการ คือ (๑) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (๒) เพื่อพัฒนา คนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับทบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ (๓) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (๔) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง

แผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ ๖ ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัดการศึกษา โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑: การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒: การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓: การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๔: การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๕: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖: การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

๖) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบ และมีจิตสาธารณะ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยกิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาของประเทศจะต้องเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และยุทธศาสตร์ชาติ คำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และพลวัตของโลกยุคใหม่ ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชากรในทุกช่วงวัย ที่จะต้องเผชิญความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและใฝ่เรียนรู้ (Learning Skills) สามารถเชื่อมโยงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีทักษะชีวิต (Life Skills) ในโลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย โดยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน

(Standard-based Curriculum) ในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Competency-based Learning) เป็นสำคัญ

ทั้งนี้ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การมีครูอาจารย์ที่มีสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษามีสมรรถนะในการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการเรียนรู้ การสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถกำหนดเส้นทางและจังหวะก้าวการเรียนรู้ของตนเอง (Personalized Learning) อย่างมีความหมาย มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและความพร้อมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีจุดเน้นของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแต่ละระดับดังนี้

ระดับประถมศึกษา พัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามแนวทางพหุปัญญาให้หลากหลาย ตามศักยภาพ พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาหรือโครงงาน เป็นฐาน (Problem-based Learning & Project-based Learning) รวมถึงพัฒนาทักษะสำคัญในการเรียนรู้ อันได้แก่ ทักษะทางภาษา ทักษะการคิด ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทักษะการคิดสร้างสรรค์ มีการวัดและการประเมินผลผู้เรียนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่เป็นชิ้นงาน ผลผลิตเชิงประจักษ์ เสริมสร้างสมรรถนะ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ให้ผู้เรียนพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลง สร้างงาน สร้างนวัตกรรมที่สามารถพัฒนาไปเป็นผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นได้

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการคิดเชิงระบบ ผู้เรียนสร้างความรู้ ระดับความคิดรวบยอด และระดับหลักการใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เน้นทักษะพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสังเคราะห์ ทักษะการสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการสื่อสารบนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดี และส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านความรู้ คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล ตามความถนัด ความสนใจ ทั้งด้านวิชาการและพื้นฐานวิชาชีพ มีศักยภาพในการสร้างผลผลิตจากการเรียนรู้ และต่อยอดนวัตกรรม คิดสร้างสรรค์ได้ มีนิสัยปรับปรุงพัฒนางานอยู่เสมอ สร้างและผลิตผลงานใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และเชื่อมโยงทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจชุมชน ท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงงานเป็นฐาน ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคม ต่อยอดพื้นฐานทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต คือ ทักษะความเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าระดับสูง เน้นทักษะความเป็นผู้นำ รวมทั้งส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึกประสบการณ์

อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างความรู้จากปฏิบัติการเชิงวิจัยทั้งในสถานศึกษา และชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นนวัตกรรม ทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์และโครงการความร่วมมือปฏิบัติการวิจัยในระดับ ชุมชนเชื่อมโยงกับพหุวัฒนธรรม และบริบทของชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาค และประเทศ

ระดับอาชีวศึกษา เน้นการลงมือปฏิบัติจริงให้สอดคล้องกับการใช้เทคโนโลยี และการสร้างนวัตกรรมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ พลิกผันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ต่อสถานการณ์ตามบริบทของภูมิภาคและโลก ส่งเสริมทักษะเฉพาะทางด้านวิชาการและวิชาชีพและฝึกประสบการณ์ อย่างเข้มข้นในด้านความรู้ ตามความถนัด ความสนใจรายบุคคล และต่อยอดทักษะความเป็นมนุษย์ ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงการเป็นฐาน ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ที่มุ่งสร้าง ความคิดรวบยอดด้านการคิด ด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมขั้นสูง และปลูกฝังจรรยาบรรณทางวิชาชีพ และมีความเป็นผู้นำ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มุ่งให้ประชาชนได้รับโอกาส การเรียนรู้ สามารถนำหลักการมาใช้พลิกผันแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน พัฒนาอาชีพ ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเทคโนโลยี ให้ประชาชนทุกช่วงวัยเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

๗) แผนพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐)

แผนพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) เป็นแผนที่มีความหมายหลัก ในด้านการพัฒนากำลังคนวัยแรงงาน ศักยภาพกำลังแรงงาน ให้มีฝีมือได้มาตรฐานในระดับสากล มีความสามารถ ในการประกอบอาชีพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และส่งเสริม การเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยมีรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนา กำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) สรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์ “พัฒนากำลังคนให้มีทักษะฝีมือและผลิตภาพแรงงานสูงรองรับการพัฒนา เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ ๔.๐”

พันธกิจ ประกอบด้วย (๑) พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย (๒) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ (๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลเชื่อมโยงอุปสงค์และอุปทานด้านแรงงาน (๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งใน และนอกพื้นที่ EEC และ (๕) ยกระดับหน่วยงานฝึกอบรมและสถานศึกษาให้ทันสมัยและมีความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์ ประกอบด้วย (๑) พยากรณ์และกำหนดทิศทางการพัฒนากำลังคน ให้สอดคล้องกับการลงทุนในพื้นที่ EEC (๒) พัฒนากำลังคนให้มีทักษะฝีมือรองรับการเติบโตในพื้นที่ EEC (๓) พัฒนารูปแบบการฝึกและระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนากำลังคน และ (๔) ขยายเครือข่าย การพัฒนากำลังคนให้ครอบคลุมพื้นที่ EEC ภายใต้ความร่วมมือกับภาครัฐภาคเอกชน

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) ได้กำหนดแผนงานขับเคลื่อน ๓ แผนงานดังนี้

(๑) แผนงานที่ ๑: ยกระดับทักษะฝีมือแรงงานในพื้นที่ EEC โดยมีกลยุทธ์ประกอบด้วย (๑.๑) พัฒนาทักษะฝีมือแรงงานรองรับความต้องการของตลาดแรงงานและอุตสาหกรรมในพื้นที่ (๑.๒) พัฒนาหลักสูตรการฝึกสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมขั้นสูงตามรูปแบบของ EEC MODEL (๑.๓) พัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงานสาขาเทคโนโลยีที่ทันสมัย (๑.๔) ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานในสถานประกอบการด้วยสิทธิประโยชน์ทางภาษี

(๒) แผนงานที่ ๒: พัฒนา Ecosystem และพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านแรงงาน โดยมีกลยุทธ์ประกอบด้วย (๒.๑) เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลด้านการพัฒนากำลังคนระหว่างภาคการศึกษาและภาคแรงงาน (๒.๒) วิเคราะห์ข้อมูลด้านการพัฒนากำลังคนเพื่อใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน (๒.๓) พัฒนาแพลตฟอร์มด้านการพัฒนากำลังคนยกระดับสู่ Industry 4.0 และ Digital Training Platform (๒.๔) พัฒนา Ecosystem ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างศักยภาพแรงงาน

(๓) แผนงานที่ ๓: ขยายเครือข่ายการพัฒนากำลังคน โดยมีกลยุทธ์ประกอบด้วย (๓.๑) ยกระดับการทำงานของหน่วยงานเครือข่ายในพื้นที่ (Seamless Operation) (๓.๒) พัฒนาสถาบันฝึกอบรมและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่ทันสมัย (๓.๓) ขยายเครือข่ายด้านการพัฒนากำลังคนนอกพื้นที่ EEC (๓.๔) พัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการสะสมหน่วยการเรียนรู้ของสถาบันฝึกอบรม และสถานศึกษา (Credit Bank) (๓.๕) ส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐและภาคเอกชนในการยกระดับการพัฒนากำลังคนยุคใหม่

๘) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ได้กำหนดองค์ประกอบของแผนไว้ ดังนี้

วิสัยทัศน์

อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน

พันธกิจ

ยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาให้เทียบเคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว ถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมอย่างกว้างขวางให้สามารถนำมาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาครอบคลุมประชากรวัยเรียน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส วัยแรงงานและผู้สูงอายุ ให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างงานและการเป็นผู้ประกอบการในท้องถิ่นหรือภูมิภาคของตนเอง ตลอดจนยกระดับระบบอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่สอดคล้องกับความเป็นอิสระในการบริหารจัดการตนเองของสถาบันอุดมศึกษา สามารถพัฒนาระบบบริหารแบบมีอาชีพตามอัตลักษณ์ที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา เป็นการพัฒนาอุดมศึกษาระยะ ๕ ปี ใน ๓ ประเด็นหลัก คือ บัณฑิตและกำลังคน ระบบนิเวศวิจัยและอุดมศึกษาใหม่ ซึ่งครอบคลุมความหลากหลายของกิจกรรมในระบบอุดมศึกษา ทั้งที่เป็นจุดแข็งสามารถสร้างผลผลิตแก่ระบบอุดมศึกษาและผลลัพธ์ประเทศ

และส่วนที่เป็นจุดอ่อนวางแผนการพัฒนาเพื่อแก้ไขให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ได้คำนึงถึง ๔ พันธกิจของสถาบันอุดมศึกษา และหลักสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการเป็นสำคัญประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)

จากประเด็นสำคัญของกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ กำหนดเป็น ๗ นโยบายหลัก (Flagship Policies) และ ๓ กลไกหลัก (Flagship Mechanisms) ตามความสำคัญเร่งด่วน (Priorities Setting) เพื่อมุ่งเน้นการขับเคลื่อนที่สำคัญ ให้บรรลุผลเป็นรูปธรรม ภายในระยะ ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๘) บนพื้นฐานของความตรงประเด็น (Relevance) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ได้แก่

๗ นโยบายหลัก (Flagship Policies) ประกอบด้วย (๑) กำลังคนสมรรถนะ และศักยภาพสูงตอบโจทย์การพัฒนาอุตสาหกรรมตามโมเดล BCG (ด้านการเกษตรและอาหาร การแพทย์ และสุขภาพ การท่องเที่ยว และพลังงาน รวมถึงวัสดุ และเคมีชีวภาพ) และอุตสาหกรรมเป้าหมายตามกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ อววน. (๒) กำลังคนระดับสูงที่มีทักษะรองรับอุตสาหกรรมและบริการใหม่แห่งอนาคต เพิ่มขึ้น (๓) วิสาหกิจชุมชน ระบบเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจฐานนวัตกรรม รวมถึง SMEs, IDEs และ Deep Tech: Start Up มีความเข้มแข็ง และสร้างมูลค่าเชิงพาณิชย์ (๔) การรองรับสังคมสูงวัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยสมบูรณ์ (๕) การสร้างความเป็นเลิศ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ (๖) ศูนย์กลางความเชี่ยวชาญระดับนานาชาติ (Hub of Talent & Knowledge) (๗) โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้มแข็ง

๓ กลไกหลัก (Flagship Mechanisms) ประกอบด้วย (๑) การปฏิรูประบบการเงิน และงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (๒) การส่งเสริมธรรมาภิบาล ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (๓) การยกระดับ ฐานข้อมูลระบบอุดมศึกษาให้มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง แม่นยำ มีเสถียรภาพ

๒.๒.๔ นโยบายที่เกี่ยวข้อง

๑) นโยบายรัฐบาล

๑.๑) นโยบายรัฐบาล (นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี)

เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๗ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายรัฐบาลต่อรัฐสภา ทั้งนโยบายเร่งด่วน นโยบายระยะกลาง และระยะยาว โดยมีนโยบาย ระยะกลางและระยะยาวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ รัฐบาลจะเร่งส่งเสริมผลักดันให้เกิดการพัฒนาคนไทย ทุกช่วงวัยอย่างเต็มกำลังและความสามารถ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ส่งเสริมการปลดล็อกศักยภาพทั้งด้านศิลปะ วัฒนธรรม และความสามารถ ทางกีฬา และพัฒนาระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นทั้งในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาสนับสนุน ตอบโจทย์ศักยภาพของผู้เรียน ลดภาระและลดความเหลื่อมล้ำ ในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้สองภาษาโดยใช้ AI เป็นตัวช่วย เน้นการสอนทักษะ

ที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงเพื่อการสร้างรายได้ (Learn to Earn) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการฟื้นฟูและช่วยเหลือเด็ก และเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา พร้อมทั้งส่งเสริมการปฏิรูประบบอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพื่อให้ ตอบสนองต่อความต้องการแรงงานในอนาคตและรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

๑.๒) นโยบายรัฐบาล (นายอนุทิน ชาญวีรกูล)

เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘ นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายรัฐบาลต่อรัฐสภา ซึ่งนโยบายด้านการศึกษา มีนโยบายที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับหน้าที่ ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยจะผลักดันการพัฒนาตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติทั้ง ๖ ด้าน ในช่วง เวลาของการบริหารราชการแผ่นดินอย่างต่อเนื่อง อาทิ การดำเนินการให้คนไทยทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเข้าถึงสิทธิ การศึกษาและระบบสาธารณสุขอย่างทั่วถึง เท่าเทียม การผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบ การศึกษา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของนวัตกรรมการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้คนไทยมีความรู้และทักษะที่จำเป็น ต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต รวมทั้งใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและ วัฒนธรรมที่ดีของคนในสังคม

๒) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ

๒.๑) นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ)

ได้กำหนดนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๖๙ ไว้ดังนี้

๒.๑.๑) ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑) พัฒนาและต่อยอดวิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากร ทางการศึกษา ลดขั้นตอน มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๒) ย้ายครูและบุคลากรทางการศึกษาค้นถิ่น กลับภูมิลำเนา ด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน

๓) พัฒนาและต่อยอดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากร ทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและเห็นผลเป็นรูปธรรม

๔) จัดหาอุปกรณ์การสอนและสวัสดิการให้เพียงพอและเหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

๕) ดำเนินการยกเลิกครูเวรอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง “ชีวิต และความปลอดภัยของครูสำคัญกว่าทรัพย์สิน” ครูมีเวลาจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

๖) จัดหาที่พักการดำรงชีพ เพื่อช่วยลดภาระงานของครูและบุคลากร ทางการศึกษา และช่วยรักษาความปลอดภัย

๗) ปรับลดภาระงานที่ไม่จำเป็นหรือซ้ำซ้อน

๘) แก้ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒.๑.๒) ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

- ๑) เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) เรียนฟรี มีงานทำ “ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ๒) ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา (Zero Drop out) ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาทั้งในระบบ นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย
- ๓) จัดให้มีโรงเรียนคุณภาพอย่างน้อย ๑ โรงเรียน ต่อ ๑ อำเภอ
- ๔) พัฒนาระบบการแนะแนวการเรียนรู้ (Coaching) และเป้าหมายชีวิต ให้เป็นรูปธรรม ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล
- ๕) พัฒนาระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นตอบสนองโจทย์ศักยภาพผู้เรียน โดยมีระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate) ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่มเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ และมีระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา การประเมินผลการศึกษา ผ่านธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)
- ๖) พัฒนาทักษะที่ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียน มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)
- ๗) จัดให้มีอาหารสำหรับนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาภาวะทุพโภชนาการ
- ๘) ส่งเสริมให้มีกระบวนการสร้างความปลอดภัยให้กับผู้เรียน
- ๙) สร้างโอกาสให้คนทุกช่วงวัยเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอบรม อย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพ ตั้งแต่การศึกษาปฐมวัยจนถึงการศึกษาตลอดชีวิต พร้อมการพัฒนาทักษะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล และทักษะอาชีพที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill)
- ๑๐) นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะดิจิทัล และการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ
- ๑๑) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสุข

๒.๒) นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์ณัฏฐ์ ฤทธิเดช) ได้กำหนดนโยบายพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้น

๒.๒.๑) การพัฒนาครู โดยตั้งเป้าหมายงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน อาทิ ธุรการ พัสดุ และการเงิน โดยหารี้อยู่ร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ. และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เพื่อปรับโครงสร้างหรือเกลี่ยภาระไปยังบทบาทอื่นที่เหมาะสม โดยไม่ต้องใช้งบประมาณเพิ่ม นอกจากนี้ ยังผลักดันให้ครูได้รับสวัสดิการที่ดีขึ้น เช่น การช่วยจัดการหนี้ การย้ายถิ่นอย่างเป็นธรรม และโมเดลการทำงานร่วมกับครูในลักษณะ “One Team” เพื่อให้ครูมีเวลามุ่งสอนและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๒.๒.๒) สร้างหลักสูตรให้เหมาะกับยุค AI และโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่จำเป็นต้องสะท้อนในหลักสูตร ผู้เรียนต้องได้ลงมือปฏิบัติจริงมิใช่เพียงท่องจำ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๓) เสริมวิชาการ วิทยาศาสตร์และพลเมือง โดยเน้นการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานให้แข็งแกร่ง เสริมด้วยโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากนักวิทยาศาสตร์ระดับโลก และ พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับบริบทพื้นที่ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับวิชาประวัติศาสตร์ชาติไทยและ หน้าที่พลเมือง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อรากเหง้าและสถาบันการปกครองของชาติ

๒.๒.๔) การมีส่วนร่วมและการสานต่อนโยบายอย่างยั่งยืน โดยจะเน้น การรับฟังข้อเสนอแนะจากครู ผู้บริหาร และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการแบ่งงานเป็นระยะ (ระยะเร่งด่วน กลาง ยาว)

๓) นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ - ๒๕๖๙ มีนโยบายและจุดเน้น ได้แก่

๓.๑) ปลุกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติและน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

๓.๒) จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประชาธิปไตย

๓.๓) ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้หลากหลาย ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

๓.๔) ส่งเสริมการอ่านเพื่อเป็นวิถีในการค้นหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ ที่สูงขึ้น

๓.๕) ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓.๖) จัดการศึกษาแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๓.๗) จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ

๓.๘) เสริมสร้างความปลอดภัยของสถานศึกษา

๓.๙) เพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

๓.๑๐) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓.๑๑) ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓.๑๒) ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

๓.๑๓) พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ถูกต้องรวดเร็ว ประโยชน์ ประหยัด โปร่งใส และตรวจสอบได้

๔) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนการศึกษาเอกชน ดังนี้

วิสัยทัศน์

โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ด้วยความรับผิดชอบต่อผู้เรียน ภายใต้การกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาเอกชนที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรม

พันธกิจ

(๑) พัฒนานโยบายและแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชน ให้สามารถพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียน และทิศทางการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

(๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้ตลาดบริการการศึกษามีการแข่งขันด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรม ภายใต้การกำกับของรัฐ

(๓) พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

เป้าหมาย

(๑) ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เติบโตตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย

(๒) โรงเรียนเอกชนสามารถพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูง สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน ภายใต้การกำกับของรัฐ

(๓) ครูในโรงเรียนเอกชนมีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี

(๔) การศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพื้นฐานของทรัพยากรและกลไกการแข่งขันที่มีความเท่าเทียมและเป็นธรรม

(๕) มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ วิธีปฏิบัติที่เอื้อต่อการส่งเสริมและอำนวยความสะดวก แก่บุคคล องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้และการรับบริการการศึกษาเอกชน

(๖) มีระบบเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยในการบริหารจัดการองค์กร การส่งเสริม สนับสนุน และกำกับ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาเอกชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาระบบการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การจัดสรรทรัพยากรและส่งเสริมกลไกการแข่งขันที่มีความเท่าเทียม

และเป็นธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

๕) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้ประกาศนโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๖๙ ดังนี้

วิสัยทัศน์

ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

(๑) ผลิตและพัฒนากำลังคนสายอาชีพ ให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพและสมรรถนะสูง
ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

(๒) เพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการเรียนรู้วิชาชีพ ด้วยรูปแบบวิธีการที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพของคนทุกช่วงวัย

(๓) เสริมสร้างและขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการระดมทรัพยากร และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

(๔) ยกระดับคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ให้มีความทันสมัย ตอบโจทย์การศึกษาแห่งอนาคต และเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งในระดับชาติและระดับสากล

(๕) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น

(๖) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัล

แนวทางการทำงาน

OVEC ONE Team : พัฒนาอาชีวศึกษา "ทำดี ทำได้ ทำทันที"

นโยบายการพัฒนาอาชีวศึกษา: ขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่าน ๘ ประเด็นการพัฒนา

(8 Agenda) ดังนี้

(๑) ส่งเสริมการเรียนรู้อาชีวศึกษาทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime)

(๒) ปฏิรูประบบอาชีวศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(๓) เสริมสร้างอาชีวศึกษาแห่งความสุข ปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(๔) พัฒนาทักษะและสมรรถนะวิชาชีพกำลังคน (Skill Certificate)

(๕) พัฒนาภาคีเครือข่ายและเสริมพลังความร่วมมือ

(๖) ยกระดับการบริหารและพัฒนาบุคลากรอาชีวศึกษา

(๗) เสริมสร้างภาพลักษณ์อาชีวศึกษายุคใหม่

(๘) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

๖) นโยบายกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals หรือ SDGs) มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์

ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต บนพื้นฐานความเป็นไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน

พันธกิจ

(๑) จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(๒) ส่งเสริมพัฒนาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

(๓) ขับเคลื่อนพลังจากทุกภาคส่วน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

(๕) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๖) พัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการคิดคำนวณ (3R)

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ (8C)

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาท้องถิ่น และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒.๒.๕ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)

การพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในช่วง ๔ ทศวรรษที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อทรัพยากรโลกเป็นอย่างมากเมื่อปี ๒๕๔๓ ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวม ๑๘๙ ประเทศ จึงรวมตัวกันในการประชุมองค์การสหประชาชาติที่มหานครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา และเห็นพ้องต้องกันในการตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากล

ที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันให้ได้ภายในปี ๒๕๕๘ โดยเป้าหมายดังกล่าวเรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษหรือ Millennium Development Goals (MDGs) อันประกอบด้วย ๘ เป้าหมายหลักคือ ๑) ขจัดความยากจนและความหิวโหย ๒) ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ๓) ส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและบทบาทสตรี ๔) ลดอัตราการตายของเด็ก ๕) พัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์ ๖) ต่อสู้กับโรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่น ๆ ๗) รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และ ๘) ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

ระยะเวลา ๑๕ ปีผ่านมา เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษทั้ง ๘ ข้อ ได้สิ้นสุดลง โดยประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในหลายประเทศ และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการพัฒนาองค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาขึ้นใหม่ โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงกันเรียกว่า **เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)** ซึ่งใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ปี ๒๕๕๘ ถึงเดือนสิงหาคม ปี ๒๕๗๓ ครอบคลุมระยะเวลา ๑๕ ปี ซึ่งประกอบไปด้วย ๑๗ เป้าหมาย โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน คือ **เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต** โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑) สร้างหลักประกันว่า เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย นำไปสู่ผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ภายในปี ๒๕๗๓

๒) สร้างหลักประกันว่า เด็กชายและเด็กหญิงทุกคนเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ ภายในปี ๒๕๗๓ เพื่อให้เด็กเหล่านั้นมีความพร้อมสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา

๓) ให้ชายและหญิงทุกคนเข้าถึงการศึกษา วิชาเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัยที่มีราคาที่สามารถจ่ายได้และมีคุณภาพ ภายในปี ๒๕๗๓

๔) เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิค และอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ ภายในปี ๒๕๗๓

๕) ขจัดความเหลื่อมล้ำทางเพศในการศึกษา และสร้างหลักประกันว่า กลุ่มที่เปราะบาง ซึ่งรวมถึงผู้พิการ ชนพื้นเมือง และเด็ก เข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี ๒๕๗๓

๖) สร้างหลักประกันว่า เยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนสูงทั้งชายและหญิง สามารถอ่านออก เขียนได้ และคำนวณได้ ภายในปี ๒๕๗๓

๗) สร้างหลักประกันว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมไปถึงการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างเพศ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความสงบสุข และไม่ใช้ความรุนแรง การเป็นพลเมืองของโลก และความนิยมในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และในมีส่วนร่วมของวัฒนธรรม ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายในปี ๒๕๗๓

โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

(๑) สร้างและยกระดับอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาที่อ่อนไหวต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศภาวะ และให้มีสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ปลอดภัย ปราศจากความรุนแรงครอบคลุม และมีประสิทธิผลสำหรับทุกคน

(๒) ขยายจำนวนทุนการศึกษาในทั่วโลกที่ให้สำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด รัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในแอฟริกา ในการสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รวมถึงการฝึกอาชีพและโปรแกรมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านเทคนิค วิศวกรรมและวิทยาศาสตร์ในประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ภายในปี ๒๕๗๓

(๓) เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ รวมถึงการดำเนินการผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และรัฐกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็กภายในปี ๒๕๗๓

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า กฎหมาย ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวข้างต้น ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมุ่งที่จะสร้างคุณภาพคนไทยให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ สามารถประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตได้ โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว การผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

๒.๓ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๒.๓.๑ วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

๒.๓.๒ หลักการของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญดังนี้

๑) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

๒) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาได้อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ

๓) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

๔) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

๕) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๖) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

๒.๓.๓ จุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๑) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒) มีความรู้อันเป็นสากลและความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

๓) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

๔) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๕) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนา สิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๒.๓.๔ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

๑) **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรม ในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒) **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

๒.๓.๕ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ ๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ๒) ซื่อสัตย์สุจริต ๓) มีวินัย ๔) ใฝ่เรียนรู้ ๕) อยู่อย่างพอเพียง ๖) มุ่งมั่นในการทำงาน ๗) รักความเป็นไทย ๘) มีจิตสาธารณะ

๒.๓.๖ มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้ ๑) ภาษาไทย ๒) คณิตศาสตร์ ๓) วิทยาศาสตร์ ๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๕) สุขศึกษาและพลศึกษา ๖) ศิลปะ ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘) ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร ต้องสอนอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

๒.๓.๗ สารการเรียนรู้

สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น ๘ กลุ่มสารการเรียนรู้ ดังนี้

๑) ภาษาไทย: ความรู้ ทักษะ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ความชื่นชม การเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาไทย และภูมิใจในภาษาประจำชาติ

๒) คณิตศาสตร์: การนำความรู้ ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหา การดำเนินชีวิต และศึกษาต่อ การมีเหตุผล มีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ พัฒนาการความคิดอย่างเป็นระบบ และสร้างสรรค์

๓) วิทยาศาสตร์: การนำความรู้ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์

๔) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม: การอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลก อย่างสันติสุข การเป็นพลเมืองดี ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา การเห็นคุณค่าของทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ความรักชาติ และภูมิใจในความเป็นไทย

๕) สุขศึกษาและพลศึกษา: ความรู้ ทักษะและเจตคติในการสร้างเสริมสุขภาพ พลานามัยของตนเอง และผู้อื่น การป้องกันและปฏิบัติต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพอย่างถูกวิธี และทักษะในการดำเนินชีวิต

๖) ศิลปะ: ความรู้และทักษะในการคิดริเริ่ม จินตนาการ สร้างสรรค์งานศิลปะ สุนทรียภาพ และการเห็นคุณค่าทางศิลปะ

๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี: ความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยี

๘) ภาษาต่างประเทศ: ความรู้ ทักษะ เจตคติ และวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศ ในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้ และการประกอบอาชีพ

๒.๓.๘ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ ๒-๑ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดหมาย

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
๓. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
๔. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๕. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๑. ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ความสามารถในการคิด
๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
๒. ซื่อสัตย์สุจริต
๓. มีวินัย
๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง
๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย
๘. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๑. ภาษาไทย ๒. คณิตศาสตร์ ๓. วิทยาศาสตร์
๔. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ๕. สุขศึกษาและพลศึกษา ๖. ศิลปะ
๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี ๘. ภาษาต่างประเทศ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๑. กิจกรรมแนะแนว
๒. กิจกรรมนักเรียน
๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

คุณภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๓.๙ ระดับการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดระดับการศึกษาเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๑) ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖)

การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

๒) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓)

การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อ

๓) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖)

การศึกษาระดับนี้เน้นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน สนองตอบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะในการใช้วิทยาการและเทคโนโลยี ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

๒.๔ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ฉบับลงวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ ไว้ ๓ มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แต่ละมาตรฐานมีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ คุณภาพของผู้เรียน

๑.๑ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

๑) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ

๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

๓) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

๔) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๕) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

๖) มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

๑.๒ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

๑) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

๒) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

๓) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

๔) สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

มาตรฐานที่ ๒ กระบวนการบริหารและการจัดการ

๒.๑ มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน

๒.๒ มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา

๒.๓ ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย

๒.๔ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ

๒.๕ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

๒.๖ จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๓ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓.๑ จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

๓.๒ ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

๓.๓ มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก

๓.๔ ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน

๓.๕ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

๒.๕ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา

๒.๕.๑ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งมีการกำหนดคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรวิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อย ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคล (๒) ด้านความรู้ (๓) ด้านทักษะ (๔) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพและยกระดับการศึกษาวិชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอ้างอิง อาเซียนหรือกรอบคุณวุฒิอื่นในระดับสากล มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือ รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระได้

การจัดการศึกษาโดยรูปแบบการศึกษาในระบบและรูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี ให้ใช้ระบบทวิภาคี โดยกำหนดให้ ๑ ปีการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ภาคเรียน และใน ๑ ภาคเรียน มีระยะเวลาจัดการศึกษารวมการวัดผลไม่น้อยกว่า ๑๘ สัปดาห์ หรือเทียบเคียงได้ไม่น้อยกว่า ๑๘ สัปดาห์ และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง ๑๐๐ - ๑๑๐ หน่วยกิต รวมทั้งการจัดการศึกษาโดยรูปแบบการศึกษาในระบบ และรูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี ใช้ระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน ๒ เท่าของระยะเวลาตามหลักสูตร หากหลักสูตรสาขาวิชาใด ที่มีความจำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวม และระยะเวลาการศึกษาเกินกว่าที่กำหนดให้เสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป สำหรับโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย (๑) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง (๒) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ (๓) หมวดวิชาเลือกเสรี (๔) กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สถาบันหรือสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐและเอกชนที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) การร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๒) จัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชา

(๓) กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชาหรือกลุ่มอาชีพ และสาขาวิชา

(๔) จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน และสามารถเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้จากวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดกระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคล ที่สะท้อนคุณลักษณะ เฉพาะศาสตร์และวิชาชีพ โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตรให้มีความเหมาะสม กับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(๖) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ หรือมาตรฐานอื่น ที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพขององค์กรรับรองในประเทศหรือสากล และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๗) เกณฑ์การวัดและประเมินผล และการสำเร็จการศึกษา ต้องสำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนน และผ่านเกณฑ์การประเมิน มาตรฐานวิชาชีพที่ยึดโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ หรือผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานอื่นที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพขององค์กรรับรอง ในประเทศหรือสากล ทั้งนี้ สถาบัน หรือสถานศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้ จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

(๘) การประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานศึกษา กำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เปิดสอน

๒.๕.๒ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งมีการกำหนด คุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบัน วิชาชีพ ประเทศชาติและบริบทโลก ประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อย ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมและลักษณะบุคคล (๒) ด้านความรู้ (๓) ด้านทักษะ (๔) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็น การจัดการศึกษาด้านวิชาชีพและยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอ้างอิง อาเซียนหรือกรอบคุณวุฒิอื่นในระดับสากล มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค รวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม

จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงานให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระได้

การจัดการศึกษาโดยรูปแบบการศึกษาในระบบ และรูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี ให้ใช้ระบบทวิภาคี โดยกำหนดให้ ๑ ปีการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ภาคเรียน และใน ๑ ภาคเรียน มีระยะเวลาจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ หรือเทียบเคียงได้ไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ และให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง ๘๐ - ๙๐ หน่วยกิต การจัดการศึกษาโดยรูปแบบการศึกษาในระบบ และรูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี ใช้ระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า ๔ ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน ๒ เท่าของระยะเวลาตามหลักสูตร สำหรับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมระหว่าง ๑๘๐ - ๒๐๐ หน่วยกิต ระยะเวลาการศึกษาตามหลักสูตรไม่น้อยกว่า ๘ ภาคเรียน ทั้งนี้ ให้เรียนได้ไม่เกิน ๒ เท่าของระยะเวลาตามหลักสูตร หากหลักสูตรสาขาวิชาใดที่มีความจำเป็นต้องกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษาเกินกว่าที่กำหนดให้เสนอขออนุมัติต่อคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นกรณีไป สำหรับโครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย (๑) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง (๒) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ (๓) หมวดวิชาเลือกเสรี (๔) กิจกรรมเสริมหลักสูตร

การพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันหรือสถานศึกษา หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐ และเอกชนที่จัดการศึกษาอาชีวศึกษาต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) การร่วมมือในการจัดการศึกษากับสถานประกอบการ สามารถจัดได้ใน ๒ ลักษณะ ได้แก่ การฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคีและการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพในการศึกษาในระบบตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๒) จัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชา

(๓) กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชาหรือกลุ่มอาชีพ และสาขาวิชา

(๔) จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน และสามารถเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้จากวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดกระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคล ที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์และวิชาชีพ โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(๖) สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ หรือมาตรฐานอื่น ที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพขององค์กรรับรองในประเทศหรือสากล และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๗) เกณฑ์การวัดและประเมินผลและการสำเร็จการศึกษา ต้องสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ได้จำนวนหน่วยกิตสะสมครบถ้วนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนน และผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพที่ยึดโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานอื่นที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพขององค์กรรับรองในประเทศหรือสากล ทั้งนี้ สถาบันหรือสถานศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผลและการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

กรณีที่ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ต่อเนื่อง) โดยมีเหตุผลอันสมควร อาจขอรับวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพได้ โดยต้องเป็นไปตามเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่กำหนด การพ้นสภาพโดยไม่สำเร็จการศึกษาให้เป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๘) การประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานศึกษา กำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่เปิดสอน โดยมีองค์ประกอบในการประกันคุณภาพอย่างน้อย ๔ ด้าน ได้แก่ (ก) หลักสูตรที่ยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ (ข) ครู ทรัพยากรและการสนับสนุน (ค) วิธีการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา (ง) ผู้สำเร็จการศึกษา

๒.๕.๓ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๗

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๗ ซึ่งมีการกำหนดคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบัน วิชาชีพ ประเทศชาติและบริบทโลก ประกอบด้วยผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อย ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคล (๒) ด้านความรู้ (๓) ด้านทักษะ (๔) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพและยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขานั้น ๆ โดยผ่านการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน หรือกรอบคุณวุฒิอื่นในระดับสากล มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระได้

การจัดการศึกษาโดยรูปแบบการศึกษาในระบบ และรูปแบบการศึกษาระบบทวิภาคี ให้ใช้ระบบทวิภาค โดยกำหนดให้ ๑ ปีการศึกษา แบ่งเป็น ๒ ภาคเรียน และใน ๑ ภาคเรียน มีระยะเวลาจัดการศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ หรือเทียบเคียงได้ไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ และให้มีจำนวนหน่วยกิต ดังนี้

(๑) หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (๔ ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๒๐ หน่วยกิต

(๒) หลักสูตรปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย (๑) หมวดวิชาสมรรถนะแกนกลาง (หมวดวิชาศึกษาทั่วไป) (๒) หมวดวิชาสมรรถนะวิชาชีพ (หมวดวิชาเฉพาะ) (๓) หมวดวิชาเลือกเสรี (๔) กิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ สถาบันต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ความร่วมมือกับสถานประกอบการกับการฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี โดยร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๒) จัดเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในแต่ละลักษณะการผลิตและการพัฒนาผู้เรียน

(๓) กำหนดวิธีการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะให้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียน และระดับคุณวุฒิของแต่ละประเภทวิชาหรือกลุ่มอาชีพ

(๔) จัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนจัดทำโครงงานพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน

(๕) ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดกระบวนการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม และลักษณะบุคคล ที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์และวิชาชีพ โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จากหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

(๖) สถาบันต้องจัดให้ผู้เรียนได้รับการประเมินมาตรฐานวิชาชีพหรือมาตรฐานอื่น ที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพขององค์กรรับรองในประเทศหรือสากล และเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๗) เกณฑ์การวัดและประเมินผล และการสำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาตรี (๔ ปี) ต้องสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เรียนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๒ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานวิชาชีพที่ยึดโยงกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

คุณวุฒิระดับอาชีวศึกษาปริญญาตรีหรือผ่านเกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานอื่นที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพขององค์กรรับรองในประเทศหรือสากล

สถาบันที่ใช้ระบบการวัดและประเมินผล และการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้ จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

กรณีที่ผู้เรียนไม่สามารถสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรในระดับปริญญาตรี (๔ ปี) โดยมีเหตุผลอันสมควร อาจขอรับวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงได้ โดยต้องเป็นไปตามเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่กำหนด

(๘) การประกันคุณภาพของหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรกำหนดระบบการประกันคุณภาพของหลักสูตร ตามที่สภาสถาบันกำหนด โดยความเห็นชอบของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒.๖ เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีปรัชญาเพื่อมุ่งให้การผลิตบัณฑิตมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพที่เป็นสากลให้การผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษาอยู่บนฐานความเชื่อว่าการศึกษามีคุณภาพต้องเป็นบุคคลที่มีจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดีที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคม และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองบนฐานภูมิปัญญาไทยภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาอันดีงาม เพื่อนำพาประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และทัดเทียมมาตรฐานสากล และมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับส่งเสริมกระบวนการผลิตบัณฑิตที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการสื่อสารแบบไร้พรมแดน มีศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการปฏิบัติงานได้ตามกรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณที่กำหนด สามารถสร้างสรรค์งานที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล โดยแบ่งหลักสูตรเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

(๑) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ แบ่งเป็น ๒ แบบ ได้แก่

(๑.๑) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยอาจมีการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ เน้นความรู้และทักษะด้านวิชาการสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างสร้างสรรค์

(๑.๒) หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักสูตรปริญญาตรีสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถระดับสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้ว แต่ให้เสริมศักยภาพของผู้เรียนโดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้วและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทำวิจัยทางวิชาการที่ลุ่มลึก หลักสูตรก้าวหน้าแบบวิชาการต้องมีการเรียนรายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

(๒) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ แบ่งเป็น ๒ แบบ ได้แก่

(๒.๑) หลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ที่มุ่งผลิตบัณฑิต ให้มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นความรู้ สมรรถนะและทักษะด้านวิชาการและวิชาชีพ หรือมีสมรรถนะและทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ โดยผ่านการปฏิบัติงาน ในสถานประกอบการ ซึ่งหลักสูตรแบบนี้เท่านั้นที่จัดหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ได้ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรีและจะต้องสะท้อนปรัชญาและเนื้อหาสาระของหลักสูตรปริญญาตรีนั้น ๆ โดยครบถ้วน และให้ระบุว่า “ต่อเนื่อง” ในวงเล็บต่อท้ายชื่อหลักสูตร

(๒.๒) หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ มุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ สมรรถนะทางวิชาชีพ หรือปฏิบัติการขั้นสูง โดยใช้หลักสูตรปกติที่เปิดสอนอยู่แล้วให้รองรับศักยภาพของผู้เรียน โดยกำหนดให้ผู้เรียน ได้ศึกษาบางรายวิชาในระดับบัณฑิตศึกษาที่เปิดสอนอยู่แล้ว และทำวิจัยที่ลุ่มลึกหรือได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูง ในองค์กรหรือสถานประกอบการ หลักสูตรปริญญาตรีแบบก้าวหน้าทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการต้องมีการเรียน รายวิชาระดับบัณฑิตศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๒ หน่วยกิต

ทั้งนี้ ระบบการจัดการศึกษา ใช้ระบบทวิภาค โดย ๑ ปีการศึกษาแบ่งออกเป็น ๒ ภาคการศึกษาปกติ ๑ ภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ หรือเทียบเคียง ได้ไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์ สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการศึกษาภาคฤดูร้อน ให้กำหนดระยะเวลา และจำนวนหน่วยกิต โดยมีสัดส่วนเทียบเคียงกันได้กับการศึกษาภาคปกติ สำหรับสถาบันอุดมศึกษา ที่จัดการศึกษาในระบบอื่น ให้มีการนับระยะเวลาในการศึกษาเทียบเคียงได้กับระบบทวิภาค โดยให้ สภาสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้กำหนด ซึ่งจะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน

จำนวนหน่วยกิตรวมและระยะเวลาการศึกษา ประกอบด้วย

(๑) หลักสูตรปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษาปกติ ๔ ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๒๐ หน่วยกิต

(๒) หลักสูตรปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษาปกติ ๕ ปี มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๕๐ หน่วยกิต

(๓) หลักสูตรปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษาปกติไม่น้อยกว่า ๖ ปี มีจำนวน หน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๑๘๐ หน่วยกิต

(๔) หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า ๗๒ หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ส่วนเกณฑ์การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา ต้องเรียนครบตามจำนวนหน่วยกิต ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยได้ระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๒.๐๐ จากระบบ ๔ ระดับคะแนนหรือเทียบเท่า และบรรลุผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ระบบการวัดผล และการสำเร็จการศึกษาที่แตกต่างจากนี้ จะต้องกำหนดให้มีค่าเทียบเคียงกันได้

๒.๗ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland)

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) (อ้างถึงใน วิภาพร ชินะแขว, ๒๕๕๔) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ในหลายประเด็น สามารถสรุปความได้ว่า ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์สร้างขึ้นโดยมีความคิดพื้นฐาน ๔ ประการ ดังนี้

๑) บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไปแบ่งได้เป็น ๖ ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ต่อไปนี้คือ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง งานวิทยาศาสตร์และเทคนิค งานบริการการศึกษาและสังคม งานสำนักงาน และเสมียน งานจัดการและค้าขาย งานศิลปะดนตรีและวรรณกรรม บุคลิกภาพแต่ละลักษณะเป็นผลจากการปะทะสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ กับแรงผลักดันส่วนบุคคลซึ่งประกอบด้วยศักดิ์ตระกูล บิดามารดา ระดับชั้นทางสังคม และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประสบการณ์เหล่านี้จะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ และความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบนี้จะกลายเป็นความสนใจ และจากความสนใจจะนำไปสู่ความสามารถเฉพาะ ที่ท้ายที่สุดความสนใจและความสามารถเฉพาะจะกำหนดให้บุคคลคิด รับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตน

๒) สิ่งแวดล้อมของบุคคลแบ่งได้เป็น ๖ อย่างตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ข้างต้นเช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างนี้ถูกรอบงำโดยบุคลิกภาพ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหา และความกดดันบางประการ และโดยเหตุที่บุคลิกภาพต่างกัน ทำให้ความสนใจและความถนัดต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหาบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตน ดังนั้น บุคคลในกลุ่มเดียวกัน จึงมักจะมีอะไรคล้าย ๆ กัน

๓) บุคคลจะค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เขาได้ฝึกทักษะ และใช้ความสามารถของเขา ทั้งยังเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงทัศนคติ ค่านิยม และบทบาทของเขา

๔) พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ เมื่อเราทราบบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมบุคคล ก็จะทำให้เราทราบถึงผลที่จะติดตามมาด้วย ได้แก่ การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความสามารถเฉพาะ พฤติกรรมทางการศึกษาและสังคม

นอกจากความคิดพื้นฐาน ๔ ประการข้างต้นแล้ว ฮอลแลนด์ยังมีแนวคิดปลีกย่อยเพิ่มเติมอีก ๔ ประการ ดังนี้

๑) ความสอดคล้องต้องการ (Consistency) บุคลิกภาพบางลักษณะมีความสอดคล้องต้องการ เช่น บุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง กับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคนิค หรือบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน กับบุคลิกภาพของผู้ที่มีความสนใจอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม

๒) ความแตกต่างกัน (Differentiation) โดยปกติบุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกลักษณะอื่น ๆ ปะปนอยู่บ้าง แต่บางคนอาจจะมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนยากต่อการชี้ชัดลงไปว่า บุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

๓) ความเหมาะสมกัน (Congruence) บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมกัน เช่น สิ่งแวดล้อมของผู้มีความสนใจประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ย่อมเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพประเภทนี้มากกว่าบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจประเภทอื่น

๔) การคาดคะเน (Calculus) โดยเหตุที่บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างมิได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในกันอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็ทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่นได้ด้วย

จากข้อมูลสรุปได้ว่า บุคลิกภาพคือลักษณะชี้เฉพาะของบุคคลที่แตกต่างกันออกไปตามปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่หล่อหลอมและขัดเกลาให้บุคคลแต่ละบุคคลมีความเหมือนและแตกต่างกันออกไปตามสังคมนั้น ๆ อีกทั้งบุคลิกภาพ การเลือกอาชีพ และความสนใจในการเลือกอาชีพนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของฮอลแลนด์ในทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์ที่ว่า “บุคลิกภาพของคนจะสะท้อนผ่านการเลือกอาชีพของตน” อีกทั้ง “ความสนใจในการเลือกอาชีพ” นั้นก็สะท้อนให้เห็นซึ่งบุคลิกภาพตามทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอลแลนด์เช่นกัน ซึ่งทั้งหมดต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ด้วยเรื่อง ความสอดคล้องต้องกัน ความแตกต่างกัน ความเหมาะสมกัน และการคาดคะเน ซึ่งล้วนมีตัวแปรสำคัญคือ “สิ่งแวดล้อม” “ประสบการณ์” และ “พันธุกรรม” ที่เป็นเครื่องกำหนดถึง “บุคลิกภาพ” ของแต่ละบุคคลว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใดซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความสนใจในการเลือกอาชีพ

๒.๗.๒ ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)

ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) (อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา, ๒๕๖๕) ได้อธิบาย “ทฤษฎีพหุปัญญา” ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ไว้ว่า สถิติปัญญาของมนุษย์มีหลายด้านที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครจะโดดเด่นในด้านไหนบ้าง ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า พหุปัญญา หมายถึง สถิติปัญญาหรือความสามารถของมนุษย์มีมากกว่าหนึ่งด้าน ซึ่งปัญญาดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของมนุษย์ที่จะคิดค้นแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าอันเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งแต่ละบุคคลต่างมีความโดดเด่นทางปัญญาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในปัจจุบัน พหุปัญญาตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ มีอยู่ ๙ ด้าน ได้แก่

๑) ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้ภาษา รูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ภาษาพื้นเมือง จนถึงภาษาอื่น ๆ สามารถรับรู้ เข้าใจภาษา และสามารถสื่อภาษาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ตามที่ต้องการ

๒) ปัญญาด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถในการคิดแบบมีเหตุและผล การคิดเชิงนามธรรม การคิดคาดการณ์ และการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์

๓) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual-Spatial Intelligence) คือ ความสามารถในการรับรู้ทางสายตาได้ดี สามารถมองเห็นพื้นที่ รูปทรง ระยะทาง และตำแหน่ง อย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน แล้วถ่ายทอดแสดงออกอย่างกลมกลืน มีความไวต่อการรับรู้ในเรื่องทิศทาง

๔) ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการควบคุมและแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้สึก โดยใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมถึงความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

๕) ปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence) คือ ความสามารถในการซึมซับ และเข้าถึงสุนทรียะทางดนตรี ทั้งการได้ยิน การรับรู้ การจดจำ และการแต่งเพลง สามารถจดจำจังหวะ ทำนอง และโครงสร้างทางดนตรีได้ดี และถ่ายทอดออกมาโดยการฮัมเพลง เคาะจังหวะ เล่นดนตรี และร้องเพลง

๖) ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และเจตนาที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน มีความไวในการสังเกต สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง สามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสม สร้างมิตรภาพได้ง่าย เจรจาต่อรอง ลดความขัดแย้ง สามารถจูงใจผู้อื่นได้ดี

๗) ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จัก ตระหนักรู้ในตนเอง สามารถเท่าทันตนเอง ควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ และสถานการณ์

๘) ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา (Naturalist Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จัก และเข้าใจธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง เข้าใจกฎเกณฑ์ ปรากฏการณ์ และการรังสรรค์ต่าง ๆ ของธรรมชาติ มีความไวในการสังเกต เพื่อคาดการณ์ความเป็นไปของธรรมชาติ มีความสามารถในการจัดจำแนก แยกแยะ ประเภทของสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์

๙) ปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) คือ ความสามารถในการไตร่ตรอง คิดคำนึง ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ เหตุผลของการดำรงอยู่ และเข้าใจการวางแผนชีวิต

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “ทฤษฎีพหุปัญญา” เป็นอีกหนึ่งทฤษฎีที่ช่วยให้มนุษย์มีความรู้ ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสังคมโลกมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ปัญญาไม่ได้จำกัดเพียงปัญญาทางด้านภาษา และปัญญาเชิงตรรกศาสตร์ซึ่งเป็นปัญญาพื้นฐานของการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ยังประกอบด้วยปัญญา อีกหลากหลายด้านซึ่งเรียกว่า “พหุปัญญา” ดังที่ ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา (๒๕๖๕) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญญาแต่ละด้าน ต่างก็มีความอิสระในการพัฒนาตัวเองให้เจริญงอกงาม ในขณะเดียวกันก็มีการบูรณาการเข้าด้วยกัน เติบโตขึ้น ซึ่งกันและกัน แสดงออกเป็นเอกลักษณ์ทางปัญญาของมนุษย์แต่ละคน ซึ่งคนหนึ่งอาจเก่งเพียงด้านเดียว หรือเก่งหลายด้าน หรืออาจไม่เก่งเลยสักด้าน แต่ที่ชัดเจน คือ แต่ละคนมักมีปัญญาด้านใดด้านหนึ่งที่โดดเด่น กว่าเสมอ ไม่มีใครที่มีปัญญาทุกด้านเท่ากันหมด หรือไม่มีเลยสักด้านเดียว

จึงกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการเลือกอาชีพ (Theory of Vocational Choice) ของจอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) และทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ล้วนเป็นทฤษฎีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์เข้าใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ ในสังคม ตลอดจนความเป็นไปของสังคมโลก เพื่อให้ตนเองสามารถเลือกดำเนินชีวิตได้ตรงตามความถูกต้อง และเหมาะสม อันเนื่องมาจาก “สติปัญญา” “สิ่งแวดล้อม” “ประสบการณ์ และพันธุกรรม” ที่ส่งผลให้มนุษย์

ทุกคนมีทั้งความเหมือนและความต่างของ “บุคลิกภาพ” ที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพสังคม ซึ่งบุคลิกภาพเหล่านี้ยังสะท้อนผ่านการเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความคิดของตนเองและความเข้าใจในอาชีพของตน อีกทั้งแนวคิดเรื่องพหุปัญญาที่สะท้อนให้เห็นถึงความถนัดทางปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อตนเองเช่นกัน

๒.๘ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๘.๑ ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๗ (Thai University Central Admission System: TCAS)

ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา (Thai University Central Admission System: TCAS) (ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๗) เป็นระบบที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่มอบหมายให้ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) พิจารณาปรับปรุงแบบการรับเข้าศึกษา ไม่ให้มีการวิ่งรอกสอบ ลดค่าใช้จ่ายในการสมัคร และป้องกันการใช้สิทธิ์ซ้ำซ้อน ทปอ.ได้รับหลักการโดยเสนอแนวทางการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาแบบใหม่ โดยสถาบันอุดมศึกษาในเครือข่าย ทปอ. จำนวน ๓๔ แห่ง (ปีการศึกษา ๒๕๖๗ สมาชิกเครือข่าย ทปอ. จำนวน ๓๖ แห่ง) ยกเว้นมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกันพิจารณากระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อต้องการให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ทั้งนี้ ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.) ที่ประชุมคณะกรรมการอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ทปอ.มทร.) และสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.) ได้รับหลักการในการเข้าร่วมดำเนินการตามแนวทางนี้ด้วย โดยยึดหลักการสำคัญของ TCAS ๓ ประการดังนี้

(๑) นักเรียนควรอยู่ในห้องเรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

(๒) นักเรียนแต่ละคนมีเพียง ๑ สิทธิ์ ในการตอบรับเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่เลือก เพื่อความเสมอภาค

(๓) นักเรียนไม่วิ่งรอกสอบ

การกำหนดรอบการสมัครเข้ารับการคัดเลือก กำหนดไว้จำนวน ๔ รอบ ได้แก่

รอบที่ ๑ Portfolio เป็นการสมัครและคัดเลือกโดยสถาบันอุดมศึกษา เน้นคนที่มีความสามารถพิเศษที่โดดเด่น โดยใช้แฟ้มผลงาน ไม่มีการสอบวัดความรู้เชิงวิชาการ หรือสอบปฏิบัติ แต่อาจใช้คะแนนวัดความถนัด TGAT, TPAT, และ GPAX

รอบที่ ๒ Quota เป็นการสมัครและคัดเลือกโดยสถาบันอุดมศึกษา เน้นคนในพื้นที่คุณสมบัติเฉพาะ หรืออยู่ในเครือข่ายความร่วมมือ โดยใช้คะแนนสอบส่วนกลาง TGAT, TPAT, A-Level หรือ GPAX หรือคะแนนสอบที่มหาวิทยาลัยจัดสอบเอง

รอบที่ ๓ Admission เป็นการสมัครและคัดเลือกผ่านระบบ mytcas.com เน้นกลุ่มคนทั่วไป โดยใช้คะแนนสอบส่วนกลาง TGAT, TPAT, A-Level หรือ GPAX หรือคะแนนสอบที่มหาวิทยาลัยจัดสอบเอง ประมวลผลร่วมกันในระบบกลาง

รอบที่ ๔ Direct Admission เป็นการสมัครและคัดเลือกโดยสถาบันอุดมศึกษา เน้นคนที่ยังไม่มีที่เรียน โดยมหาวิทยาลัยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกอย่างเป็นอิสระ

ทั้งนี้ ในรอบที่ ๑ และ ๒ นักเรียนสามารถลงทะเบียนในระบบเพื่อไปสมัครคัดเลือก รอบต่อไป ยกเว้นใน ๓ สาขาวิชา ได้แก่

(๑) สละสิทธิ์ในสาขาแพทยศาสตรบัณฑิต จะไม่สามารถสมัครสาขาแพทยศาสตรบัณฑิต ในรอบต่อไปได้

(๒) สละสิทธิ์ในสาขาทันตแพทยศาสตรบัณฑิต จะไม่สามารถสมัครสาขาทันตแพทยศาสตร บัณฑิตในรอบต่อไปได้

(๓) สละสิทธิ์ในสาขาเภสัชศาสตรบัณฑิต จะไม่สามารถสมัครสาขาเภสัชศาสตรบัณฑิต ในรอบต่อไปได้

อนึ่ง ถึงแม้ว่าการลงทะเบียนใน ๓ สาขาวิชาดังกล่าวในมหาวิทยาลัยรัฐจะไม่สามารถ ไปสมัครมหาวิทยาลัยรัฐอื่น ๆ ในรอบต่อไปได้ แต่นักเรียนที่ลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยรัฐสามารถไปสมัคร มหาวิทยาลัยเอกชนได้ หรือหากลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยเอกชนยังสามารถสมัครมหาวิทยาลัยของรัฐได้ รวมถึงหากลงทะเบียนในมหาวิทยาลัยเอกชนยังสามารถสมัครมหาวิทยาลัยเอกชนอื่น ๆ ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ยกเว้นมหาวิทยาลัยเอกชน

ข้อตกลงของมหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาในการเข้าร่วมรับบุคคลเข้าศึกษาต่อ ในระบบ TCAS มีดังนี้

(๑) ดำเนินการคัดเลือกตามปฏิทินการรับเข้าในรอบต่าง ๆ ทั้ง ๔ รอบ ที่กำหนดร่วมกัน โดยต้องไม่เปิดรับสมัครแบบคู่ขนานในรอบที่ ๓ Admission ซึ่งดำเนินการในส่วนกลางร่วมกัน

(๒) ไม่จัดสอบคัดเลือก หรือสอบข้อเขียนรับตรง ในรายวิชาที่อิงเนื้อหาหลักสูตร ก่อนที่นักเรียนจะเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ยกเว้นเฉพาะการสอบชิงทุนการศึกษาแบบเต็มจำนวน หรือการสอบวัดทักษะที่ไม่มีจัดสอบในระบบสอบกลางของ ทปอ.

(๓) ในรอบที่ ๑, ๒ และ ๔ มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาจะส่งรายชื่อผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าระบบ TCAS เพื่อให้ผู้สมัครเข้ายืนยันสิทธิ์ในระบบได้

(๔) ไม่รับสมัคร และ/ หรือประกาศผลผ่านการคัดเลือกให้แก่ผู้ที่ได้ยืนยันสิทธิ์เข้าศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาอื่นในระบบ TCAS ในรอบก่อนหน้าแล้ว ยกเว้นกรณีที่ผู้สมัครนั้นได้ดำเนินการลงทะเบียนในระบบ TCAS เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

(๕) ในรอบที่ ๓ มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดจำนวนรับ เกณฑ์การคัดเลือก และเงื่อนไขคุณสมบัติได้อย่างอิสระในระบบรับสมัครกลาง โดยต้องดำเนินการ ตามช่วงเวลาในปฏิทินกิจกรรมที่กำหนดร่วมกัน

(๖) มหาวิทยาลัย/ สถาบันอุดมศึกษาสามารถขอรับไฟล์ข้อมูลผลคะแนนสอบรายวิชากลาง และรายชื่อผู้ยืนยันสิทธิ์พร้อมข้อมูลประวัติแบบรายบุคคลได้ตามเวลาที่เปิดระบบสำหรับดึงข้อมูล

(๗) ค่าใช้จ่ายในการส่งรายชื่อผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าระบบ TCAS เพื่อให้ผู้สมัครเข้ายืนยันสิทธิ์ในระบบ จะหักออกจากส่วนแบ่งรายรับจากการสมัครในรอบที่ ๓ ของแต่ละสถาบันที่ ทปอ. จะนำส่งให้แก่สถาบันต่อไป

๒.๘.๒ เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๖

๑) ความเป็นมาและแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย

ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (๒๕๖๖) ได้จัดทำรายงานวิเคราะห์ เรื่อง เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยสรุปข้อมูลความเป็นมาและแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย (เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค) ได้ดังนี้

๑.๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

๑.๑.๑) ความเป็นมา

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตั้งอยู่ในพื้นที่ ๓ จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง โดยเป็นการต่อยอดความสำเร็จของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program: ESDP) ที่มีการจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรมที่ได้พัฒนาแล้วอยู่ในพื้นที่ ทำให้เกิดการสะสมองค์ความรู้ เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความสามารถ ที่เป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และเกิดการสะสมทุนทางเทคโนโลยีให้เพิ่มขึ้นในพื้นที่ รวมทั้งมีการเสริมสร้างศักยภาพขององค์กรที่เข้าร่วมในการดำเนินการ และมีความเชื่อมโยงบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกมิติ ทั้งโครงการขนาดใหญ่ โครงการระดับรอง และโครงการของท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากการลงทุนของภาครัฐและภาคเอกชน

นโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นการวางจุดยืนของประเทศไทยสำหรับการพัฒนาระยะยาวตอบสนองต่อความท้าทายภายในประเทศและระดับโลก ปรับปรุงโครงสร้างการผลิตของประเทศและกระจายความเจริญออกสู่พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขั้นสูง เป็นฐานการสะสมเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยกกระดับอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงและมีศักยภาพในการแข่งขันสูงให้สอดคล้องกับบริบทโลกบนฐานกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ทันสมัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมืองอัจฉริยะน่าอยู่และมีความทันสมัยระดับนานาชาติ และสามารถประกอบกิจการอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น และยกระดับการพัฒนาแบบก้าวกระโดดเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศไทยในฐานะประตูของภูมิภาคเอเชีย

๑.๑.๒) แนวทางการพัฒนา

- (๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคที่สำคัญ
- (๒) พัฒนาสนามบินอู่ตะเภาเป็นสนามบินหลักของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

(๓) เพิ่มขีดความสามารถในการรองรับสินค้าและประสิทธิภาพการบริหารจัดการของท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือมาบตาพุด และท่าเรือสัตหีบ ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ทันสมัย

(๔) ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ

(๕) พัฒนาศักยภาพและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เชิงนิเวศและอนุรักษ์ เชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวสร้างใหม่

(๖) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับการวิจัยต่อยอดเพื่อขยายผลงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์

(๗) พัฒนาเมืองในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นเมืองอัจฉริยะที่มีความน่าอยู่และทันสมัยระดับนานาชาติ

๑.๒) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค

๑.๒.๑) ความเป็นมา

ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๕ ได้เห็นชอบให้กำหนดพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค ที่มีขอบเขตเป็นระดับจังหวัด โดยเป็นการขยายการพัฒนาแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษไปสู่ภาคต่าง ๆ เพิ่มเติมจากระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ให้ครอบคลุมพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษอื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก EEC ทั้งนี้เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่บริเวณชายแดน รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีการกำหนดเป้าหมายและแผนการพัฒนาไว้ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (๐๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ที่ได้จัดกลุ่มพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษออกเป็น ๔ ภาค ดังนี้

(๑) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ประกอบด้วย จังหวัดลำปาง ลำพูน เชียงราย และเชียงใหม่

(๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย และนครราชสีมา

(๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central-Western Economic Corridor: CWEC) ประกอบด้วย พระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี

(๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช

ทั้งนี้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการพัฒนาเป็นระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ โดยเป็นพื้นที่เชื่อมโยงการพัฒนาตั้งแต่ ๓ จังหวัดขึ้นไป และมีตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีความได้เปรียบ เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาเครือข่ายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สามารถเชื่อมโยงในลักษณะของห่วงโซ่มูลค่า เป็นพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อเพิ่มบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภาค และช่วยสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับภาคธุรกิจและประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งประชาชนและภาคส่วนในพื้นที่มีการยอมรับและการสนับสนุน โดยมีกรอบแนวคิดการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ดังภาพที่ ๒-๑

ภาพที่ ๒-๑: กรอบแนวคิดการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ
ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ธันวาคม, ๒๕๖๖)

๑.๒.๒) แนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค

(๑) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (NEC) ในพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ได้พัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์หลักของประเทศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนา Creative Ecosystem ให้เอื้อต่อการเป็นเมืองสร้างสรรค์พัฒนาสินค้าและบริการสร้างสรรค์ สร้างแบรนด์และส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ พัฒนาด้านการศึกษาและวิจัย และบุคลากรด้านการสร้างสรรค์

(๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (CWEC) ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ได้พัฒนาเป็นฐานเศรษฐกิจชั้นนำด้านอุตสาหกรรมเกษตร การท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมไฮเทคมูลค่าสูง เชื่อมโยงกับกรุงเทพ และพื้นที่โดยรอบ และ Eastern Economic Corridor: EEC โดยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของฐานอุตสาหกรรมเดิม ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต ส่งเสริมการพัฒนาเขตการท่องเที่ยวเชิงมรดกโลก ประวัติศาสตร์ และการอนุรักษ์

(๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (NEEC)

ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย ได้พัฒนาเป็นฐานอุตสาหกรรมชีวภาพแห่งใหม่ของประเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยพัฒนาผลิตภัณฑ์ชีวภาพให้หลากหลายเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและปลอดภัย ส่งเสริมการลงทุนด้านเกษตร/ อุตสาหกรรมชีวภาพ และอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์และพัฒนาบุคลากรด้านเกษตรและอุตสาหกรรมชีวภาพ

(๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) ในพื้นที่จังหวัด

ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของภาคใต้ในการเชื่อมโยงการค้าและโลจิสติกส์กับพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศ และภูมิภาคฝั่งทะเลอันดามันเป็นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพและการแปรรูปเกษตรมูลค่าสูง (ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ผลิตภัณฑ์ประมง และอื่น ๆ) เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวสู่นานาชาติ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงอ่าวไทยและอันดามัน และการท่องเที่ยวแบบผสมผสานเชิงสุขภาพและวิถีชุมชน ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เพื่อส่งเสริมบทบาทเป็นประตูการค้าและโลจิสติกส์

๑.๒.๓) การวิเคราะห์สถานการณ์ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พฤษภาคม, ๒๕๖๓) ได้วิเคราะห์สถานการณ์ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค สรุปได้ดังนี้

(๑) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC - Creative LANNA)

(๑.๑) ศักยภาพและโอกาส

(๑.๑.๑) ภาคเหนือตอนบนมีศักยภาพจากทุนทางวัฒนธรรมเป็นพื้นที่อารยธรรมล้านนาที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นทั้งด้านประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และงานหัตถศิลป์ที่ทรงคุณค่า ผ่านการสืบสานสร้างสรรค์ต่อยอดมาอย่างต่อเนื่อง ผสานเป็นกิจกรรมเศรษฐกิจและสังคมของเมือง และขยายสู่ภาคท่องเที่ยว บริการ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง ซึ่งมีกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ๗ สาขา (จากทั้งหมด ๑๒ สาขาของประเทศ) ได้แก่ งานฝีมือและหัตถกรรม ทัศนศิลป์ ดนตรี การออกแบบ แฟชั่น สถาปัตยกรรม และซอฟต์แวร์ เป็นโอกาสที่จะยกระดับรายได้จากผลิตภัณฑ์และบริการสร้างสรรค์ที่เข้าสู่ตลาดระดับสากลสอดคล้องกับกระแสเศรษฐกิจใหม่ของโลก

(๑.๑.๒) บรรยากาศของเมืองและภูมิประเทศสวยงามน่าอยู่ ท่าเลที่ตั้งเชื่อมโยงทั้ง สปป.ลาว เมียนมา และจีนตอนใต้ โดยมีการคมนาคมที่สะดวกทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งผู้คนมีทักษะฝีมือในงานหัตถศิลป์ มีการรวมกลุ่มคนและเครือข่ายขับเคลื่อนกิจกรรมสร้างสรรค์หลากหลาย ปัจจุบันเป็นแหล่งพำนักรักสร้างสรรค์งานของศิลปินหลายแขนง มีพื้นที่/ กิจกรรมรองรับโดยจังหวัดเชียงใหม่เป็นเครือข่าย UNESCO Creative City: Craft and Folk Art และเป็นเมืองยอดนิยมของกลุ่ม Digital Nomads

(๑.๑.๓) จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง มีความเชื่อมโยงของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ควบคู่ไปกับมีจุดเด่นเฉพาะตัวซึ่งจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้คนได้ตามกลุ่มเป้าหมาย โดยเชียงใหม่เป็นเมืองเศรษฐกิจหลักมีแหล่งสร้างสรรค์งานศิลป์ แนวร่วมสมัย Contemporary Art ลำพูนมีชื่อเสียงด้านงานหัตถกรรมสิ่งทอและงานไม้แกะสลัก ลำปางเป็นแหล่งผลิตงานเซรามิกที่มีอัตลักษณ์ มีการพัฒนาคุณภาพและรูปแบบผลิตภัณฑ์ เชียงรายเป็นเมืองเศรษฐกิจชายแดน เป็นแหล่งสร้างสรรค์งานของกลุ่มศิลปินที่มีชื่อเสียง และมีผลิตภัณฑ์แนว Folk Art และกลุ่มชาติพันธุ์

(๑.๑.๔) สภาพภูมิประเทศและธรรมชาติ

อุดมสมบูรณ์เป็นฐานทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับสากล มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ และมีองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของสถาบันการศึกษาจำนวนมาก

(๑.๑.๕) ภาคเหนือมีโอกาสเชิงพื้นที่จากความร่วมมือ

ในการพัฒนาเชื่อมโยงด้านการค้าและบริการกับพื้นที่เศรษฐกิจภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ สามารถเชื่อมต่อไปยังกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง และเอเชียใต้ โดยมีความพร้อมของโครงข่ายเส้นทางคมนาคมตามแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) รวมถึงมีแผนก่อสร้างโครงการพื้นฐานขนาดใหญ่ เช่น รถไฟฟ้าทางคู่ รถไฟความเร็วสูง การขยายท่าอากาศยาน เป็นต้น ส่งผลให้เกิดโอกาสในการขยายเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน บริการการศึกษานานาชาติ ธุรกิจบริการสุขภาพและการแพทย์

(๑.๒) ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

(๑.๒.๑) เศรษฐกิจภาคเหนือมีขนาดเล็ก

และขยายตัวช้า โดยมีพื้นที่ ๑ ใน ๓ ของประเทศ และจำนวนประชากรคิดเป็นสัดส่วน ๑ ใน ๕ ของประเทศ ขณะที่ขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ ๗.๖ ของประเทศเท่านั้น เศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยภาคบริการและภาคเกษตร ซึ่งมีอัตราการขยายตัวต่ำ สัดส่วนคนจนของภาคสูงกว่าระดับประเทศ และประชากรสูงอายุมีสัดส่วนสูงที่สุดในประเทศ ส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

(๑.๒.๒) ภาคเหนือมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็น

จุดหมายปลายทางระดับสากล มีทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติโดดเด่น แต่แหล่งท่องเที่ยวเดิมทรุดโทรมลงและพื้นที่ท่องเที่ยวค่อนข้างกระจุกตัว โครงสร้างพื้นฐานของเมืองและการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สมบูรณ์โดยเฉพาะระบบบริการขนส่งสาธารณะ มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอัตลักษณ์ และมีองค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของสถาบันการศึกษาจำนวนมาก แต่ยังไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้อย่างคุ้มค่า

(๑.๒.๓) ภาคเหนือยังไม่สามารถใช้ประโยชน์

จากการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับอนุภูมิภาคต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์ ผู้ประกอบการในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในห่วงโซ่การผลิตและการค้าในอนุภูมิภาค นอกจากนี้ พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในภาคเหนือทั้ง ๒ แห่ง ได้แก่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และอำเภอแม่สาย เชียงแสน เชียงของ ในจังหวัดเชียงราย ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานจึงยังไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่

(๑.๒.๔) พื้นที่ตอนบนมีสภาพเป็นภูเขาสูง และพื้นที่ป่าสงวน จึงมีข้อจำกัดทั้งการเข้าถึงการพัฒนาและบริการของรัฐ พื้นที่ป่าต้นน้ำบางส่วนมีสภาพเสื่อมโทรม มีปัญหาบุกรุกและใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าผิดประเภท และยังคงเผชิญปัญหาหมอกควันรุนแรง ขณะที่ตอนล่างของภาค พื้นที่เกษตรส่วนใหญ่อยู่นอกเขตชลประทาน การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เกษตรยังไม่ทั่วถึง การทำการเกษตรส่วนใหญ่ยังเป็นเกษตรเคมี

(๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (North-Eastern Economic Corridor: NeEC - Bio economy)

(๒.๑) ศักยภาพและโอกาส

(๒.๑.๑) พื้นที่เป็นศูนย์กลางของอนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงที่เชื่อมโยงไปยัง สปป.ลาว เวียดนามตอนเหนือ และต่อเนื่องไปยังจีนซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของโลก และยังเชื่อมโยงกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกของประเทศ โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโครงข่ายหลักของประเทศและเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองและทางพิเศษ รถไฟฟ้าทางคู่ รถไฟความเร็วสูง และการพัฒนาสนามบินในภาค

(๒.๑.๒) การพัฒนาเมืองหลักของภาคและเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการลงทุนในอนาคต ทั้งการพัฒนาขอนแก่นสู่เมืองอัจฉริยะ การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย นครพนม มุกดาหาร

(๒.๑.๓) การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมระบบราง ในจังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา อุตสาหกรรมการบิน ในจังหวัดนครพนม ร้อยเอ็ด และขอนแก่น เป็นต้น

(๒.๑.๔) พื้นที่แหล่งเกษตรกรรมสำคัญของประเทศ ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ (ร้อยเอ็ด มหาสารคาม ยโสธร สุรินทร์ และศรีสะเกษ) ในพื้นที่ทุ่งสัมฤทธิ์ (นครราชสีมา และบุรีรัมย์) อ้อย และมันสำปะหลัง กระจายอยู่ทุกพื้นที่ของภาค โคเนื้อโพนยางคำ (สกลนคร) โคเนื้อหนองสูง (มุกดาหาร) โคเนื้อแบรงกัส (นครพนม) โคเนื้อโคราชขาว (นครราชสีมา) ไม้ดอกไม้ประดับเมืองหนาว (เลย) สมุนไพร ขมิ้นชันและไพล (อุดรธานี สกลนคร นครพนม) สินค้าและบริการที่ผลิตในภาคเป็นผลิตภัณฑ์พื้นถิ่นที่มีอัตลักษณ์เฉพาะคุณภาพสูง อาทิ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าย้อมคราม ผ้าขาวม้า เป็นต้น (อุดรธานี หนองบัวลำภู บึงกาฬ สกลนคร)

(๒.๑.๕) การเชื่อมโยงการค้าการลงทุน กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีเมืองชายแดน เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เป็นจุดส่งออกสินค้าที่สำคัญไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน)

(๒.๑.๖) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งการท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง การท่องเที่ยวยุคก่อนประวัติศาสตร์ ซากดึกดำบรรพ์ไดโนเสาร์

และแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง การท่องเที่ยวอารยธรรมขอมและอีสานใต้ ประเพณีและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

(๒.๑.๗) สถาบันการศึกษาและสถาบันวิจัย เป็นฐานทางวิชาการในการสนับสนุนการพัฒนาภาค อาทิ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ด้านสาธารณสุข เกษตร และอุตสาหกรรมชีวภาพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ และอุตสาหกรรม ชีวภาพ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านอุตสาหกรรมชีวภาพ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ด้านระบบราง มหาวิทยาลัยนครพนม ด้านการบิน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

(๒.๑.๘) ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ของเครือข่ายอุทยานวิทยาศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่

(๒.๒) ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

(๒.๒.๑) การผลิตพืชเศรษฐกิจของภาค เป็นการผลิตตามฤดูกาล เกษตรกรส่วนใหญ่ยังทำการผลิตที่พึ่งพาน้ำฝน มีการใช้สารเคมีสูง ดินขาด ความอุดมสมบูรณ์และมีปัญหาดินเค็ม พื้นที่ชลประทานมีจำกัด ครอบคลุมพื้นที่เกษตรเพียงร้อยละ ๑๑.๙ โดยพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มีสัดส่วนพื้นที่ชลประทานต่อพื้นที่เกษตรมากที่สุด ร้อยละ ๑๖.๕ รองลงมาคือพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างร้อยละ ๑๓.๙

(๒.๒.๒) อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม แปรรูปเกษตรขั้นต้นที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ ประกอบกับการลงทุนใหม่ ๆ มีน้อย จึงมีแหล่งสร้างงานน้อย

(๒.๒.๓) ขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ของภาค แรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำ และขาดแคลนแรงงาน ในระดับอาชีวะ การผลิตกำลังคนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม

(๒.๒.๔) แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาค ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้เป็นพื้นที่เป้าหมายการท่องเที่ยวในระดับสากล ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย แต่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นที่ยั้จกอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และขาดสิ่งอำนวยความสะดวก

(๒.๒.๕) โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง ขาดการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของภาค เส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเชื่อมโยงสู่ เส้นทางท่องเที่ยวหลักและเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวรองยังไม่มีประสิทธิภาพ

(๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง - ตะวันตก

(Central-Western Economic Corridor: CWEC)

(๓.๑) ศักยภาพและโอกาส

(๓.๑.๑) เป็นฐานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมส่งออก และแหล่งจ้างงานสำคัญของประเทศ ภาคกลางเป็นศูนย์กลางการผลิตของอุตสาหกรรมส่งออกหลายประเภท ที่มีห่วงโซ่การผลิตเชื่อมโยงกับภาคอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมอาหารและแปรรูปสินค้าเกษตร อุตสาหกรรมเครื่องประดับ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน เป็นต้น

(๓.๑.๒) เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของประเทศ เช่น ข้าว อ้อย พืชผัก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรด มะพร้าว โคนม-โคเนื้อ สุกร และไก่ รวมทั้งสัตว์น้ำ นอกจากนี้ ยังมีตลาดค้าส่งค้าปลีกสินค้าเกษตรที่สำคัญในพื้นที่ เช่น ตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดปลาสุพรรณ จังหวัดอ่างทอง และตลาดมหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น

(๓.๑.๓) มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ ได้แก่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม อุทยานประวัติศาสตร์พระนครคีรีอโยธยา เป็นต้น

(๓.๑.๔) มีโครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างเพียบพร้อม อันเป็นผลจากที่ภาคกลางเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่ง ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งมีแหล่งน้ำ และระบบชลประทานค่อนข้างสมบูรณ์เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ และมีพื้นที่ชายแดนติดกับเมียนมา จึงมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาทั้งทางด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การค้าและบริการ และการท่องเที่ยว

(๓.๑.๕) เป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาชั้นนำทุกระดับ สถาบันวิจัย และอุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย ที่มีความพร้อมทั้งด้านเครื่องมืออุปกรณ์ และบุคลากรวิจัย ซึ่งมีบทบาทที่จะช่วยสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาบนฐานนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคการผลิต การค้า และการบริการ

(๓.๒) ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

(๓.๒.๑) พื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีการเจริญเติบโตและขยายตัวของเมืองสูง เป็นศูนย์กลางการบริการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะบริการด้านโลจิสติกส์ แต่ยังมีปัญหาขาดระบบเชื่อมต่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีประสิทธิภาพ และปัญหาการจราจรแออัด ทำให้เป็นอุปสรรคในการคมนาคมขนส่งและกระจายสินค้า

(๓.๒.๒) พื้นที่เกษตรอุดมสมบูรณ์ลดลง จากการขยายตัวของเมืองและอุตสาหกรรมรุกล้ำพื้นที่เกษตร และการใช้สารเคมีจำนวนมากในการทำเกษตรเชิงพาณิชย์

(๓.๒.๓) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เสื่อมโทรม และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เนื่องจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และชุมชนเมือง โดยไม่มีมาตรการควบคุมและบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ คุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง คุณภาพดินเสื่อมโทรม ป่าไม้และป่าชายเลนถูกบุกรุกทำลาย และความสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งลดลง เป็นต้น

(๓.๒.๔) การพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังใช้
เทคโนโลยีเดิม และมีการใช้แรงงานเข้มข้น สร้างมูลค่าเพิ่มได้ต่ำ

(๓.๒.๕) การท่องเที่ยวกระจุกตัวในเขตพื้นที่
กรุงเทพมหานคร เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวรอบนอกส่วนใหญ่ไม่เป็นที่รู้จักและขาดความพร้อม จึงไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้พักค้างคืนในพื้นที่ได้

(๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC)

(๔.๑) ศักยภาพและโอกาส

(๔.๑.๑) พื้นที่ SEC ตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางระหว่าง
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีประเทศจีนเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและเอเชียใต้ที่มีอินเดียเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ และมีลักษณะทางกายภาพเปิดสู่ทะเลทั้งสองด้าน รวมทั้งมีเครือข่ายเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทั้งทางบก ทางรถไฟ ทางอากาศ และทางน้ำ จึงมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นประตูการคมนาคมขนส่งทางทะเลเชื่อมโยงภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งด้านฝั่งทะเลอันดามันและทะเลอ่าวไทย รวมทั้งมีชายแดนติดต่อกับเมียนมาทั้งทางบก และทางน้ำในจังหวัดระนอง ที่สามารถเชื่อมโยงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย และกลุ่มประเทศ BIMSTEC นอกจากนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงทางบกในแนวเหนือ-ใต้ โดยทางเหนือเชื่อมสู่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

(๔.๑.๒) แหล่งท่องเที่ยวมีความอุดมสมบูรณ์
และหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติทางทะเลที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ โดยเฉพาะ แหล่งท่องเที่ยวหมู่เกาะ อาทิ เกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า และหมู่เกาะในจังหวัดชุมพร ซึ่งมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ รวมทั้งมีจุดดำน้ำระดับโลก อาทิ เกาะง่ามใหญ่ เกาะง่ามน้อย และปัจจุบันอยู่ระหว่างการก่อสร้างถนนเลียบชายฝั่งทะเลอ่าวไทย(สมุทรสงคราม-เพชรบุรี-ประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร) และการก่อสร้างรถไฟทางคู่เชื่อมจากภาคกลาง-ชุมพร และชุมพร-สุราษฎร์ธานี และสามารถพัฒนาเพื่อเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในฝั่งอันดามันที่จังหวัดระนอง ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม และมีแหล่งน้ำร้อนธรรมชาติ ป่าชายเลน และอุทยานแห่งชาติ โดยมีศักยภาพสูงที่จะยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกแห่งใหม่ และสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของเมียนมา และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ อารยธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น และยังเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของภาคใต้ซึ่งสามารถพัฒนาเชื่อมโยงเป็นเส้นทางท่องเที่ยว โดยการจัดกลุ่มการท่องเที่ยว อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

รวมทั้งการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวและรายได้จากภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของภาคใต้และของประเทศ อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการพัฒนารัฐกิจด้านการท่องเที่ยวและบริการด้านสุขภาพ

(๔.๑.๓) เป็นแหล่งเพาะปลูกและฐานการผลิต

พืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และผลไม้ จึงทำให้มีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและอุตสาหกรรมชีวภาพ โดยเฉพาะการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมัน เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านวัตถุดิบ โรงงานแปรรูป และระบบโลจิสติกส์ โดยปัจจุบันอุตสาหกรรมในพื้นที่เป็นการแปรรูปขั้นต้น อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีการผลิตที่ก้าวหน้ามากขึ้น จึงมีโอกาสนำมาประยุกต์ใช้ในการแปรรูปขั้นสูงต่อยอดจากอุตสาหกรรมผลิตน้ำมันปาล์มไปสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น อุตสาหกรรมโอเลโอเคมี ซึ่งสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ เช่น Phase Change Material (PCM), Synthetic Diesel, Bio-degradable Plastics และ Nutritional Food อีกทั้งยังสามารถบูรณาการห่วงโซ่การผลิตภายในพื้นที่แบบครบวงจรเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้

(๔.๑.๔) การเปิดเสรีทางการค้าระดับทวิภาคี

และพหุภาคี เปิดโอกาสให้ภาคการผลิตและบริการขยายสู่ตลาดโลกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปาล์มน้ำมัน ยางพารา ผลไม้ และอาหารทะเล จะสามารถขยายตลาดไปยังจีนและอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของโลก โดยเฉพาะในการพัฒนาความร่วมมือและขยายตลาดการส่งออกสินค้าปาล์มน้ำมันและยางพารา ซึ่งปัจจุบันจีนและอินเดียเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ของโลก โดยเฉพาะในการพัฒนาความร่วมมือและขยายตลาดการส่งออกสินค้าปาล์มน้ำมันและยางพารา ซึ่งปัจจุบันจีนและอินเดียเป็นตลาดใหญ่ของโลก รวมทั้งยังเป็นโอกาสในการขยายตลาดการส่งออกผลไม้ที่สำคัญของภาค ได้แก่ ทุเรียน เงาะ มังคุด ลองกอง และผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารทะเล นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสในการขยายตัวของภาคบริการที่สนองความต้องการของตลาดในสมัยใหม่ เช่น ธุรกิจ E-commerce และโลจิสติกส์

(๔.๑.๕) ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม

จะมีความเข้มข้นมากขึ้น ประเทศไทยได้รับรองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก (SDGs) และความตกลงปารีส (The Paris Agreement) ซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนกระบวนการผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมบริการ และการท่องเที่ยวให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และประมง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาการท่องเที่ยวซึ่งจะต้องคำนึงถึงการใช้อย่างยั่งยืน

(๔.๒) ข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

(๔.๒.๑) แหล่งท่องเที่ยวสำคัญหลายแห่ง

ของพื้นที่ยังมีปัญหาคุณภาพของการให้บริการ ทั้งด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และบุคลากรและแรงงานที่มีทักษะด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เป็นที่รู้จัก ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวหมู่เกาะและชายหาด

ที่มีชื่อเสียงของภาคมีปัญหาการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ซึ่งเกินขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ส่งผลให้ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการไม่เพียงพอต่อการรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ มีปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เนื่องจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมกระจุกตัวอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและพื้นที่โดยรอบ ซึ่งยังไม่ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่มีศักยภาพในพื้นที่

(๔.๒.๒) ภาคเกษตรยังมีปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารจัดการ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและมีการผลิตแบบดั้งเดิม ซึ่งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรค่อนข้างน้อย และขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการผลผลิตสินค้าเกษตรและอาหารปลอดภัยอย่างเป็นระบบและการบริหารจัดการตลาดสมัยใหม่ เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการ และขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและลดต้นทุนการผลิต รวมทั้งปลูกพืชแบบเชิงเดี่ยวทำให้มีความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา โดยเฉพาะยางพาราและปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้ ภาคอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคเกษตรที่ใช้เทคโนโลยีขั้นต้น จึงทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ

(๔.๒.๓) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม และการกัดเซาะชายฝั่งมีความรุนแรงมากขึ้น การขยายตัวของเมืองและการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว และการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในภาคการเกษตร ส่งผลให้ปริมาณขยะและน้ำเสียจากแหล่งชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวตามเกาะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ในขณะที่มีข้อจำกัดในการจัดการขยะ การบุกรุกและตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำ และการก่อสร้างบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร คุณภาพน้ำ และปัญหาอุทกภัย นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์ระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม ทั้งการทำประมงผิดกฎหมายและการบุกรุกป่าชายเลน ส่งผลให้ทรัพยากรประมงเสื่อมโทรม และเร่งให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงขึ้น

(๔.๒.๔) แรงงานภาคการเกษตรและประมงรวมทั้งภาคการท่องเที่ยวต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว ซึ่งยังขาดทักษะฝีมือที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด วิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ด้านการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวสมัยใหม่

๒.๒.๔) การกำหนดคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย

มติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (กพศ.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ได้มีมติเห็นชอบการกำหนดคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมายสำหรับระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาค เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนเป็นการเฉพาะและเหมาะสมตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) เสนอคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษตามแนวทางที่ กพศ. ให้ความเห็นชอบต่อไป โดยมีพื้นที่และคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ดังนี้

(๑) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง ส่งเสริมคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ๔ กลุ่ม ได้แก่ (๑.๑) อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (๑.๒) อุตสาหกรรมดิจิทัล (๑.๓) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) และ (๑.๔) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร

(๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น อุดรธานี และหนองคาย ส่งเสริมคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๒.๑) อุตสาหกรรมชีวภาพ และ (๒.๒) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร

(๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง - ตะวันตก (Central – Western Economic Corridor: CWEC) ในพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี ส่งเสริมคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๓.๑) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร และ (๓.๒) อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

(๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช ส่งเสริมคลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมาย ๓ กลุ่ม ได้แก่ (๔.๑) อุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร (๔.๒) อุตสาหกรรมชีวภาพ และ (๔.๓) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism)

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการ

รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เป็นการศึกษาวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสำรวจข้อมูล และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.) เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน และการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

นอกจากนี้ ยังเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งการสัมภาษณ์ เชิงลึกผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และอาจารย์ เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด โดยสรุป รายละเอียดวิธีดำเนินการได้ดังนี้

๓.๑ ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ มีวัตถุประสงค์ คือ

๑) เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มี เส้นทางเรียนเชื่อมโยงจากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งสภาพปัญหา และอุปสรรคการผลิตและพัฒนากำลังคน ตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ด้วยวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดังนี้

๓.๑.๑ การศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสำรวจข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ด้วยความร่วมมือกับ สพฐ. สช. และ สอ. เพื่อส่งแบบสำรวจข้อมูล ไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. ทุกแห่ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษา เกี่ยวกับการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับ

ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรระดับ ปวช. และการประกอบอาชีพของผู้เรียน และรับทราบข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาบัตรหลักสูตรระดับ ปวส. และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๓ ประเด็น คือ **๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา ๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และ ๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ** รวมทั้งรับทราบสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการผลิตกำลังคนในการแก้ปัญหาเชิงบริหารจัดการ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว

๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี หนองคาย และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ชัยภูมิ นครพนม บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา สงขลา และสตูล

๓.๑.๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยวิธีการจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ๑) สภาพการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตร ปวช. และ ปวส. **ระดับอาชีวศึกษา** จากผู้บริหาร/ ครูสถานศึกษาอาชีวศึกษา และ ๒) สภาพการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพหลักสูตรปริญญาบัตร **ระดับอุดมศึกษา** จากผู้บริหาร/ อาจารย์ สถาบันอุดมศึกษา

นอกจากนี้ ยังมีการจัดประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน และแบบสำรวจข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ให้มีความถูกต้อง

ครบถ้วน จากผู้บริหารสถานศึกษา/ ครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. ซึ่งการศึกษาเชิงคุณภาพดังกล่าว ดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย

๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว

๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง

๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานี และหนองคาย

๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี

๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

ทั้งนี้ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบาย การผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศด้วย

๓.๒ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

๓.๒.๑ วิธีการและขั้นตอนของการดำเนินงาน

๑) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระบรมราชโองบายพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ด้านการศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนากำลังคนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๗๐) แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ นโยบายที่เกี่ยวข้อง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๑ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕ ฯลฯ

๒) จัดประชุมปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ระเบียบวิธีวิจัย ขอบเขตของการศึกษา การออกแบบ และการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งแนวทางการร่วมมือของหน่วยงาน/ องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

๔) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สข. และ สด. ทุกแห่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด

๕) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประชุมรับฟังข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ และการสัมภาษณ์ (ผู้บริหารสถานศึกษา และหรือครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สข. และ สด. และสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งผู้บริหาร และหรืออาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา) เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ ให้ความถูกต้อง ครบถ้วน ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๖) สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และจัดทำ (ร่าง) รายงานข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัยการศึกษาชั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา

๗) ปรับปรุงแก้ไข (ร่าง) รายงานข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนาคนตามช่วงวัย การศึกษาชั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ และจัดทำรายงานฯ ฉบับสมบูรณ์

๓.๒.๒ ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

๑) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สข. และ สด. สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด โดยมีสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

๑.๑) สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบ และมีการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สพฐ. สข. และ สด. มีจำนวนดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัด สพฐ. สข. และ สด.

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	๙,๐๙๕
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	๑,๔๐๗
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สด.)	๖๑๓
รวมทั้งสิ้น	๑๑,๑๑๕

ที่มา: จำนวนสถานศึกษาสังกัด สพฐ. จากสถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๗

จำนวนสถานศึกษาสังกัด สข. และ สด. จากระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๑.๒) สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบ และมีการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัด สพฐ. สข. และ สด. มีจำนวนดังนี้

ตารางที่ ๓.๒ ตารางแสดงจำนวนสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัด สพฐ. สช. และ สอ.

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	๒,๒๓๘
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	๘๒๕
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.)	๓๓๘
รวมทั้งสิ้น	๓,๔๐๑

ที่มา: จำนวนสถานศึกษาสังกัด สพฐ. จากสถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๗

จำนวนสถานศึกษาสังกัด สช. และ สอ. จากระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๒) กลุ่มเป้าหมาย

๒.๑) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด โดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

๒.๑.๑) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. ที่มีการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว

(๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

(๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ หนองคาย และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ชัยภูมิ นครพนม บึงกาฬ บัรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

(๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

(๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา สงขลา และสตูล

ทั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๔,๖๓๖ แห่ง (ประชากรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๑,๑๑๕ แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๔,๖๓๖ แห่ง จำนวนมากกว่าเกณฑ์การกำหนดขนาดจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ ๕ และระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ ๙๕ จะได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๓๗๕ แห่ง) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตามสะดวก (Convenience Selection) เนื่องด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจผ่านระบบออนไลน์

๒.๑.๒) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงปริมาณ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. ที่มีการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และกลุ่มจังหวัด ประกอบด้วย

(๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว

(๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ พะเยา แม่ฮ่องสอน สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

(๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ หนองคาย และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ชัยภูมิ นครพนม บึงกาฬ บัณฑิตบุรี มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

(๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระบุรี สิงห์บุรี และอ่างทอง

(๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา สงขลา และสตูล

ทั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑,๒๑๙ แห่ง (ประชากรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๓,๔๐๑ แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑,๒๑๙ แห่ง จำนวนมากกว่าเกณฑ์การกำหนดขนาดจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ร้อยละ ๕ และระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ ๙๕ จะได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๓๔๖ แห่ง) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกตามสะดวก (Convenience Selection) เนื่องด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจผ่านระบบออนไลน์

อนึ่ง การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบตามสะดวก (Convenience Selection) โดยขอความร่วมมือสถานศึกษาผ่านทางหน่วยงานต้นสังกัด โดยการส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจ

๒.๒) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย

๒.๒.๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว

๒.๒.๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง

๒.๒.๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ และหนองคาย

๒.๒.๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี

๒.๒.๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

โดยกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

(๑) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ที่มีการจัดการเรียนรู้หลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรปริญญาบัตร ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๓๑ แห่ง เลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ณ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๔ แห่ง โดยมีรายชื่อสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เก็บรวบรวมข้อมูล ดังตารางที่ ๓.๓

ตารางที่ ๓.๓ รายชื่อสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๑.๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษา	
(๑.๑.๑) วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๑.๑.๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันศุกร์ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๓) วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	วันพุธที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๔) วิทยาลัยเทคนิคระยอง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	วันพุธที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๕) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี	วันศุกร์ที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๖) วิทยาลัยเทคนิคลำพูน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน	วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๗) วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง อำเภอป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน	วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๘) วิทยาลัยการอาชีพบ้านโฮ้ง อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน	วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๑.๑.๙) วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันพุธที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๑.๑.๑๐) วิทยาลัยอุตสาหกรรมยานยนต์ อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันพุธที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๑.๑.๑๑) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๑.๑.๑๒) วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๑.๑.๑๓) วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘
(๑.๑.๑๔) วิทยาลัยอาชีวศึกษาชุมพร อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร	วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
(๑.๑.๑๕) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี	วันศุกร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๘
(๑.๑.๑๖) วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย	วันพุธที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
(๑.๑.๑๗) วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	วันพุธที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๑.๒) สถาบันอุดมศึกษา	
(๑.๒.๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๒) มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๔) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี	วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๕) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง	วันอังคารที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๖) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย	วันอังคารที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๗) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย	วันอังคารที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๑.๒.๘) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๑.๒.๙) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๑.๒.๑๐) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	วันพุธที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘
(๑.๒.๑๑) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๘
(๑.๒.๑๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๘
(๑.๒.๑๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	วันพุธที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๑.๒.๑๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๑.๓) อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
(๑.๓.๑) อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๑.๓.๒) อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช	วันอังคารที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๘
(๑.๓.๓) อุทยานวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๑.๓.๔) อุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	วันอังคารที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๘

(๒) กลุ่มเป้าหมายการศึกษาเชิงคุณภาพ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สก. ที่มีการจัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๔๓ แห่ง เลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ ให้ความถูกต้อง ครบถ้วน และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีเส้นทางการเรียนเชื่อมโยงไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ โดยมีรายชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เก็บรวบรวมข้อมูล ดังตารางที่ ๓.๔

ตารางที่ ๓.๔ รายชื่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เก็บรวบรวมข้อมูล

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๒.๑) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	
(๒.๑.๑) โรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์) อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	วันพุธที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗
(๒.๑.๒) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๓ ชนะสงสารวิทยา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันจันทร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๓) โรงเรียนวัดเที่ยงพิมลมุข อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันจันทร์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๔) โรงเรียนแปลงยาวพิทยาคม อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา	วันอังคารที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๕) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเษก อำเภอชลบุรี จังหวัดจันทบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๖) โรงเรียนตราดสรรเสริญวิทยาคม อำเภอเมืองตราด จังหวัดตราด	วันพุธที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๗

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๒.๑.๗) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ อำเภอมืองตราด จังหวัดตราด	วันพุธที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๘) โรงเรียนปากพลีวิทยาคาร อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก	วันอังคารที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๙) โรงเรียนวัดระเบาะไผ่ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดพิจิตร	วันพุธที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๑๐) โรงเรียนสระแก้ว อำเภอมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	วันอังคารที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๑.๑๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน	วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๒.๑.๑๒) โรงเรียนอนุโมงค์วิทยาคม อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน	วันพุธที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๒.๑.๑๓) โรงเรียนแม่ริมวิทยาคม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๒.๑.๑๔) โรงเรียนสันทรายวิทยาคม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๒.๑.๑๕) โรงเรียนอุทัย อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันพุธที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๒.๑.๑๖) โรงเรียนภาชี “สุนทรวิทยานุกูล” อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันพุธที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๒.๑.๑๗) โรงเรียนวังน้อย (พนมยงค์วิทยา) อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันพุธที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๒.๑.๑๘) โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี	วันศุกร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๒.๑.๑๙) โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี	วันศุกร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๒.๑.๒๐) โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า กาญจนบุรี อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	วันอังคารที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๘
(๒.๑.๒๑) โรงเรียนกัลยาณิศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช	วันพุธที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘
(๒.๑.๒๒) โรงเรียนสตรีระนอง อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง	วันพุธที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๒.๑.๒๓) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเขลางค์นคร อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง	วันพฤหัสบดีที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
(๒.๑.๒๔) โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง	วันพฤหัสบดีที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
(๒.๑.๒๕) โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๒.๑.๒๖) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน อำเภอมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น	วันพุธที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๒.๑.๒๗) โรงเรียนสตรีราชินูทิศ อำเภอมือง อุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	วันศุกร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๒.๒) สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	
(๒.๒.๑) โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อำเภอสริมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี	วันอังคารที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๒.๒) โรงเรียนผดุงอิสลาม อำเภอองครักษ์ จังหวัด นครนายก	วันพุธที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๒.๓) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี	วันศุกร์ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๒.๔) โรงเรียนประภัสสรวินยาชลบุรี อำเภอ เมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี	วันพุธที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๗
(๒.๒.๕) โรงเรียนวาริชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่	วันศุกร์ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๒.๒.๖) โรงเรียนนาคประสิทธิ์ อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม	วันศุกร์ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๘
(๒.๒.๗) โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช	วันพุธที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๘
(๒.๒.๘) โรงเรียนดอนบอสโกวิทยา อุดรธานี อำเภอเมือง อุดรธานี จังหวัดอุดรธานี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๘
(๒.๓) สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สอ.)	
(๒.๓.๑) โรงเรียนวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัด สระแก้ว	วันจันทร์ที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

รายชื่อ	วันที่เก็บรวบรวมข้อมูล
(๒.๓.๒) โรงเรียนเทศบาลเมืองชลุง ๒ อำเภอชลุง จังหวัดจันทบุรี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๗
(๒.๓.๓) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง	วันจันทร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๗
(๒.๓.๔) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	วันจันทร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๗
(๒.๓.๕) โรงเรียนวัดป่าคาเจริญวิทยา อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	วันอังคารที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘
(๒.๓.๖) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	วันพุธที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๘
(๒.๓.๗) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑ (ดอนสักผดุงวิทย์) อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี	วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๘
(๒.๓.๘) โรงเรียนเทศบาล ๓ (ยมราชสามัคคี) อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	วันศุกร์ที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๘

ทั้งนี้ การเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยขอความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาส่งรายชื่อสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้คณะผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนในรูปแบบและวิธีต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกสมรรถนะและมีทักษะที่สอดคล้องกับงานหรืออาชีพที่จะปฏิบัติ และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายของตนเองในการทำงานและเลือกงานตามความสนใจ ความถนัด และตามบุคลิกภาพของตน เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อการพัฒนาการศึกษาและการเป็นต้นแบบที่เป็นเลิศ (Best Practice)

๓.๓ การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ คือ การศึกษากฎหมาย ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงกำหนดรูปแบบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์รายการข้อคำถามที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน เกณฑ์มาตรฐาน คุณวุฒิวิชาชีพ และเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕ จากนั้นจึงดำเนินการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสำรวจข้อมูล และแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

๓.๓.๑ แบบสำรวจข้อมูล

แบบสำรวจข้อมูลเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ.

สช. และ สธ. ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) รวมทั้งกลุ่มจังหวัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) แบบสำรวจการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตอนที่ ๒ การปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่ ๑ ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ ๒ ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

ด้านที่ ๓ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

๒) แบบสำรวจการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน แบ่งเป็น ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

ตอนที่ ๒ การปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาบัตร หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่ ๑ ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ ๒ ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

ด้านที่ ๓ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ

๓.๓.๒ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และครู/ อาจารย์ ในสถานศึกษา อาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา/ ครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สธ. ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย (๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก

ปราจีนบุรี สระแก้ว (๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง (๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ และหนองคาย (๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี และ (๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน สำหรับใช้ประกอบการจัดทำข้อเสนอแนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ โดยมีรายละเอียดของแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

๑) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ๓ ประเด็น ดังนี้

๑.๑) สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

๑.๒) การจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

๑.๓) สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

๒) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร และอาจารย์ ในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ๓ ประเด็น ดังนี้

๒.๑) สภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

๒.๒) การจัดทำหลักสูตรปริญญาบัตร และการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

๒.๓) สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

๓) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

๓.๑) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มืองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร และครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ การปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับ
ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน
โดยมืองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่

ด้านที่ ๑ ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ ๒ ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

ด้านที่ ๓ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ตอนที่ ๒ สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด
หลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตร
ระดับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพ
ของผู้เรียน

**๓.๒) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน** เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร
และครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ การปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาบัตร
หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน โดยมืองค์ประกอบ ๓ ด้าน
ได้แก่

ด้านที่ ๑ ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ ๒ ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

ด้านที่ ๓ ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

ตอนที่ ๒ สภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัด
หลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตร
ระดับปริญญาบัตร หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๓.๔ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การดำเนินงานได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการตรวจสอบ
คุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-
Objective Congruence หรือ IOC) ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบดังนี้

๓.๔.๑ การตรวจสอบว่าข้อคำถามในเครื่องมือมีความเป็นตัวแทนของเนื้อหาหรือครอบคลุม
เนื้อหาที่ต้องการจะวัดหรือไม่

๓.๔.๒ การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาที่วัดกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้พิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการจะวัดหรือไม่ และให้คะแนนแต่ละข้อดังนี้

+๑ หมายถึง แน่ใจว่าคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/ นิยาม/ จุดประสงค์

๐ หมายถึง ไม่แนใจว่าคำถามวัดได้ตรงเนื้อหา/ นิยาม/ จุดประสงค์

-๑ หมายถึง แน่ใจว่าคำถามวัดไม่ตรงเนื้อหา/ นิยาม/ จุดประสงค์

จากนั้นนำคะแนนผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ปรากฏผลว่าใช้ได้ เครื่องมือมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และความตรงตามเนื้อหา โดยมีรายละเอียดค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม ดังนี้

(๑) แบบสำรวจการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

(๑.๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๑.๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๐.๙๘

(๑.๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๐.๙๙

(๒) แบบสำรวจการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาตรี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

(๒.๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๒.๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๐.๙๙

(๒.๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๓) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา

(๓.๑) ด้านสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๐.๙๗

(๓.๒) ด้านการจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๓.๓) ด้านสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๔) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา

(๔.๑) ด้านสภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๐.๙๕

(๔.๒) ด้านการจัดทำหลักสูตรปริญญาบัตร และการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๔.๓) ด้านสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๕) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มืองค์ประกอบรายวิชาการรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

(๕.๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๕.๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๕.๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๖) แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชาการรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

(๖.๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๖.๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

(๖.๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ มีค่าความเชื่อมั่นในภาพรวม เท่ากับ ๑.๐๐

๓.๕ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สก. ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) และระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) รวมทั้งกลุ่มจังหวัด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) จัดทำแบบสำรวจข้อมูล โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

๒) ทดลอง (Try out) แบบสำรวจข้อมูลสถานศึกษา จำนวน ๓๐ แห่ง ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลจริง

๓) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลจริง ครอบคลุมสถานศึกษาสังกัด สพฐ. สช. และ สก.

๔) จัดทำและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสำรวจข้อมูลไปยังหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา และสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย พร้อมแนบแบบสำรวจข้อมูล และลิงก์ Google forms รวมทั้ง QR Code โดยคำนึงถึงการใช้งานในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างกันของผู้ตอบแบบสำรวจ ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือ (สมาร์ทโฟน) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตอบแบบสำรวจข้อมูล

๕) ผู้บริหารสถานศึกษา/ครู กรอกแบบสำรวจข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ และส่งกลับมายังสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

๖) รวบรวม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล

๓.๕.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน รวมถึงการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน รวมทั้งการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง **ระดับอาชีวศึกษา** ตลอดจนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร **ระดับอุดมศึกษา** โดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สก. สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ข้อมูลจำนวนรวม ๗๔ แห่ง ประกอบด้วย สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. จำนวน ๒๗ แห่ง สช. จำนวน ๘ แห่ง

สธ. จำนวน ๘ แห่ง สถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน ๑๗ แห่ง และสถาบันอุดมศึกษา จำนวน ๑๔ แห่ง นอกจากนี้ ยังมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน ๔ แห่ง โดยมีรายชื่อกลุ่มเป้าหมายดังปรากฏข้างต้น

ทั้งนี้ การสัมภาษณ์เชิงลึกมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๑) จัดทำแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญ โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

๒) คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สธ. สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย (๑) เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และกลุ่มจังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว (๒) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (Northern Economic Corridor: NEC) ได้แก่ จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง (๓) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeastern Economic Corridor: NeEC) ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุตรดิตถ์ และหนองคาย (๔) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก (Central - Western Economic Corridor: CWEC) ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นครปฐม สุพรรณบุรี และกาญจนบุรี และ (๕) ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ได้แก่ จังหวัดระนอง ชุมพร นครศรีธรรมราช และสุราษฎร์ธานี

๓) จัดทำและส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกไปยังหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สธ. ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งผู้อำนวยการอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

๔) ลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร/ ครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สธ. ผู้บริหาร/ ครูสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้บริหาร/ อาจารย์สถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งผู้อำนวยการ/ ผู้แทนอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๕) รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๓.๖ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๖.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ โดย

๑) สร้างแบบฟอร์ม (Google Forms) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูล
๒) นำแบบสำรวจข้อมูลที่มีผู้ตอบแบบสำรวจกลับคืนมา จัดหมวดหมู่ตามลักษณะของตัวแปรแล้วหาค่าร้อยละ

๓) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลตอนที่ ๒ การปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มียุทธศาสตร์รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพ

ของผู้เรียน และการปฏิบัติในสถานศึกษาที่มีต่อการจัดหลักสูตรสถานศึกษา **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาตรี หลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ ๓ ด้าน ได้แก่

๓.๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

๓.๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๓.๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจตามสภาพการดำเนินการจริงในสถานศึกษา การแปลความหมายจะพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตอบข้อมูลในแต่ละสภาพการดำเนินงานจริง และหาค่าเฉลี่ยร้อยละ โดยประเด็นที่เลือกตอบประเด็นใดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยแสดงว่าเรื่องนั้นมีความต้องการดำเนินงานมากขึ้น

๔) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจข้อมูลตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำเป็นข้อสรุป

๓.๖.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดย

๑) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู อาจารย์ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สพฐ. สช. และ สอ. สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก และรวบรวมข้อมูลแยกตามกลุ่มเป้าหมายและประเด็น

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำข้อสรุปภาพรวมของประเทศ

จากนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากแบบสำรวจข้อมูล และการสัมภาษณ์เชิงลึก มาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

๓.๗ การจัดทำรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำ (ร่าง) รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ และรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ร่าง) รายงานการวิจัยฯ จากนั้นนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้รายงานมีความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักทางวิชาการ สำนักงานฯ จึงเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ พิจารณา (ร่าง) รายงานดังกล่าว จำนวน ๓ คน จากนั้น สำนักงานฯ ได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม (ร่าง) รายงานให้มีความสมบูรณ์ และจัดทำเป็นรายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ เป็นการศึกษาวิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีเส้นทางการเรียนเชื่อมโยงจากการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา หรือการประกอบอาชีพ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งสภาพปัญหาและอุปสรรคการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำข้อเสนอแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ใช้เครื่องมือตามวิธีการวิจัยกับแหล่งข้อมูล และกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล เพื่อนำเสนอผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์จากการสำรวจข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๔.๑.๑ การวิเคราะห์เชิงปริมาณการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๓ ประเด็น คือ ๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา ๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และ ๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๔.๑.๒ การวิเคราะห์เชิงปริมาณการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๓ ประเด็น คือ ๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา ๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และ ๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๔.๑.๓ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๒ ประเด็น คือ ๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค และ ๒) ข้อเสนอแนะ

๔.๑.๔ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๒ ประเด็น คือ ๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค และ ๒) ข้อเสนอแนะ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๔.๒.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มีองค์ประกอบรายวิชา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๕ ประเด็น คือ ๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา ๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ๔) สภาพปัญหาและอุปสรรค และ ๕) ข้อเสนอแนะ

๔.๒.๒ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๕ ประเด็น คือ ๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา ๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา ๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ ๔) สภาพปัญหาและอุปสรรค และ ๕) ข้อเสนอแนะ

๔.๓ ผลการวิเคราะห์จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์การจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรปริญญาบัตร

๔.๓.๑ การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา ใน ๔ ประเด็น คือ

๑) สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

๒) การจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

๓) สภาพปัญหาและอุปสรรค

๔) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

๔.๓.๒ การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา ใน ๔ ประเด็น คือ

๑) สภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

๒) การจัดทำหลักสูตรปริญญาบัตร และการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

๓) สภาพปัญหาและอุปสรรค

๔) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

๔.๑ ผลการวิเคราะห์จากการสำรวจข้อมูลการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๔.๑.๑ การวิเคราะห์เชิงปริมาณการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๑) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารองรับเป้าหมาย

การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียนอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียน

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดเป้าหมายการจัดหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นสมรรถนะและคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑	๒,๖๓๐	๕๖.๗๓
๒)	ใช้สมรรถนะและคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ เพื่อกำหนดประเภทห้องเรียนรองรับการศึกษาต่อประเภทวิชาชีพ ระดับอาชีวศึกษา หรือรองรับความถนัดทางการเรียนของแผนการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	๗๗๒	๑๖.๖๕
๓)	จัดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รองรับความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ	๓,๒๑๕	๖๙.๓๕
๔)	อื่น ๆ	๒๙	๐.๖๓
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑๙๙	๔.๒๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๓๕ รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายการจัดหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นสมรรถนะและคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗๓

๑.๒) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในพื้นที่

จังหวัด/ กลุ่มจังหวัดอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในพื้นที่จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ข้อมูลสารสนเทศความต้องการกำลังคนสาขาวิชาชีพ ตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด นำไปวิเคราะห์ความต้องการรับผู้เข้าศึกษาต่อตามประเภทวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และการเปิดรับแผนการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นข้อกำหนด การจัดห้องเรียน	๑,๑๔๔	๒๔.๖๘
๒)	ประเมินความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ทางวิชาชีพ หน่วยงานภายนอก แหล่งวิทยาการ/ เทคโนโลยี และสถานประกอบการในพื้นที่กลุ่มจังหวัด เพื่อร่วมมือการจัดและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ	๑,๕๙๒	๓๔.๓๔
๓)	มีวิธีการและเครื่องมือการประเมินความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ ในการจัดผู้เรียนเข้าตามประเภทห้องเรียน	๑,๔๓๖	๓๐.๙๗
๔)	อื่น ๆ	๑๒	๐.๒๖
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑,๔๒๑	๓๐.๖๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการประเมินความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ทางวิชาชีพ หน่วยงานภายนอก แหล่งวิทยาการ/ เทคโนโลยี และสถานประกอบการ

ในพื้นที่กลุ่มจังหวัด เพื่อร่วมมือการจัดและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓๔ รองลงมา คือ การมีวิธีการและเครื่องมือการประเมินความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ ในการจัดผู้เรียนเข้าตามประเภทห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๗

๑.๓) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานรองรับ

วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	วิเคราะห์ความสอดคล้องของสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา หรือความถนัดทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้	๑,๒๔๒	๒๖.๗๙
๒)	วิเคราะห์บริบทของสภาพการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของประเภทห้องเรียน	๑,๒๒๗	๒๖.๔๗
๓)	วิเคราะห์บริบทของสภาพการณ์ทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน และอนาคต นำไปประกอบการจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ในกรณีมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรมตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้	๑,๓๓๗	๒๘.๘๔
๔)	นำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน	๒,๔๔๐	๕๒.๖๓
๕)	อื่น ๆ	๒	๐.๐๔
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๑๗	๑๑.๑๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๖๓ รองลงมา คือ การวิเคราะห์บริบทของสภาพการณ์ทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน และอนาคต นำไปประกอบการจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ในกรณีมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรมตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๔

๑.๔) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมรองรับ

วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๔ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	วิเคราะห์ความสอดคล้องของสมรรถนะวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา หรือความถนัดทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กับสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๑,๐๗๔	๒๓.๑๗
๒)	วิเคราะห์บริบทของสภาพการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนทางวิชาชีพ ตามจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียน	๑,๓๗๖	๒๙.๖๘
๓)	วิเคราะห์บริบทของสภาพการณ์ทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน และอนาคต นำไปประกอบการจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ในกรณีมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรม ตามจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียน	๑,๑๗๑	๒๕.๒๖

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๔)	นำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม	๒,๖๙๖	๕๘.๑๕
๕)	อื่น ๆ	๑๕	๐.๓๒
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๑๘	๙.๐๒

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๑๕ รองลงมา คือ การวิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนทางวิชาชีพ ตามจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๘

๑.๕) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแนะแนว
รองรับเป้าหมายการเรียนรู้แผนการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป้าหมายการเรียนรู้วิชาชีพระดับ
อาชีวศึกษาอย่างไร

ตารางที่ ๔.๕ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับเป้าหมายการเรียนรู้
 แผนการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และเป้าหมายการเรียนรู้วิชาชีพระดับอาชีวศึกษา

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนรู้ลักษณะอาชีพ และข้อกำหนดคุณสมบัติทางวิชาชีพ จากการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดด้านอาชีพ หรือพหุปัญญา	๑,๙๕๗	๔๒.๒๑
๒)	ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายอาชีพ และเป้าหมายการศึกษาต่อทางวิชาชีพ เพื่อเลือกรายวิชาเรียนตามจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียน	๑,๓๔๕	๒๙.๐๑
๓)	ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกับเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อทางวิชาชีพ	๒,๑๖๖	๔๖.๗๒
๔)	ให้ผู้เรียนรู้จักความสามารถด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพของตนเอง โดยพิจารณาจากหลักฐาน ผลงาน/ รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียนที่เก็บเป็นหลักฐานในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)	๑,๖๗๘	๓๖.๑๙
๕)	อื่น ๆ	๗	๐.๑๕
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๓๖๗	๗.๙๒

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกับเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๗๒ รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนรู้ลักษณะอาชีพ และข้อกำหนดคุณสมบัติทางวิชาชีพ จากการประเมินบุคลิกภาพ และความถนัดด้านอาชีพ หรือพหุปัญญา คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๑

๑.๖) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับการศึกษาต่อและอาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๖ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับการศึกษาต่อและอาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์	๒,๖๒๔	๕๖.๖๐
๒)	ให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ จากความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับสถาบันการศึกษา สถาบันทางวิทยาการ และสถานประกอบการ	๑,๖๑๑	๓๔.๗๕
๓)	ให้ผู้เรียนรู้จักความสามารถด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ ของตนเอง โดยพิจารณาจากหลักฐาน ผลงาน/ รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน	๑,๕๔๒	๓๓.๒๖
๔)	ให้ผู้เรียนนำทักษะและประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมทางวิชาชีพในชีวิตจริง ไปใช้เทียบโอนเวลาเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	๘๒๕	๑๗.๘๐
๕)	อื่น ๆ	๑๕	๐.๓๒
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๐๒	๑๐.๘๓

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๐ รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ จากความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับสถาบันการศึกษา สถาบันทางวิทยาการ และสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๗๕

๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๒.๑) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๗ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด	๒,๗๓๕	๕๘.๙๙
๒)	กำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด	๑,๙๖๘	๔๒.๔๕
๓)	อื่น ๆ	๙	๐.๑๙
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๖๗๘	๑๔.๖๒

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๙ รองลงมา คือ การกำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๔๕

๒.๒) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม

รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๘ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น นำไปปรับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด เป็นข้อกำหนดการเขียนผลการเรียนรู้รายวิชา	๒,๖๖๑	๕๗.๔๐
๒)	กำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นไปตามมาตรฐานภาระงาน	๒,๑๕๙	๔๖.๕๗
๓)	อื่น ๆ	๑๐	๐.๒๒
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๕๖	๑๑.๙๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น นำไปปรับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด เป็นข้อกำหนดการเขียนผลการเรียนรู้รายวิชา คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๐ รองลงมา คือ การกำหนดจากสภาวะการณ์ด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นไปตามมาตรฐานภาระงาน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๕๗

๒.๓) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตรให้วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๙ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตรให้วิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพที่สนใจ	๒,๙๑๐	๖๒.๗๗
๒)	กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของห้องเรียนรองรับวิชาชีพ หรือผลประเมินความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน	๑,๔๗๓	๓๑.๗๗
๓)	กำหนดให้ผู้เรียนเพิ่มพูนประสบการณ์ ฝึกทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานกับหน่วยงานภายนอก หรือสถานประกอบการ ตามความสนใจและความถนัดด้านอาชีพ	๑,๕๔๘	๓๓.๓๙
๔)	อื่น ๆ	๑๙	๐.๔๑
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๓๒๘	๗.๐๘

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพที่สนใจ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๗๗ รองลงมา คือ การกำหนดให้ผู้เรียนเพิ่มพูนประสบการณ์ ฝึกทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานกับหน่วยงานภายนอก หรือสถานประกอบการ ตามความสนใจและความถนัดด้านอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๙

๒.๔) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว

รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๐ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ ตามข้อกำหนดของสถาบันการศึกษาวิชาชีพ หรือสถานประกอบการที่พร้อมทำความร่วมมือกับสถานศึกษา	๑,๙๒๒	๔๑.๔๖
๒)	ให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพให้ครอบคลุมทุกประเภทอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ จากสื่อการเรียนรู้อาชีพที่หลากหลาย	๒,๐๖๓	๔๔.๕๐
๓)	ให้ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มความสำคัญของลักษณะอาชีพ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด และจังหวัด เพื่อเป็นตัวเลือกเป้าหมายการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ	๗๒๔	๑๕.๖๒
๔)	ให้ผู้เรียนเรียนรู้ลักษณะอาชีพ คุณสมบัติทางวิชาชีพ และเลือกเป้าหมายอาชีพ รวมถึงเป้าหมาย การศึกษาต่อ จากการประเมินความถนัดด้านอาชีพ	๑,๙๑๗	๔๑.๓๕
๕)	กำหนดให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่มีหลักฐานแสดงถึงทักษะ สมรรถนะการทำงาน ตามภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเป้าหมายวิชาชีพ และสถานศึกษา ที่ประสงค์จะศึกษาต่อ	๑,๐๙๖	๒๓.๖๔
๖)	อื่น ๆ	๖	๐.๑๓
๗)	ไม่มีการปฏิบัติ	๒๗๖	๕.๙๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพให้ครอบคลุมทุกประเภทอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ จากสื่อการเรียนรู้อาชีพที่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๕๐ รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ ตามข้อกำหนดของสถาบันการศึกษาวิชาชีพ หรือสถานประกอบการที่พร้อมทำความร่วมมือกับสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๔๖

๒.๕) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ และประเภทสื่อความรู้รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๑ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ และประเภทสื่อความรู้รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ จากสถานการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น ตามจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้	๒,๐๘๓	๔๔.๙๓
๒)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ จากนิยามและคุณสมบัติสำคัญของสาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้	๑,๓๕๗	๒๙.๒๗
๓)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ จากนิยามและคุณสมบัติสำคัญของผลการเรียนรู้ ตามมาตรฐานภาระงาน นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้	๘๙๗	๑๙.๓๕
๔)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทวิทยาการและเทคโนโลยี ตามแนวโน้มความต้องการด้านอาชีพในปัจจุบัน และรองรับอาชีพแห่งอนาคต เพื่อนำไปใช้ประยุกต์ต่อยอด และพัฒนาผลงาน	๑,๓๒๖	๒๘.๖๐
๕)	ใช้ขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดในการจัดทำ/ พัฒนาสื่อการเรียนรู้	๑,๐๗๔	๒๓.๑๗
๖)	อื่น ๆ	๖	๐.๑๓

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๗)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๐๙	๑๐.๙๘

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ จากสภาวการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ รายวิชา นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๙๓ รองลงมา คือ การกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ จากนิยามและคุณสมบัติ คำสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานรายวิชา และตัวชี้วัด นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๗

๒.๖) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๒ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การวิเคราะห์คำสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการเกิดสภาวการณ์ด้านอาชีพตามบริบทท้องถิ่น เพื่อจัดทำค่านิยาม และคุณสมบัติของคำสำคัญ นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้	๒,๕๓๔	๕๔.๖๖
๒)	ใช้การวิเคราะห์คำสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อใช้เรียบเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ตามจุดมุ่งหมาย ประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ	๑,๘๘๗	๔๐.๗๐
๓)	อื่น ๆ	๙	๐.๑๙
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๘๓๗	๑๘.๐๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้การวิเคราะห์ คำสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการเกิด สภาวการณ์ด้านอาชีพตามบริบทท้องถิ่น เพื่อจัดทำค่านิยามและคุณสมบัติของคำสำคัญ นำไปเรียบเรียง สาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๖ รองลงมา คือ การใช้การวิเคราะห์คำสำคัญของสาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อใช้เรียบเรียง สาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ตามจุดมุ่งหมายประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๐

๒.๗) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับรายวิชาอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๓ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับรายวิชา

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การวิเคราะห์เทียบเคียงมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และตัวชี้วัด เป็นข้อกำหนด ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม	๓,๒๑๘	๖๙.๔๑
๒)	ใช้การวิเคราะห์นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ นำไปกำกับ กระบวนการเกิดสภาวการณ์ของบริบททางวิชาชีพ ใช้เรียบเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชา เพิ่มเติม ตามจุดมุ่งหมายห้องเรียนรองรับวิชาชีพ	๑,๓๙๒	๓๐.๐๓

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๓)	อื่น ๆ	๑๒	๐.๒๖
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๖๑๐	๑๓.๑๖

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้การวิเคราะห์เทียบเคียงมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และตัวชี้วัด เป็นข้อกำหนดผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๔๑ รองลงมา คือ การใช้การวิเคราะห์นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ นำไปกำกับกระบวนการเกิดสมรรถนะของบริบททางวิชาชีพ ใช้เรียบเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ตามจุดมุ่งหมายห้องเรียนรองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๓

๒.๘) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดสาระการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๔ ตารางแสดงแนวทางกำหนดสาระการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การบูรณาการสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม วิทยาการ และเทคโนโลยี เพื่อใช้กำกับการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามภาระงานทางวิชาชีพ	๓,๐๑๙	๖๕.๑๒
๒)	ใช้จุดประสงค์การจัดกิจกรรมทางวิชาชีพ นำไปวิเคราะห์ภาระงานทางวิชาชีพที่ใช้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๑,๐๖๘	๒๓.๐๔
๓)	ใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ตามขอบข่ายการแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม นำไปวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว	๑,๔๗๓	๓๑.๗๗
๔)	อื่น ๆ	๒๓	๐.๕๐
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๓๖๑	๗.๗๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้การบูรณาการสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม วิทยาการ และเทคโนโลยี เพื่อใช้กำกับการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามภาระงานทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๑๒ รองลงมา คือ การใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ตามขอบข่ายการแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม นำไปวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๗

๒.๙) สถานศึกษาวางแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๕ ตารางแสดงแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์/ แหล่งเรียนรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหา/ สมมติฐาน จากผลกระทบของสถานการณ์ตามบริบทท้องถิ่นหรือบริบทวิชาชีพตามภาระงาน	๒,๖๓๐	๕๖.๗๓

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๒)	ใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เหตุผลกระบวนการเกิดสภาพการณ์ และสร้างกระบวนการพัฒนาผลงาน/ นวัตกรรม จากการอ้างอิงแหล่งสืบค้นที่เชื่อถือได้	๑,๕๘๐	๓๔.๐๘
๓)	ใช้ข้อค้นพบการแก้ปัญหาสภาพการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลในท้องถิ่น เพื่อออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกช่องทางการสื่อสาร นำเสนอให้บริการแนวทางการใช้ และอำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	๘๐๒	๑๗.๓๐
๔)	ใช้คำอธิบายเกณฑ์คุณภาพการทำงานตามภาระงาน นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะการทำงานตามภาระงาน ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ	๙๙๖	๒๑.๔๘
๕)	อื่น ๆ	๑๖	๐.๓๕
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๐๓	๑๐.๘๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์/ แหล่งเรียนรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหา/ สมมติฐาน จากผลกระทบของสภาพการณ์ตามบริบทท้องถิ่น หรือบริบทวิชาชีพตามภาระงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๗๓ รองลงมา คือ การใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เหตุผลกระบวนการเกิดสภาพการณ์ และสร้างกระบวนการพัฒนาผลงาน/ นวัตกรรม จากการอ้างอิงแหล่งสืบค้นที่เชื่อถือได้ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๘

๒.๑๐) สถานศึกษาวางแผนทางการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการ เสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๖ ตารางแสดงแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความถนัดและเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน	๒,๕๘๘	๕๕.๘๒
๒)	ใช้ความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพไปจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน	๑,๐๕๖	๒๒.๗๘
๓)	จัดกิจกรรมแนะแนวทางเลือกองค์ประกอบวิชาเรียนรองรับความถนัดทางวิชาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อ รวมถึงทางเลือกการแก้ปัญหาการปรับตัวด้านสังคม	๑,๔๙๐	๓๒.๑๔
๔)	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพกับแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเก็บหลักฐานการฝึกประสบการณ์ ด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานตามความถนัดทางวิชาชีพ	๑,๔๕๔	๓๑.๓๖
๕)	อื่น ๆ	๑๐	๐.๒๒
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๓๒๗	๗.๐๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความถนัดและเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๒ รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมแนะแนวทางเลือก

องค์ประกอบวิชาเรียนรองรับความถนัดทางวิชาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อ รวมถึงทางเลือกการแก้ปัญหา การปรับตัวด้านสังคม คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๑๔

๒.๑๑) สถานศึกษาวางแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชา

รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๗ ตารางแสดงแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชารองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ชุดฝึกที่เป็นข้อทดสอบหรือข้อปฏิบัติการทำชิ้นงาน ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข การใช้นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด	๑,๘๖๐	๔๐.๑๒
๒)	ใช้ชุดฝึกที่เป็นข้อทดสอบหรือข้อปฏิบัติการทำชิ้นงาน ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข การใช้นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญของผลการเรียนรู้รายวิชา ตามมาตรฐาน ภาระงานทางวิชาชีพ	๑,๐๙๕	๒๓.๖๒
๓)	ใช้โจทย์ปัญหาของสภาวะการณ์ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อประเมินผลกระบวนการ แก้ปัญหาของผู้เรียนในการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา หรือผลการเรียนรู้ ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๘๔๓	๑๘.๑๘
๔)	ใช้คำอธิบายระดับคะแนนเกณฑ์การประเมินผลกระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของสภาวะการณ์ตามมาตรฐาน ภาระงานทางวิชาชีพของผู้เรียน เพื่อประเมินคุณภาพผลงาน	๘๖๒	๑๘.๕๙
๕)	ใช้การจัดแสดงผลงาน ประกวดแข่งขัน เพื่อประเมินทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ ของผู้เรียน และมีหลักฐานรางวัลและใบรับรองการเข้าร่วมจัดประสบการณ์	๑,๑๙๘	๒๕.๘๔
๖)	ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เก็บรวบรวมผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประเมินความสอดคล้องทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะนิสัย การทำงาน ความถนัดทางการเรียน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาตนเองในการวางแผนทางไปสู่การศึกษาต่อ ทางวิชาชีพ	๑,๓๑๖	๒๘.๓๙
๗)	อื่น ๆ	๑๐	๐.๒๒
๘)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๔๖	๑๑.๗๘

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้ชุดฝึก ที่เป็นข้อทดสอบหรือข้อปฏิบัติการทำชิ้นงาน ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข การใช้นิยาม และคุณสมบัติคำสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๒ รองลงมา คือ การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เก็บรวบรวมผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประเมินความสอดคล้องทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะนิสัย การทำงาน ความถนัดทางการเรียน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาตนเองในการวางแผนทางไปสู่การศึกษาต่อทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๙

๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๓.๑) สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาคุณภาพ

สถานศึกษารองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๘ ตารางแสดงการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดสภาวะการณ์ที่เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษารองรับความต้องการสมรรถนะทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๑,๙๕๙	๔๒.๒๖

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๒)	กำหนดพันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อให้มีองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๓,๑๑๐	๖๗.๐๘
๓)	อื่น ๆ	๑๔	๐.๓๐
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๕๓	๙.๖๒

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อให้มีองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๐๘ รองลงมา คือ การใช้การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารองรับความต้องการสมรรถนะทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๖๖

๓.๒) สถานศึกษาวางระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์ รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๑๙ ตารางแสดงการวางระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านคุณภาพผู้เรียน ที่ส่งผลต่อความถนัดทางการเรียน และสมรรถนะทางวิชาชีพในการศึกษาต่อ	๒,๔๒๐	๕๒.๒๐
๒)	ใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ เชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียนสนองความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๑,๓๑๑	๒๘.๒๘
๓)	ใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกับหลักสูตรรายวิชาที่มีสถานการณ์ทางวิชาชีพสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๒,๐๘๐	๔๔.๘๗
๔)	อื่น ๆ	๒	๐.๐๔
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๒๓	๙.๑๒

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านคุณภาพผู้เรียน ที่ส่งผลต่อความถนัดทางการเรียนและสมรรถนะทางวิชาชีพในการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๐ รองลงมา คือ การใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกับหลักสูตรรายวิชาที่มีสถานการณ์ทางวิชาชีพสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๗

๓.๓) สถานศึกษามีแนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรลุเป้าประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการ รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๐ ตารางแสดงแนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรลุเป้าประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา จากสภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ	๒,๐๐๒	๔๓.๑๘
๒)	กำหนดสาระการเรียนรู้ ให้มีค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับ สภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ รองรับความต้องการทางวิชาชีพ ตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๑,๕๖๘	๓๓.๘๒
๓)	กำหนดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีกิจกรรมการเรียนรู้สภาวการณ์จากผลกระทบตามบริบททางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสภาวการณ์ โดยใช้เหตุผลจากนิยามและคุณสมบัติของค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ ไปให้เหตุผลกระบวนการเกิดสภาวการณ์และประยุกต์แก้ปัญหา	๑,๔๗๙	๓๑.๙๐
๔)	กำหนดการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ให้มีการตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข นำไปสู่การประเมินสมรรถนะการทำงานทางวิชาชีพ โดยใช้คำอธิบายระดับคะแนนเกณฑ์คุณภาพ ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๑,๔๗๗	๓๑.๘๖
๕)	อื่น ๆ	๑๐	๐.๒๒
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๙๑	๑๐.๕๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา จากสภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๑๘ รองลงมา คือ การกำหนดสาระการเรียนรู้ ให้มีค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับสภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ รองรับความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๘๒

๓.๔) สถานศึกษามีแนวทางดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคลให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๑ ตารางแสดงแนวทางดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคลให้ดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ตัวชี้วัดศักยภาพการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดของสภาวการณ์ทางวิชาชีพ เป็นเงื่อนไขการประเมินเพื่อการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	๒,๒๗๙	๔๙.๑๖
๒)	ใช้แผนพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา (ID-Plan) บันทึกผลศักยภาพและการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดสภาวการณ์ทางวิชาชีพ	๒,๕๓๕	๕๔.๖๘
๓)	อื่น ๆ	๑๕	๐.๓๒
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๖๑๖	๑๓.๒๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้แผนพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา (ID-Plan) บันทึกผลศักยภาพและการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดสภาวการณ์ทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๘ รองลงมา

คือ การใช้ตัวชี้วัดศักยภาพการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดของสภาการณทางวิชาชีพ เป็นเงื่อนไขการประเมินเพื่อการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๑๖

๓.๕) สถานศึกษามีแนวทางดำเนินการด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยี

ให้ดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๒ ตารางแสดงแนวทางดำเนินการด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์และสื่อความรู้ ตามบริบททางวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับนิยามและคุณสมบัติสำคัญของสาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้รายวิชา	๒,๑๙๖	๔๗.๓๗
๒)	พัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนและจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้/ วิทยาการ หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ทางวิชาชีพ และสถานประกอบการ ในการใช้จัดการเรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมาย ของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ	๙๙๑	๒๑.๓๘
๓)	พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Online และ Onsite	๑,๔๐๒	๓๐.๒๔
๔)	จัดหาและระดมทรัพยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการ รวมถึงจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ	๑,๘๙๐	๔๐.๗๗
๕)	อื่น ๆ	๑๐	๐.๒๒
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๘๔	๑๐.๔๔

*กลุ่มตัวอย่าง ๔,๖๓๖ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนด ขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์และสื่อความรู้ ตามบริบททางวิชาชีพ ที่เชื่อมโยงกับนิยามและคุณสมบัติสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้รายวิชา คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓๗ รองลงมา คือ การจัดหาและระดมทรัพยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการ รวมถึงจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๗๗

๔.๑.๒ การวิเคราะห์เชิงปริมาณการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๓ ประเด็น คือ ๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตร สถานศึกษา ๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา และ ๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๑) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารองรับเป้าหมาย การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียนอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๓ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดเป้าหมายการจัดหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นสมรรถนะและคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ ที่จำเป็นต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑	๘๐๗	๖๖.๒๐

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๒)	ใช้ความถนัดทางการเรียนวิชาพื้นฐาน/ เพิ่มเติม (A-Level) ความถนัดทั่วไปทางวิชาชีพ (T-GAT) และถนัดทางวิชาชีพ (T-PAT) ตามระบบ TCAS เพื่อกำหนดแผนการเรียนรองรับการศึกษาต่อคณะและสาขาวิชาชีพ หรือประเภทอาชีพระดับอาชีวศึกษา	๓๕๑	๒๘.๗๙
๓)	จัดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ	๘๓๗	๖๘.๖๖
๔)	อื่น ๆ	๐	๐
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๒๖	๒.๑๓

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดโครงสร้างหลักสูตรรายวิชา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๖๖ รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายการจัดหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นสมรรถนะและคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒๐

๑.๒) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ ในพื้นที่จังหวัด/ กลุ่มจังหวัดอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๔ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ ในพื้นที่จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ข้อมูลสารสนเทศความต้องการกำลังคนสาขาวิชาชีพ ตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด นำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องกับความต้องการรับผู้เข้าศึกษาต่อตามประเภทวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และคณะสาขาวิชาชีพระดับอุดมศึกษา เป็นข้อกำหนดการจัดแผนการเรียน	๔๙๒	๔๐.๓๖
๒)	ประเมินความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ทางวิชาชีพ หน่วยงานภายนอก แหล่งวิทยาการ/ เทคโนโลยี และสถานประกอบการในพื้นที่กลุ่มจังหวัด เพื่อร่วมมือการจัดและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ	๔๙๒	๔๐.๓๖
๓)	มีวิธีการและเครื่องมือการประเมินความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ ในการจัดผู้เรียนเข้าตามแผนการเรียน	๖๒๘	๕๑.๕๒
๔)	อื่น ๆ	๒	๐.๑๖
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑๑๕	๙.๔๓

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการมีวิธีการและเครื่องมือการประเมินความถนัดทางการเรียนและทางวิชาชีพ ในการจัดผู้เรียนเข้าตามแผนการเรียน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕๒ รองลงมา คือ การใช้ข้อมูลสารสนเทศความต้องการกำลังคนสาขาวิชาชีพ ตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด นำไปวิเคราะห์ความสอดคล้องกับความต้องการรับผู้เข้าศึกษาต่อตามประเภทวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และคณะ สาขาวิชาชีพระดับอุดมศึกษา เป็นข้อกำหนดการจัดแผนการเรียน และประเมินความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ทางวิชาชีพ หน่วยงานภายนอก แหล่งวิทยาการ/ เทคโนโลยี และสถานประกอบการในพื้นที่กลุ่มจังหวัด เพื่อร่วมมือการจัดและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓๖

๑.๓) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานรองรับ

วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๕ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	วิเคราะห์ความสอดคล้องของสมรรถนะวิชาชีพตามประเภทวิชาชีพของอาชีวศึกษา หรือความถนัดทางการเรียนตามแนวทาง A-Level (พื้นฐาน) ตามคณะและสาขาวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษากับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้	๔๔๑	๓๖.๑๘
๒)	วิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของประเภทห้องเรียน	๕๔๕	๔๔.๗๑
๓)	วิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน และอนาคต นำไปประกอบการจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา ในกรณีมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรมตามจุดมุ่งหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้	๔๔๒	๓๖.๒๖
๔)	นำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน	๖๖๓	๕๔.๓๙
๕)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๗๓	๕.๙๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๓๙ รองลงมา คือ การวิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็นความถนัดทางการเรียนพื้นฐานของแผนการเรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗๑

๑.๔) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมรองรับ

วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๖ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	วิเคราะห์ความสอดคล้องของสมรรถนะวิชาชีพตามประเภทวิชาชีพของอาชีวศึกษา หรือความถนัดทางการเรียนตามแนวทาง A-Level (เพิ่มเติม) ความถนัดทั่วไปทางวิชาชีพ (TGAT) และความถนัดทางวิชาชีพ (TPAT) ของระบบ TCAS ตามคณะและสาขาวิชาชีพระดับอุดมศึกษา กับสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานของทางวิชาชีพ	๔๔๑	๓๖.๑๘
๒)	วิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนทางวิชาชีพ ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียน	๖๐๔	๔๙.๕๕
๓)	วิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิทยาการและเทคโนโลยีในปัจจุบัน และอนาคต นำไปประกอบการจัดทำจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ในกรณีมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนานวัตกรรม ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียน	๔๕๖	๓๗.๔๑
๔)	นำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม	๗๐๔	๕๗.๗๕
๕)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๐	๔.๑๐

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนด้านวิชาชีพ เป็นข้อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๕ รองลงมา คือ การวิเคราะห์บริบทของสภาวการณ์ทางวิชาชีพในปัจจุบัน และอนาคต เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม และสมรรถนะทางวิชาชีพหรือความถนัดทางการเรียนทางวิชาชีพ ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๕

๑.๕) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแนะแนว รองรับเป้าหมายการเรียนรู้วิชาชีพระดับอุดมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๗ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับเป้าหมายการเรียนรู้วิชาชีพระดับอุดมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนรู้ลักษณะอาชีพ และข้อกำหนดคุณสมบัติทางวิชาชีพ จากการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดด้านอาชีพ หรือพหุปัญญา	๕๘๗	๔๘.๑๕
๒)	ให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายอาชีพ และเป้าหมายการศึกษาต่อทางวิชาชีพ เพื่อเลือกรายวิชาเรียนตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้	๕๖๙	๔๖.๖๘
๓)	ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกับเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อทางวิชาชีพ	๕๙๓	๔๘.๖๕
๔)	ให้ผู้เรียนรู้จักความสามารถด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพของตนเอง โดยพิจารณาจากหลักฐาน ผลงาน/ รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียนที่เก็บเป็นหลักฐานในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)	๖๘๕	๕๖.๑๙
๕)	อื่น ๆ	๐	๐
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๓๙	๓.๒๐

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนรู้จักความสามารถด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพของตนเอง โดยพิจารณาจากหลักฐาน ผลงาน/ รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียนที่เก็บเป็นหลักฐานในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑๙ รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนทำความเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกับเป้าหมายอาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖๕

๑.๖) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนรองรับการศึกษาต่อและอาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๘ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับการศึกษาต่อและอาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ ในการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์	๘๔๒	๖๙.๐๗
๒)	ให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ จากความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับสถาบันการศึกษา สถาบันทางวิชาการ และสถานประกอบการ	๕๗๕	๔๗.๑๗

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๓)	ให้ผู้เรียนรู้จักความสามารถด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพของตนเอง โดยพิจารณาจากหลักฐาน ผลงาน/ รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน	๕๓๐	๔๓.๔๘
๔)	ให้ผู้เรียนนำทักษะและประสบการณ์ตรงจากกิจกรรมทางวิชาชีพในชีวิตจริง ไปใช้เทียบโอนเวลาเรียน ตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	๒๖๘	๒๑.๙๙
๕)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๓	๓.๕๓

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุม ชมรม ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ ในการเพิ่มพูนทักษะ และประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๐๗ รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ เพิ่มพูนทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพ จากความร่วมมือในการจัดกิจกรรมกับสถาบันการศึกษา สถาบันทางวิทยาการ และสถานประกอบการ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๗

๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๒.๑) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับ

วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๒๙ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดจากสภาการณด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด	๗๕๕	๖๑.๙๔
๒)	กำหนดจากสภาการณด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด	๖๗๔	๕๕.๒๙
๓)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑๐๕	๘.๖๑

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดจากสภาการณด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๔ รองลงมา คือ การกำหนดจากสภาการณด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๒๙

๒.๒) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม

รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๐ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดจากสภาการณด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น นำไปปรับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด เป็นข้อกำหนดการเขียนผลการเรียนรู้รายวิชา	๗๗๒	๖๓.๓๓
๒)	กำหนดจากสภาการณด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นไปตามมาตรฐานภาระงาน	๖๙๓	๕๖.๘๕

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๓) อื่น ๆ		๕	๐.๔๑
๔) ไม่มีการปฏิบัติ		๗๒	๕.๙๑

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดจากสภาวการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น นำไปปรับสาระการเรียนรู้ของมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด เป็นข้อกำหนดการเขียนผลการเรียนรู้รายวิชา คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๓๓ รองลงมา คือ การกำหนดจากสภาวการณ์ด้านอาชีพที่เป็นไปตามภาระงานทางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ของผลการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นไปตามมาตรฐานภาระงาน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๘๕

๒.๓) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตรให้รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๑ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตรให้รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑) กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพที่สนใจ		๗๘๐	๖๓.๙๙
๒) กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ หรือผลประเมินความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน		๕๙๓	๔๘.๖๕
๓) กำหนดให้ผู้เรียนเพิ่มพูนประสบการณ์ ฝึกทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานกับหน่วยงานภายนอก หรือสถานประกอบการ ตามความสนใจและความถนัดด้านอาชีพ		๕๕๖	๔๕.๖๑
๔) อื่น ๆ		๑	๐.๐๘
๕) ไม่มีการปฏิบัติ		๔๕	๓.๖๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพที่สนใจ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๙๙ รองลงมา คือ การกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะ และสมรรถนะการทำงานของอาชีพให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ หรือผลประเมินความถนัดด้านอาชีพของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖๕

๒.๔) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๒ ตารางแสดงแนวทางกำหนดจุดประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑) ให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ ตามข้อกำหนดของสถาบันการศึกษาวิชาชีพ หรือสถานประกอบการที่พร้อมทำความร่วมมือกับสถานศึกษา		๖๔๕	๕๒.๙๑
๒) ให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพให้ครอบคลุมทุกประเภทอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ จากสื่อการเรียนรู้วิชาชีพที่หลากหลาย		๕๘๐	๔๗.๕๘
๓) ให้ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มความสำคัญของลักษณะอาชีพ ตามยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด และจังหวัด เพื่อเป็นตัวเลือกเป้าหมายการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ		๓๐๘	๒๕.๒๗

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๔)	ให้ผู้เรียนเรียนรู้ลักษณะอาชีพ คุณสมบัติทางวิชาชีพ และเลือกเป้าหมายอาชีพ รวมถึงเป้าหมายการศึกษาต่อ จากการประเมินความถนัดด้านอาชีพ	๕๔๘	๔๔.๙๕
๕)	กำหนดให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่มีหลักฐานแสดงถึงทักษะ สมรรถนะการทำงานตามภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเป้าหมายวิชาชีพ และสถานศึกษาที่ประสงค์จะศึกษาต่อ	๖๔๗	๕๓.๐๘
๖)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๗)	ไม่มีการปฏิบัติ	๓๓	๒.๗๑

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่มีหลักฐานแสดงถึงทักษะ สมรรถนะการทำงานตามภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับเป้าหมายวิชาชีพ และสถานศึกษาที่ประสงค์จะศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๘ รองลงมา คือ การให้ผู้เรียนรู้จักลักษณะอาชีพ และคุณสมบัติทางวิชาชีพ ตามข้อกำหนดของสถาบันการศึกษาวิชาชีพ หรือสถานประกอบการที่พร้อมทำความร่วมมือกับสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๙๑

๒.๕) สถานศึกษามีแนวทางการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ และประเภทสื่อความรู้รองรับวิชาชีพอย่างไร
ตารางที่ ๔.๓๓ ตารางแสดงแนวทางการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ และประเภทสื่อความรู้รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ จากสถานการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น ตามจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้	๕๙๘	๔๙.๐๖
๒)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ จากนิยามและคุณสมบัติสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้	๕๑๗	๔๒.๔๑
๓)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ จากนิยามและคุณสมบัติสำคัญของผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงาน นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้	๓๔๓	๒๘.๑๔
๔)	กำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทวิทยาการและเทคโนโลยี ตามแนวโน้มความต้องการด้านอาชีพในปัจจุบัน และรองรับอาชีพแห่งอนาคต เพื่อนำไปใช้ประยุกต์ต่อยอด และพัฒนาผลงาน	๔๕๗	๓๗.๔๙
๕)	ใช้ขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดในการจัดหา/ พัฒนาสื่อการเรียนรู้	๓๓๖	๒๗.๕๖
๖)	อื่น ๆ	๐	๐
๗)	ไม่มีการปฏิบัติ	๘๒	๖.๗๓

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ จากสถานการณ์ด้านอาชีพที่เป็นบริบทท้องถิ่น ตามจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์ หรือแหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๐๖ รองลงมา คือ การกำหนดสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ จากนิยามและคุณสมบัติสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปจัดทำขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๔๑

๒.๖) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับ

วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๔ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการเกิดสถานการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อจัดทำคำนิยามและคุณสมบัติของค่าสำคัญ นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้	๘๘๕	๗๒.๖๐
๒)	ใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level พื้นฐาน) ตามระบบ TCAS เพื่อจัดทำคำนิยามและคุณสมบัติของค่าสำคัญ นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้	๔๘๙	๔๐.๑๑
๓)	อื่น ๆ	๒	๐.๑๖
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑๒๗	๑๐.๑๒

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับกระบวนการเกิดสถานการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อจัดทำคำนิยามและคุณสมบัติของค่าสำคัญ นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖๐ รองลงมา คือ การใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำไปเชื่อมโยงกับเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level พื้นฐาน) ตามระบบ TCAS เพื่อจัดทำคำนิยามและคุณสมบัติของค่าสำคัญ นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๑

๒.๗) สถานศึกษามีแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับ

รายวิชาอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๕ ตารางแสดงแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมรองรับรายวิชา

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level พื้นฐาน/ เพิ่มเติม) ตามระบบ TCAS เปรียบเทียบกับค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำเนื้อหาและศักยภาพที่แตกต่างไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ	๖๔๗	๕๓.๐๘
๒)	ใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทั่วไป (TGAT) ตามระบบ TCAS ไปเชื่อมโยงกับภาระงานทางวิชาชีพ นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นความถนัดทั่วไปทางวิชาชีพตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียน	๔๙๒	๔๐.๓๖
๓)	ใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทางวิชาชีพ (TPAT) ไปเชื่อมโยงกับภาระงาน ๕ กลุ่มความถนัดทางวิชาชีพ ตามระบบ TCAS นำไปเรียบเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมที่เป็นความถนัดเฉพาะวิชาชีพตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียน	๔๓๙	๓๖.๐๑
๔)	อื่น ๆ	๑๐	๐.๘๒
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑๙๘	๑๖.๒๔

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้การวิเคราะห์ค่าสำคัญของเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level พื้นฐาน/ เพิ่มเติม) ตามระบบ TCAS เปรียบเทียบกับค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด นำเนื้อหาและศักยภาพ

ที่แตกต่างกันไปเรียงเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติมตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๘ รองลงมา คือ การใช้การวิเคราะห์คำสำคัญของเนื้อหาและศักยภาพจากวิชาความถนัดทั่วไป (TGAT) ตามระบบ TCAS ไปเชื่อมโยงกับภาระงานทางวิชาชีพ นำไปเรียงเรียงสาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม ที่เป็นความถนัดทั่วไปทางวิชาชีพตามจุดมุ่งหมายแผนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๓๖

๒.๘) สถานศึกษามีแนวทางกำหนดสาระการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๖ ตารางแสดงแนวทางกำหนดสาระการเรียนรู้กิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การบูรณาการสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม วิทยาการ และเทคโนโลยี เพื่อใช้กับการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามภาระงานทางวิชาชีพ	๗๙๗	๖๕.๓๘
๒)	ใช้จุดประสงค์การจัดกิจกรรมทางวิชาชีพ นำไปวิเคราะห์ภาระงานทางวิชาชีพที่ใช้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๔๓๓	๓๕.๕๒
๓)	ใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ตามขอบข่ายการแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม นำไปวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว	๕๔๘	๔๕.๙๕
๔)	อื่น ๆ	๔	๐.๓๓
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๕๘	๔.๗๖

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้การบูรณาการสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม วิทยาการ และเทคโนโลยี เพื่อใช้กับการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามภาระงานทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๓๘ รองลงมา คือ การใช้จุดประสงค์การเรียนรู้ตามขอบข่ายการแนะแนวด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม นำไปวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงกับจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๙๕

๒.๙) สถานศึกษาวางแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๗ ตารางแสดงแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมให้รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์/ แหล่งเรียนรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหา/ สมมติฐาน จากผลกระทบของสถานการณ์ตามบริบทท้องถิ่นหรือบริบทวิชาชีพตามภาระงาน	๗๒๘	๕๙.๗๒
๒)	ใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เหตุผลกระบวนการเกิดสถานการณ์ และสร้างกระบวนการพัฒนาผลงาน/ นวัตกรรม จากการอ้างอิงแหล่งสืบค้นที่เชื่อถือได้	๕๓๓	๔๓.๗๒
๓)	ใช้ข้อค้นพบการแก้ปัญหาสถานการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ ที่มีผลกระทบต่อกลุ่มบุคคลในท้องถิ่น เพื่อออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกช่องทางการสื่อสาร นำเสนอให้บริการแนวทางการใช้และอำนวยความสะดวกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น	๓๔๔	๒๘.๒๒

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๔)	ใช้คำอธิบายเกณฑ์คุณภาพการทำงานตามภาระงาน นำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะการทำงานตามภาระงานให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ	๔๒๖	๓๔.๙๕
๕)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๘๖	๗.๐๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์/ แหล่งเรียนรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งประเด็นปัญหา/ สมมติฐาน จากผลกระทบของสภาวการณ์ตามบริบทท้องถิ่น หรือบริบทวิชาชีพตามภาระงานคิดเป็นร้อยละ ๕๙.๗๒ รองลงมา คือ การใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อความรู้ ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้เหตุผลกระบวนการเกิดสภาวการณ์ และสร้างกระบวนการพัฒนาผลงาน/ นวัตกรรม จากการอ้างอิงแหล่งสืบค้นที่เชื่อถือได้ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๒

๒.๑๐) สถานศึกษาวางแผนทางการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๘ ตารางแสดงแนวทางการจัดกิจกรรมชุมนุม ชมรม กิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร และกิจกรรมแนะแนวรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความถนัดและเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน	๘๒๙	๖๘.๐๑
๒)	ใช้ความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญของแหล่งเรียนรู้ เพื่อนำมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพไปจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน	๓๘๓	๓๑.๔๒
๓)	จัดกิจกรรมแนะแนวทางเลือกองค์ประกอบวิชาเรียนรองรับความถนัดทางวิชาชีพและเป้าหมายการศึกษาต่อ รวมถึงทางเลือกการแก้ปัญหาการปรับตัวด้านสังคม	๔๘๘	๔๐.๐๓
๔)	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพกับแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเก็บหลักฐานการฝึกประสบการณ์ ด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานตามความถนัดทางวิชาชีพ	๕๑๕	๔๒.๒๕
๕)	อื่น ๆ	๐	๐.๐๐
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๔๒	๓.๔๕

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมผู้เรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรู้รองรับวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความถนัดและเพิ่มพูนประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๑ รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพกับแหล่งเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเก็บหลักฐานการฝึกประสบการณ์ ด้านทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยการทำงานตามความถนัดทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๕

๒.๑๑) สถานศึกษาวางแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชา

รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๓๙ ตารางแสดงแนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้รายวิชารองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ชุดฝึกที่เป็นข้อทดสอบหรือข้อปฏิบัติการทำชิ้นงาน ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ตามการใช้นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด	๕๔๗	๔๔.๘๗
๒)	ใช้ชุดฝึกที่เป็นข้อทดสอบหรือข้อปฏิบัติการทำชิ้นงาน ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ตามการใช้นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญของผลการเรียนรู้รายวิชา ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๓๗๒	๓๐.๕๒
๓)	ใช้โจทย์ปัญหาของสภาวะการณ์ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ เพื่อประเมินผลกระบวนการแก้ปัญหาของผู้เรียนในการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา หรือผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๓๒๗	๒๖.๘๓
๔)	ใช้คำอธิบายระดับคะแนนเกณฑ์การประเมินผลกระบวนการแก้ปัญหาของสภาวะการณ์ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพของผู้เรียน เพื่อประเมินคุณภาพผลงาน	๓๐๒	๒๔.๗๗
๕)	ใช้การจัดแสดงผลงาน ประกวดแข่งขัน เพื่อประเมินทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะนิสัยทางวิชาชีพของผู้เรียน และมีหลักฐานรางวัลและใบรับรองการเข้าร่วมจัดประสบการณ์	๔๑๖	๓๔.๑๓
๖)	ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เก็บรวบรวมผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประเมินความสอดคล้องทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน ความถนัดทางการเรียน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาตนเองในการวางแผนทางไปสู่การศึกษาต่อทางวิชาชีพ	๖๑๕	๕๐.๔๕
๗)	อื่น ๆ	๐	๐
๘)	ไม่มีการปฏิบัติ	๗๓	๕.๙๙

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เก็บรวบรวมผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ประเมินความสอดคล้องทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะนิสัยการทำงาน ความถนัดทางการเรียน นำไปสู่แนวทางการพัฒนาตนเองในการวางแผนทางไปสู่การศึกษาต่อทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๔๕ รองลงมา คือ การใช้ชุดฝึกที่เป็นข้อทดสอบหรือข้อปฏิบัติการทำชิ้นงาน ให้ผู้เรียนใช้ตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข ตามการใช้นิยามและคุณสมบัติคำสำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๘๗

๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๓.๑) สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาคุณภาพ

สถานศึกษารองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๔๐ ตารางแสดงการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดสภาวะการณ์ที่เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารองรับความต้องการสมรรถนะทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๖๒๖	๕๑.๓๕

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๒)	กำหนดพันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อให้มีองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๘๕๓	๖๙.๙๘
๓)	อื่น ๆ	๓	๐.๒๕
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๘๙	๗.๓๐

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดพันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อให้มีองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เชื่อมโยงกับสมรรถนะที่เป็นทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙๘ รองลงมา คือ การใช้การวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อม เพื่อกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารองรับความต้องการสมรรถนะทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๕

๓.๒) สถานศึกษาวางระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๔๑ ตารางแสดงการวางระบบบริหารจัดการเชิงคุณภาพ เพื่อการบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านคุณภาพผู้เรียน ที่ส่งผลต่อความถนัดทางการเรียน และสมรรถนะทางวิชาชีพในการศึกษาต่อ	๗๑๘	๕๘.๙๐
๒)	ใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ เชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียน สอดคล้องความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๕๐๕	๔๑.๔๓
๓)	ใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกับหลักสูตรรายวิชาที่มีสถานการณ์ทางวิชาชีพสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๖๓๘	๕๒.๓๔
๔)	อื่น ๆ	๐	๐.๐๐
๕)	ไม่มีการปฏิบัติ	๖๗	๕.๕๐

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านคุณภาพผู้เรียน ที่ส่งผลต่อความถนัดทางการเรียนและสมรรถนะทางวิชาชีพในการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๐ รองลงมา คือ การใช้ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการประกันคุณภาพด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมโยงกับหลักสูตรรายวิชาที่มีสถานการณ์ทางวิชาชีพสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓๔

๓.๓) สถานศึกษามีแนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรลุเป้าประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการรองรับ วิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๔๒ ตารางแสดงแนวทางพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บรรลุเป้าประสงค์ และส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการรองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา จากสภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ	๖๘๓	๕๖.๐๓
๒)	กำหนดสาระการเรียนรู้ ให้มีค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับ สภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพรองรับความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๕๒๑	๔๒.๗๔
๓)	กำหนดกระบวนการเรียนรู้ ให้มีกิจกรรมการเรียนรู้สภาวการณ์จากผลกระทบตามบริบททางวิชาชีพ เชื่อมโยงกับสภาวการณ์ โดยใช้เหตุผลจากนิยามและคุณสมบัติของค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ไปให้เหตุผลกระบวนการเกิดสภาวการณ์และประยุกต์แก้ปัญหา	๕๐๒	๔๑.๑๘
๔)	กำหนดการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ให้มีการตรวจสอบจุดที่ต้องพัฒนา และปรับปรุงแก้ไข นำไปสู่การประเมินสมรรถนะการทำงานทางวิชาชีพ โดยใช้คำอธิบายระดับคะแนนเกณฑ์คุณภาพตามมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพ	๔๕๖	๓๗.๔๑
๕)	อื่น ๆ	๐	๐
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๘๕	๖.๙๗

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา จากสภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๓ รองลงมา คือ การกำหนดสาระการเรียนรู้ ให้มีค่าสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับสภาวการณ์ตามบริบททางวิชาชีพรองรับความต้องการทางวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๗๔

๓.๔) สถานศึกษามีแนวทางดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคลให้ดำเนินงาน บรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๔๓ ตารางแสดงแนวทางดำเนินการด้านทรัพยากรบุคคลให้ดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	ใช้ตัวชี้วัดศักยภาพการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดของสภาวการณ์ทางวิชาชีพ เป็นเงื่อนไขการประเมินเพื่อการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	๗๒๑	๕๙.๑๕
๒)	ใช้แผนพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา (ID-Plan) บันทึกผลศักยภาพและการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดสภาวการณ์ทางวิชาชีพ	๖๘๒	๕๕.๙๕
๓)	อื่น ๆ	๙	๐.๗๔
๔)	ไม่มีการปฏิบัติ	๑๑๙	๙.๗๖

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการใช้ตัวชี้วัดศักยภาพการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดของสภาการณทางวิชาชีพ เป็นเงื่อนไขการประเมินเพื่อการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๑๕ รองลงมา คือ การใช้แผนพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา (ID-Plan) บันทึกผลศักยภาพและการพัฒนา หน่วยการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามข้อกำหนดสภาการณทางวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๙๕

๓.๕) สถานศึกษามีแนวทางดำเนินการด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยี ให้ดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพอย่างไร

ตารางที่ ๔.๔๔ ตารางแสดงแนวทางดำเนินการด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีให้ดำเนินงานบรรลุเป้าประสงค์รองรับวิชาชีพ

รายการตัวเลือก		N (จำนวนการเลือกตอบ)	% (ร้อยละ)
๑)	กำหนดขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์และสื่อความรู้ ตามบริบททางวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับนิยามและคุณสมบัติคำสำคัญของสาระการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้รายวิชา	๖๘๑	๕๕.๘๗
๒)	พัฒนาระบบการขึ้นทะเบียนและจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้/ วิทยากร หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ทางวิชาชีพ และสถานประกอบการ ในการใช้จัดการเรียนรู้ ฝึกประสบการณ์ตามจุดมุ่งหมาย ของแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ	๓๘๗	๓๑.๗๕
๓)	พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ Online และ Onsite	๕๒๑	๔๒.๗๔
๔)	จัดหาและระดมทรัพยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการ รวมถึงจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียนรองรับวิชาชีพ	๕๕๗	๔๕.๖๙
๕)	อื่น ๆ	๑	๐.๐๘
๖)	ไม่มีการปฏิบัติ	๗๘	๖.๔๐

*กลุ่มตัวอย่าง ๑,๒๑๙ คน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า ๑ คำตอบ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการกำหนดขอบเขตคุณลักษณะเฉพาะของสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อสถานการณ์และสื่อความรู้ ตามบริบททางวิชาชีพ ที่เชื่อมโยงกับนิยามและคุณสมบัติคำสำคัญของสาระการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา ตัวชี้วัด หรือผลการเรียนรู้รายวิชา คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๘๗ รองลงมา คือ การจัดหาและระดมทรัพยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และห้องปฏิบัติการ รวมถึงจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของแผนการเรียน รองรับวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖๙

๔.๑.๓ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีองค์ประกอบรายวิชาการรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๒ ประเด็น คือ ๑) สภาพปัญหา และอุปสรรค และ ๒) ข้อเสนอแนะ

๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

๑.๑) โครงสร้างหลักสูตรไม่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพ โดยสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ยังคงใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ได้จัดสาระการเรียนรู้เฉพาะที่มุ่งเน้น

การประกอบอาชีพ หรือรองรับความถนัดทางอาชีพอย่างชัดเจน และหลักสูตรอาชีพส่วนใหญ่ถูกจัดให้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม มิใช่หลักสูตรที่มีความเป็นรูปธรรมชัดเจน

๑.๒) การบูรณาการและการจัดการไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อมีการปรับเปลี่ยนนโยบายหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๓) ข้อจำกัดของสถานศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาส มีผู้เรียนจำนวนน้อย (ชั้นละ ๑ ห้องเรียน) ทำให้ไม่สามารถแบ่งห้องเรียนเฉพาะทางหรือจัดแผนการเรียนที่หลากหลายเพื่อรองรับความถนัดทางอาชีพ โดยจัดอยู่ในรูปแบบกิจกรรมชุมนุมอาชีพ

๑.๔) ปัญหาการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะครูที่มีความรู้และความถนัดตรงกับสาขาวิชาชีพที่จำเป็น ทำให้ต้องใช้ครูที่ไม่เชี่ยวชาญมาสอนแทน ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน

๑.๕) ข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากร มีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และเทคโนโลยี รวมทั้งอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีที่มีอยู่ยังไม่เอื้อต่อการฝึกทักษะอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๖) ข้อจำกัดด้านประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนในชนบทห่างไกลไม่สามารถเข้าถึงประสบการณ์การทำงานจริงของอาชีพที่สนใจ ทำให้การเลือกเรียนต่อหรือประกอบอาชีพของผู้เรียนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับครอบครัวมากกว่าความถนัดส่วนบุคคล

๑.๗) ปัจจัยทางเศรษฐกิจครอบครัว ซึ่งสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนเส้นทางการศึกษาและอาชีพของผู้เรียน

๑.๘) การขาดความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาจำนวนมากยังไม่มีประสานงานกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้และฝึกอาชีพจำกัด

๒) ข้อเสนอแนะ

๒.๑) การพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนรู้

๒.๑.๑) ปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย ลดชั่วโมงเรียนในรายวิชาพื้นฐานที่ไม่จำเป็น และเพิ่มรายวิชาที่เน้นทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะดิจิทัล ทักษะธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน

๒.๑.๒) ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านโครงงานและประสบการณ์จริง อาทิ โครงงานฐานอาชีพ (Project-based Learning) การฝึกงาน การดูงาน และการเชิญผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพัฒนาทักษะจากสถานการณ์จริง

๒.๑.๓) เชื่อมโยงการศึกษาในทุกระดับ โดยออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา พร้อมใช้ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อการสะสมและเทียบโอนหน่วยกิตอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๔) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับอาชีพ โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการจำลองสถานการณ์ (Simulation) ควบคู่กับการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๒.๒) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒.๒.๑) จัดอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มอาชีพเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับสมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๒.๒) บรรจุครูสายอาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเพิ่มครูผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อพัฒนาการสอนและการฝึกทักษะอาชีพโดยตรง

๒.๓) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ โดยสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย สถานประกอบการ องค์กรวิชาชีพ และประชาสังคม เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์จริง

๒.๔) การส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียน

๒.๔.๑) จัดระบบสำรวจความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เพื่อช่วยผู้เรียนวางแผนอนาคตที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

๒.๔.๒) พัฒนาระบบติดตามเส้นทางอาชีพของศิษย์เก่า เพื่อนำข้อมูลมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน

๒.๕) การสนับสนุนด้านทรัพยากรและงบประมาณ

๒.๕.๑) จัดสรรงบประมาณเฉพาะด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้เพียงพอสำหรับการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ

๒.๕.๒) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ วิทยากร หน่วยงาน และสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์อย่างเป็นระบบ

๔.๑.๔ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน ใน ๒ ประเด็น คือ ๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค และ ๒) ข้อเสนอแนะ

๑) สภาพปัญหาและอุปสรรค

๑.๑) ข้อจำกัดด้านจำนวนผู้เรียนและแผนการเรียน สถานศึกษาขนาดเล็กถึงขนาดกลางมีผู้เรียนจำนวนน้อย จึงจัดได้เพียงแผนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ไม่สามารถรองรับความถนัดและความสนใจที่หลากหลายของผู้เรียนในเชิงวิชาชีพ

๑.๒) การปรับเปลี่ยนนโยบายเนื่องจากผู้บริหารเปลี่ยนแปลงบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่อง และไม่เป็นระบบ รวมทั้งสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่พร้อมต่อการปฏิบัติตามนโยบายที่เปลี่ยนแปลง

๑.๓) ข้อจำกัดด้านครูและทรัพยากร โดยสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดครูผู้สอนที่มีความรู้และความถนัดตรงกับสาขาวิชาชีพ และขาดวัสดุอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการฝึกทักษะ

๑.๔) สถานศึกษาส่วนใหญ่มีความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาอย่างจำกัด ทำให้การจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพขาดความต่อเนื่องและขาดความเข้มแข็งทั้งในด้านเนื้อหา ทักษะ และประยุกต์ใช้ในบริบทจริง

๒) ข้อเสนอแนะ

๒.๑) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

๒.๑.๑) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น และความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงวิชาชีพที่เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการในภูมิภาค

๒.๑.๒) จัดแผนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเพิ่มรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เพื่อรองรับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้เลือกเรียนวิชาที่สนใจได้อย่างอิสระ

๒.๑.๓) ปรับสมดุลรายวิชา โดยลดรายวิชาพื้นฐานและชั่วโมงเรียนบางส่วน พร้อมเพิ่มชั่วโมงเรียนด้านอาชีพและเทคโนโลยี

๒.๑.๔) บูรณาการทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ และสมรรถนะทางวิชาชีพ เข้าเป็นจุดประสงค์ของรายวิชาเพิ่มเติม พร้อมเชื่อมโยงมาตรฐานตัวชี้วัดทั้ง ๘ กลุ่มสาระ

๒.๒) การสร้างเครือข่ายและโอกาสการเรียนรู้

๒.๒.๑) สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อจัดหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรวิชาชีพ และการฝึกประสบการณ์

๒.๒.๒) จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ อาทิ รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน ชุมชน/ ชมรมอาชีพ และกิจกรรมศึกษาดูงานในชุมชน

๒.๓) การส่งเสริมผู้เรียน

๒.๓.๑) ส่งเสริมให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายด้านอาชีพและการศึกษาต่อ โดยตระหนักถึงความสามารถ สมรรถนะ และคุณลักษณะทางวิชาชีพของตนเอง

๒.๓.๒) ใช้เครื่องมือประเมินความถนัดด้านการเรียนและอาชีพ เพื่อจัด ผู้เรียนเข้าสู่แผนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๒.๓.๓) ส่งเสริมให้ผู้เรียนจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เพื่อเก็บ รวบรวมผลงาน รางวัล และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๔) พัฒนาระบบแนะแนว โดยให้ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา ถ่ายทอดข้อมูลด้านอาชีพ การศึกษาต่อ และใช้ประสบการณ์ของศิษย์เก่าเป็นแนวทาง

๒.๔) การพัฒนาครูและบุคลากร

๒.๔.๑) จัดอบรมครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น พร้อมส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๒.๔.๒) จัดอัตรากำลังครูให้เพียงพอกับรายวิชาอาชีพ และลดภาระงาน เอกสาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

๒.๕) การสนับสนุนด้านทรัพยากรและงบประมาณ

๒.๕.๑) จัดสรรงบประมาณเฉพาะด้าน เพื่อพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมอาชีพ ห้องเรียนพิเศษ แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน อาคารฝึกปฏิบัติการ และครุภัณฑ์

๒.๕.๒) จัดหาและระดมทรัพยากร อาทิ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และสื่อ การเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๔.๒.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มียุทธศาสตร์รายวิชา รองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ปรับหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้สอดคล้องกับบริบทและความพร้อมของแต่ละแห่ง โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเอง ซึ่งจะช่วยในการวางแผนเส้นทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา การจัดการเรียนรู้ดำเนินการผ่านรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเอง ในอนาคต อาทิ (๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม ใช้การเรียนรู้แบบฐานการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนค้นหาความถนัด (๒) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี เปิดรายวิชาเพิ่มเติมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสำรวจ และค้นพบตนเอง (๓) โรงเรียนสตรีราชินูทิศ เน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อค้นหาตัวตน โดยมีวิชาแนะแนว ด้านส่วนตัวและสังคม ด้านอาชีพ ด้านการศึกษา รวมทั้งเน้นทักษะด้านอาชีพในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (๔) โรงเรียน เทศบาลเมืองชลขุ ๒ เปิดรายวิชาเลือกด้านอาชีพ อาทิ ทำสวน ช่าง ชนบทไทย และภาษาจีน และ (๕) โรงเรียน มัธยมตากสินระยอง มุ่งเน้นการค้นพบความถนัดและความสนใจของตนเอง เพื่อป้องกันการเลือกสาขา ที่ไม่เหมาะสมในการศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา

นอกจากนี้ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการจัดกลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาทิ (๑) วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ (๒) ศิลป์ - ภาษา (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น) (๓) Science Technology Engineering Mathematics (STEM) (๔) Science Math Technology Environment (SMTE) (๕) วิทยาศาสตร์พลังสิบ (๖) Science Math English (SME) (๗) English Program (EP) (๘) Mini English Program (MEP) (๙) English for Integrated Studies (EIS) (๑๐) Computer Science (๑๑) Education Hub (๑๒) เตรียมทหาร (Pre-Cadet) (๑๓) ความถนัดด้านกีฬา (๑๔) สุนทรียภาพ (นาฏศิลป์ ดนตรีไทย ดนตรีสากล ทักษะศิลป์) (๑๕) อาชีพ (งานช่าง งานเกษตร เบเกอรี่) (๑๖) เทคโนโลยี - ภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับความแตกต่างของผู้เรียน โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่น และความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ อาทิ (๑) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ๑ (ดอนสักผดุงวิทย์) จัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน (๒) โรงเรียน เทศบาลเมืองชลขุ ๒ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเกี่ยวกับทุเรียนและการเชื่อม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไป ประกอบอาชีพได้ (๓) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม จัดหลักสูตรท้องถิ่นการทำโคลนล้นนา โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้าน มาสอนผู้เรียนทุกคนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ ซึ่งสามารถเป็นอาชีพเสริมได้ (๔) โรงเรียน สามชุกรัตนโภคาราม มีแผนการเรียนเกษตรอุตสาหกรรมรองรับบริบทของพื้นที่ที่เป็นเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ขนาดเล็ก และ (๕) โรงเรียนวัดระเบาะไฟ จัดทำหลักสูตรระยะสั้นร่วมกับวิทยาลัยเทคนิคบูรพา ในสาขา แมคคาทรอนิกส์ ช่างไฟฟ้า ก่อสร้าง เพื่อเสริมทักษะอาชีพให้แก่ผู้เรียน

สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยใช้ผลการสำรวจความต้องการมาออกแบบกลุ่มแผนการเรียนรู้/ ห้องเรียน อาทิ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ และโรงเรียนสตรีระนอง ที่เปิดแผนการเรียนตรงกับความสนใจและศักยภาพผู้เรียน นอกจากนี้ สถานศึกษาหลายแห่งยังสร้างร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและจัดประสบการณ์จริง อาทิ (๑) โรงเรียนประภัสสรวริทยา มีหลักสูตรเชื่อมโยงกับวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก โดยนำครูจากวิทยาลัยมาจัดการเรียนรู้รายวิชาช่างไฟฟ้าแก่ผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๒ และสามารถเทียบโอนหน่วยกิตได้ ทำให้ลดระยะเวลาการเรียนในระดับ ปวช./ ปวส. และ (๒) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม ร่วมมือกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี จังหวัดลำพูน เพื่อจัดอบรมหลักสูตรอาชีพระยะสั้น การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ และการดูแลไม้ผลให้แก่ครู ซึ่งนำมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้

๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๒.๑) รายวิชาพื้นฐาน

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานยึดโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยมีจุดมุ่งหมายของรายวิชาพื้นฐานที่เน้นทักษะและความรู้พื้นฐานที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนสามารถสำรวจความสนใจของตนเอง และเตรียมพร้อมสำหรับเส้นทางในอนาคตตามบริบทพื้นที่และอาชีพ อาทิ (๑) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ได้เตรียมพื้นฐานรายวิชา ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๓ (๒) โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จัดรายวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐานให้มีความเข้มข้นกว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่พร้อมกับการแข่งขัน

สถานศึกษาบางส่วนได้ปรับเนื้อหาวิชาพื้นฐานให้มีความเข้มข้นมากกว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมการแข่งขันและการศึกษาต่อในสายวิชาการเฉพาะทาง การพัฒนาทักษะการสื่อสารและภาษา การส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการเชื่อมโยงจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานสู่การค้นคว้าตัวตนและโลกอาชีพ โดยใช้การกำหนด "ภาระงาน" หรือ "สมรรถนะ" ในคำอธิบายรายวิชาพื้นฐานที่ชัดเจน อาทิ โรงเรียนวัดระเบาะไผ่ ที่เน้นให้ผู้เรียนเลี้ยงกบแล้วก็แปรรูปได้ เป็นการฝึกทักษะการปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาที่เชื่อมโยงกับโลกอาชีพ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเองตามความถนัดและความสนใจในวิชาชีพที่เป็นพื้นฐานในการเลือกการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพ และตอบสนองความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยบูรณาการเนื้อหาการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และทักษะที่จำเป็นในอนาคต อาทิ โรงเรียนวัดเที่ยงพิมลมุข จัดการเรียนการสอนทำขนมไทย การถนอมอาหารและการแปรรูป โดยได้รับความร่วมมือจากภูมิปัญญาชาวบ้านและงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก

๒.๒) รายวิชาเพิ่มเติม

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติมโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับเส้นทางการศึกษาต่อ

และการประกอบอาชีพในอนาคต และมุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมให้ตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียนและตามความต้องการของผู้ปกครอง และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความพร้อมของสถานศึกษา อาทิ (๑) โรงเรียนปากพลีวิทยาฯ จัดวิชาเลือกเสรีที่หลากหลาย อาทิ เปตอง ดนตรีสากล ดนตรีไทย นาฏศิลป์ การขยายพันธุ์พืช เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจและต่อยอดสู่เวทีการแข่งขัน (๒) โรงเรียนชลบุรีราษฎร์รังสฤษดิ์ นำหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยสารพัดช่างมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นรายวิชา พื้นฐานคอมพิวเตอร์ธุรกิจและการตลาดพื้นฐาน ซึ่งสามารถโอนหน่วยกิตได้ (๓) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ เปิดแผนการเรียนที่หลากหลาย อาทิ สสวท. (วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี), วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์, ภาษาอังกฤษ-ภาษาจีน, และการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่มัธยมศึกษาตอนปลาย (๔) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง มีโปรแกรมเตรียมทหาร (Pre-Cadet) สำหรับผู้เรียนที่สนใจ และเน้นภาษาจีน-ญี่ปุ่น ตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้น

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานกำหนดรายวิชาเพิ่มเติมตามจุดเน้นของสถานศึกษา หรือตามแนวนโยบายกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ประกอบด้วย (๑) **กลุ่มงานอาชีพ** อาทิ การเลี้ยงกบ และแปรรูปกบ การทำอาหาร การทำขนมไทย การถนอมอาหารและการแปรรูป การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าพื้นฐาน การจักสานตะกร้า การเพาะปลูก ช่างเชื่อม ช่างจักรยานยนต์ งานไม้ งานปูน เสริมสวย (๒) **กลุ่มวิทยาการและเทคโนโลยี** อาทิ วิทยาการคำนวณ อิเล็กทรอนิกส์ หุ่นยนต์ (๓) **กลุ่มภาษาต่างประเทศ** อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น (๔) **กลุ่มกีฬาและศิลปะ** อาทิ เปตอง ตะกร้อ ฟุตบอล ฟุตซอล ดุริยางคศิลป์ (ดนตรีสากล) ดนตรีไทย นาฏศิลป์ (๕) **กลุ่มตามนโยบาย** อาทิ ด้านทุจริตศึกษา หน้าที่พลเมือง

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่ง ใช้หลักสูตรระยะสั้น (Short Course) หรือห้องเรียนอาชีพ ตามโครงการความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา นำไปกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม อาทิ (๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม ร่วมมือกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน นำหลักสูตรระยะสั้นมาจัดรายวิชา การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ และการดูแลไม้ผล (๒) โรงเรียนวัดระเบาะไผ่ นำหลักสูตรอาชีวศึกษามาจัดรายวิชา แมคคาทรอนิกส์ ช่างไฟฟ้า และก่อสร้าง

๒.๓) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาความถนัด และความสนใจของตนเอง รวมถึงเตรียมเส้นทาง การศึกษาต่อ โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรม (๑) **สร้างเสริมทักษะวิชาชีพ** ผ่านกิจกรรมและรายวิชาที่เน้นทักษะ วิชาชีพพื้นฐาน และการปฏิบัติจริง บางสถานศึกษานำหลักสูตรระยะสั้นจากอาชีวศึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ/ ปรมาจารย์ท้องถิ่นมาจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ อาทิ (๑.๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม นำหลักสูตร อาชีพระยะสั้น มาจัดกิจกรรมปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ และดูแลไม้ผล (๑.๒) โรงเรียนวัดระเบาะไผ่ จัดกิจกรรม เศรษฐกิจตัวน้อยที่ประกอบด้วย เลี้ยงกบ ปลูกเห็ด แปรรูป และค้าขาย รวมทั้งจัดกิจกรรมช่างตัดผม เพาะปลูก แมคคาทรอนิกส์ และช่างไฟฟ้า (๒) **ค้นหาตัวตน** ผ่านการสอบถามและสำรวจความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน และผู้ปกครอง และผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมและรายวิชาที่หลากหลาย ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่ง

ใช้แบบประเมินบุคลิกภาพและความถนัด อาทิต (๒.๑) โรงเรียนวาริชียงใหม่ ใช้แบบสำรวจให้ผู้เรียนทราบความถนัด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและความสนใจในวิชาชีพของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเลือก แผนการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (๒.๒) โรงเรียนสตรีราชินูทิศ ใช้แบบวัดแววเพื่อช่วยให้ผู้เรียน สามารถกำหนดทิศทางของตนเอง รวมทั้งมีการแนะแนวในเรื่องของการปรับตัว สังคม การใช้สื่อสังคมออนไลน์ สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๒ (๒.๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) ใช้แบบประเมินตนเอง สำหรับประเมินความถนัดและบุคลิกภาพของผู้เรียน (๓) **เตรียมความพร้อมสู่การศึกษาต่อ** ผ่านกิจกรรมที่เตรียมพื้นฐานวิชาการและวิชาชีพเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกสายการเรียนต่อในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเข้าสู่อาชีวศึกษา โดยสร้างพื้นฐานทักษะที่จำเป็นทั้งวิชาการ และทักษะวิชาชีพ อาทิต (๓.๑) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จัดกิจกรรมค่ายวิชาการ (ค่ายสานฝันวันใสค้นหาแรงบันดาลใจสายแพทย์ ค่ายเสริมทักษะทางภาษา) (๓.๒) โรงเรียนสระแก้ว จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาส่งเสริมความสามารถผู้เรียน (๓.๓) โรงเรียนเทศบาล ๓ ยมราชสามัคคี จัดกิจกรรมเพื่อเตรียมสอบ PISA โดยบูรณาการเรขาคณิตเข้ากับกิจกรรม ในชั่วโมงเรียน นอกจากนี้สถานศึกษายังมีกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมโครงการ กิจกรรมศึกษาดูงาน และกิจกรรมอื่น ที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน และตามความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

๒.๔) การจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ จัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาทิต (๑) โรงเรียนวัดระเบาะไร่ จัดกิจกรรมการงานอาชีพ โครงการคณิตศาสตร์บูรณาการ (การสานตะกร้า) และกิจกรรมเล่าแก่น้อย เพื่อฝึกการเป็นผู้ประกอบการและขายผลิตภัณฑ์ (๒) โรงเรียนผดุงอิสลาม จัดกิจกรรมการทำอาหารเพื่อขายในโรงเรียน (๓) โรงเรียนวัดเทียงพิมลมุข จัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ในงานอาชีพ (การทำอาหาร การแปรรูปผลผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์) (๔) โรงเรียนชลลักษ์ราชดาภิเชก จัดโครงงานศึกษาประโยชน์ และจัดการเรียนรู้ออกแบบสติ๊กเกอร์ LINE โดยใช้กระบวนการคิดและกราฟิกดีไซน์ (๕) โรงเรียนเทศบาล ๓ ยมราชสามัคคี เชิญวิทยากรมาสอนการทำลูกโป่งประดิษฐ์ (๖) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๓ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านแพทย์แผนไทย-นวดบำบัด ที่ได้รับใบรับรองจากวิทยาลัยสารพัดช่าง (๗) โรงเรียน สตรีมารดาพิทักษ์ ให้ผู้เรียนทำโครงงานสร้างชิ้นงานเป็นนวัตกรรม (การผลิตหมอนหลอดมอให้ผู้ป่วย)

๒.๕) การฝึกประสบการณ์

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดการฝึกประสบการณ์ ทัศนศึกษา และการศึกษาดูงาน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเปิดโลกทัศน์งานอาชีพ และให้โอกาสผู้เรียนได้สัมผัส กับอาชีพที่หลากหลายผ่านการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และการแนะแนวเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเลือกเส้นทางการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง อาทิต (๑) โรงเรียนวัดระเบาะไร่ ให้ผู้เรียนฝึกประสบการณ์ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยมีการกำหนดภาระงานที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้ ผู้เรียนได้ไปปฏิบัติทุกกระบวนการ (๒) โรงเรียนวาริชียงใหม่ จัดทัศนศึกษาไปยังหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์

และการแพทย์ และสถานประกอบการ เพื่อเปิดโลกทัศน์และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนจากประสบการณ์จริง (๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) จัดกิจกรรมตลาดนัดผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้นำผลงานมาเสนอและฝึกทักษะการประกอบการ (๔) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ดอนสักผดุงวิทย) จัดทัศนศึกษาให้ผู้เรียนไปเยี่ยมชมโรงงานอุตสาหกรรม

๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๓.๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ/ จังหวัด รวมทั้งมีการบูรณาการทักษะอาชีพ หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรพื้นที่นวัตกรรม และหลักสูตรฐานสมรรถนะเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจความสนใจผ่านการเรียนรู้ที่บูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวัน รวมถึงเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามศักยภาพของผู้เรียน โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้และส่งเสริมทักษะภายใต้ความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ และปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ หุ่นยนต์ คอมพิวเตอร์ เกษตร คหกรรม ดนตรี นาฏศิลป์ การปลูกผักไฮโดรโปนิคส์ การดูแลไม้ผล การเย็บผ้า เสริมสวย ช่างตัดผม แมคคาทรอนิกส์ และช่างไฟฟ้า และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง ธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) แหล่งเรียนรู้ และการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน อาทิ (๑) โรงเรียนวัดนาคนคร พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีแผนการเรียนรู้เตรียมทหาร สำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และการฝึกวินัย ที่รองรับความต้องการในพื้นที่ (๒) โรงเรียนดอนบอสโกวิทยา อุดรธานี พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของผู้เรียน (๓) โรงเรียนวัดป่าคาเจริญ พัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของผู้ปกครองจากการรับฟังความคิดเห็น (๔) โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยจัดให้มีรายวิชานันทนาการและการประกอบการหลากหลาย อาทิ วิทยาศาสตร์กับความงาม การทำธุรกิจออนไลน์ โปรแกรม Canva ไฟฟ้า บัญชี และการออมสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ (๕) โรงเรียนภาษี “สุนทรวินยานุกูล” พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (๖) โรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) (๗) โรงเรียนแปลงยาวพิทยาคม พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และการลงทุนในเขตอุตสาหกรรม

๓.๒) สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการสร้างสรรคขึ้นงานและนวัตกรรม การประยุกต์ใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อความต้องการและความถนัดของผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน และมีคุณภาพ และวางแผนเส้นทางการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต อาทิ (๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม

ใช้สื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอเกี่ยวกับศาสตร์พระราชาในการจัดการเรียนรู้ (๒) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) ใช้สื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอเรื่องการเรียนบริหารของประเทศไทย (๓) โรงเรียนเบญจราษฎร์สุทธิ ๓ จัดทำสื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอเพื่อสร้างแรงบันดาลใจจากศิษย์เก่า รวมทั้งสถานศึกษามีการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร อาทิ (๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาสอนการทำโคลนลานนา (๒) โรงเรียนวัดเที่ยงพิมลมุข เชิญเกษตรกรดีเด่นของอำเภอ มาสอนการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร (๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) เชิญปราชญ์ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสถานศึกษาบางแห่งได้มุ่งพัฒนาห้องปฏิบัติการและวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน อาทิ (๑) โรงเรียนผดุงอิสลาม พัฒนาห้องคอมพิวเตอร์ที่มีอุปกรณ์เพียงพอสำหรับผู้เรียน (๑ คน: ๑ เครื่อง) (๒) โรงเรียนวาริชียงใหม่ พัฒนาห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย (ห้องอัดเสียง ห้องการแสดง) (๓) โรงเรียนวัดเที่ยงพิมลมุข จัดหาอุปกรณ์เพื่อฝึกทำอาหาร

๓.๓) การพัฒนาครู

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีแนวทางการพัฒนาครูเพื่อรองรับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาจัดให้มีการอบรมและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบเพื่อให้ครูทุกคนสามารถจัดการเรียนรู้ตามการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังส่งเสริมครูในการเข้าร่วมอบรมเฉพาะทางเพื่อเสริมทักษะที่จำเป็น อาทิ (๑) ทักษะการแนะแนวและการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) (๒) ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (๓) ทักษะด้านเทคโนโลยีและภาษา (๔) การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ

๓.๔) การแนะแนว

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการสำรวจความถนัดและบุคลิกภาพด้วยแบบวัดแววของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อช่วยประเมินผู้เรียนให้เข้าใจตนเองและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่งใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความต้องการในการประกอบอาชีพในอนาคต อาทิ (๑) โรงเรียนชลูราษฎร์เกษกสำรวจความต้องการอาชีพของผู้เรียนทุกระดับชั้น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยครูแนะแนวเพื่อจัดการเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (๒) โรงเรียนวัดป่าคาเจริญวิทยา มีการวัดแววความถนัดของผู้เรียนและบันทึกลงในระเบียบสะสม (๓) โรงเรียนสตรีราชินูทิศ ใช้แบบวัดแววของ สพฐ. เพื่อช่วยประเมินผู้เรียน (๔) โรงเรียนวาริชียงใหม่ มีการใช้แบบสำรวจให้ผู้เรียนรู้ความถนัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวตนและวางแผนเลือกสายการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (๕) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเอง (๖) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) ใช้แบบประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนทราบความถนัดและความชอบของตน (๗) โรงเรียนปากพลีพิทยาคม ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพและแบบสำรวจ (๘) โรงเรียนสระแก้ว ใช้แบบประเมินพหุปัญญา (๙) โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า มีโปรแกรมประเมินบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสะท้อนผลงาน ทักษะ และคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียน ที่จะช่วยให้ผู้เรียน ค้นพบความถนัดและความสนใจตนเอง รวมทั้งผู้ปกครองได้ทราบถึงความถนัดของบุตรหลาน อาทิ (๑) โรงเรียน ปากพลีวิทยาคม ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนร่วมกันวางแผนการทำแฟ้มสะสมผลงานตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเตรียมเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา (๒) โรงเรียนประจักษ์สรรวิทยา ชลบุรี ให้ผู้เรียนเก็บผลงานและใบรับรอง ประสบการณ์ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) (๓) โรงเรียนวัฒนานคร มีการออกใบรับรองการฝึกประสบการณ์ โดยระบุจำนวนชั่วโมงที่ผู้เรียนผ่านการอบรม (๔) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จัดอบรมการทำแฟ้มสะสม ผลงาน (Portfolio) ให้กับผู้เรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ

นอกจากนี้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการแนะแนว รวมทั้งสร้างเส้นทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของผู้เรียน ดังนี้ (๑) **ความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา** อาทิ (๑.๑) โรงเรียนชลุ้งรัชดาภิเษกมีความร่วมมือกับวิทยาลัย สารพัดช่างในการออกวุฒิ ปวช. และ ปวส. (๑.๒) โรงเรียนผดุงอิสลามร่วมมือกับวิทยาลัยการอาชีพ จัดหลักสูตร ทวิศึกษา (๑.๓) โรงเรียนประจักษ์สรรวิทยา ชลบุรี ร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีชลบุรี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าเรียน แบบสะสมหน่วยกิตเพื่อเทียบโอน (๑.๔) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๓ มีความร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่าง จัดหลักสูตรทวิศึกษา (๒) **ความร่วมมือกับสถานประกอบการและผู้เชี่ยวชาญ** อาทิ (๒.๑) โรงเรียน ชลุ้งรัชดาภิเษก จัดกิจกรรมชุมนุมโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ และมีการจัดทำหลักสูตร ระยะสั้นโดยใช้ภาระงานจากสถานประกอบการหรือภูมิปัญญา (๒.๒) โรงเรียนวัดระเบาะไฟ ทำความร่วมมือ กับร้านเสริมสวย เพื่อถอดภาระงานจากผู้เชี่ยวชาญมาเขียนเป็นหลักสูตร (๒.๓) โรงเรียนวัฒนานคร ทำความร่วมมือ กับสถาบันเซฟ เพื่อส่งครูไปอบรมในช่วงปิดเทอม (๒.๔) โรงเรียนเทศบาล ๓ ยมราชสามัคคี เชิญวิทยากรภายนอก ที่มีอาชีพต่าง ๆ มาสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง (๒.๕) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ มีวิทยากรท้องถิ่นมาสอนการเป็น บาริสต้า (๓) **ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา** อาทิ (๓.๑) โรงเรียนชลุ้งรัชดาภิเษก มีการเทียบหน่วยกิต เข้าสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกการศึกษาต่อ (๓.๒) โรงเรียนวัฒนานคร ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อความร่วมมือในคณะวิศวกรรมเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (๓.๓) โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีการเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยในโครงการเด็กดีและกิจกรรม สาธารณประโยชน์ และมีการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) สำหรับยื่นเข้าคณะต่าง ๆ (๓.๔) โรงเรียน ผดุงอิสลาม ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเอกชนและมีทุนต่างประเทศ/ มหาวิทยาลัยอิสลาม เพื่อการรับผู้เรียน เข้าศึกษาต่อ

๔) ปัญหาและอุปสรรค

๔.๑) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

๔.๑.๑) โครงสร้างรายวิชาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังจำกัดอยู่ที่รายวิชาพื้นฐานเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถจัดรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะวิชาชีพ ทักษะชีวิต และทักษะเฉพาะทางได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดโอกาสเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อ ในสายอาชีพหรือการเข้าสู่ตลาดแรงงานจริง

๔.๑.๒) การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและนโยบายที่ไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน รวมถึงการเพิ่มรายวิชาโดยไม่มีแนวทางชัดเจน ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อน ขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาไม่สามารถวางแผนการเรียนการสอนได้อย่างเป็นระบบ

๔.๑.๓) การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าการลงมือปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะจริงที่สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตและการทำงาน อีกทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรจำนวนมากถูกจำกัดอยู่ในห้องเรียนพิเศษ ทำให้ผู้เรียนทั่วไปไม่มีโอกาสเข้าถึงประสบการณ์ดังกล่าวอย่างทั่วถึง

๔.๑.๔) เวลาเรียนด้านอาชีพไม่เพียงพอ โดยรายวิชาการงานอาชีพมีเวลาเรียนเพียง ๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการฝึกทักษะเชิงปฏิบัติ การทดลองทำซ้ำ และการพัฒนาความชำนาญ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถสร้างสมรรถนะด้านอาชีพที่จำเป็นสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่

๔.๑.๕) การเขียนคำอธิบายรายวิชาในปัจจุบันยังมีลักษณะกว้างและไม่เจาะจง ทำให้ไม่สามารถวัดหรือสะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน

๔.๒) ด้านบุคลากรและงบประมาณ

๔.๒.๑) การขาดแคลนครูสายวิชาชีพ โดยสถานศึกษาหลายแห่งไม่มีครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่จำเป็น อาทิ ครูอุตสาหกรรม ครูคอมพิวเตอร์ จึงต้องใช้งบประมาณของสถานศึกษาในการจ้างครูอัตราจ้างเพิ่มเติม ขณะเดียวกันครูประจำการบางส่วนก็ยังขาดความเชี่ยวชาญเพียงพอในการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ

๔.๒.๒) การเพิ่มรายวิชาและกิจกรรมทำให้ครูต้องรับผิดชอบงานมากขึ้นจนมีเวลาไม่เพียงพอในการพัฒนาวิธีการสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

๔.๒.๓) สถานศึกษาหลายแห่งทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ขาดสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน บางแห่งมีอาคารหรืออุปกรณ์ชำรุดไม่พร้อมใช้งาน อีกทั้งยังต้องพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางซึ่งส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง

๔.๓) ด้านการแนะแนวและการค้นหาตนเองของผู้เรียน

๔.๓.๑) สถานศึกษาหลายแห่งไม่มีเครื่องมือหรือแนวทางการแนะแนวที่ชัดเจน และไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้ไม่สามารถช่วยผู้เรียนวิเคราะห์บุคลิกภาพ ความถนัด และความเหมาะสมกับอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสถานศึกษาหลายแห่งไม่มีครูแนะแนวโดยตรง ส่งผลให้ครูที่ปรึกษาต้องรับหน้าที่แทน รวมถึงครูที่ปรึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้และทักษะเฉพาะด้านการแนะแนว ทำให้การให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนขาดประสิทธิภาพ

๔.๓.๒) ผู้เรียนบางส่วนยังไม่ได้รับข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอเกี่ยวกับเส้นทางการศึกษาต่อและอาชีพ ทำให้ขาดความเข้าใจในการเลือกแนวทางที่เหมาะสม และไม่สามารถวางแผนการเรียนหรือเส้นทางอาชีพได้อย่างชัดเจน

๔.๓.๓) สถานศึกษาบางแห่งไม่ได้ให้การสนับสนุนและคำแนะนำในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้แฟ้มสะสมผลงานเป็นหลักฐานสะท้อนศักยภาพและความสามารถที่แท้จริงได้อย่างเต็มที่

๔.๔) ด้านความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคม

๔.๔.๑) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีค่านิยมให้บุตรหลานเรียนต่อสายสามัญ โดยเฉพาะสายวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เพราะเชื่อว่าเป็นเส้นทางที่มั่นคงและนำไปสู่การศึกษาต่อในสถาบันชั้นนำ เพื่อสร้างหลักประกันด้านอาชีพและสถานะทางสังคม แต่ค่านิยมดังกล่าวอาจจำกัดทางเลือกของผู้เรียน และไม่สอดคล้องกับความถนัดหรือความสนใจที่แท้จริง

๔.๔.๒) ผู้ปกครองบางรายบังคับหรือชี้นำให้บุตรหลานเลือกสาขาที่ไม่ตรงกับความสนใจและความถนัด ส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่ และอาจเกิดปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงความไม่สอดคล้องระหว่างการเรียนและอาชีพในอนาคต

๔.๔.๓) ผู้เรียนบางส่วนขาดโอกาสศึกษาต่อเนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจฐานะ ทำให้ผู้เรียนต้องออกไปทำงานทันที ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพทางวิชาการหรือวิชาชีพได้เต็มที่ และจำกัดโอกาสในการมีอาชีพที่มั่นคงในอนาคต

๔.๕) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย

ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางส่วนได้ยุติลงจากข้อจำกัดด้านการเชื่อมโยงหลักสูตรทวิศึกษา ปัญหาบุคลากร และความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ขณะเดียวกัน ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษายังเผชิญกับข้อจำกัดจากกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๖) ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

๔.๖.๑) สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กมีครูและทรัพยากรจำกัด จึงไม่สามารถจัดตารางสอนที่ยืดหยุ่นหรือเปิดรายวิชาที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียนได้ ส่งผลให้ผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้านศักยภาพไม่ได้รับโอกาสเรียนรู้ที่เหมาะสม

๔.๖.๒) ผู้บริหารบางรายขาดความเข้าใจด้านการศึกษา ส่งผลให้การกำหนดนโยบายและแผนงานไม่ตรงประเด็น และไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา และผู้เรียน

๔.๖.๓) การบริหารจัดการงบประมาณและโครงการยังมีข้อจำกัด ทั้งในส่วนของการขออนุมัติที่มีขั้นตอนมากและซับซ้อน รวมถึงระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่ใช้เวลานาน ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้า ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาได้ทันเวลาที่

๕) ข้อเสนอแนะ

๕.๑) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

๕.๑.๑) ปรับและเพิ่มรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นการปฏิบัติ โดยจัดรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะวิชาชีพ และเห็นแนวทางการศึกษาต่อและอาชีพในอนาคตชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับการทำงานจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๑.๒) ส่งเสริมการปรับหลักสูตรเป็นฐานสมรรถนะตามภาระงาน และปรับคำอธิบายรายวิชาให้เฉพาะเจาะจง รวมทั้งบูรณาการความรู้จากรายวิชาพื้นฐานเข้ากับทักษะอาชีพ เพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการทำงานจริง

๕.๑.๓) จัดทำหลักสูตรระยะสั้นโดยถอดภาระงานจากสถานประกอบการ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และขึ้นทะเบียนให้เป็นหน่วยกิตในระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อรองรับการเทียบโอนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๒) ด้านบุคลากรและงบประมาณ

๕.๒.๑) จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการอบรมและพัฒนาตนเองของครู เพื่อเสริมศักยภาพในการแนะแนวและจัดการเรียนรู้ทักษะใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน

๕.๒.๒) จัดสรรงบประมาณและกำหนดตำแหน่งครูสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา เพื่อรองรับการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓) ด้านการแนะแนวและการค้นหาตนเอง

๕.๓.๑) ใช้แบบประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพเพื่อช่วยให้ผู้เรียนรู้จักศักยภาพของตนเอง โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นแกนหลักในการแนะแนว เนื่องจากใกล้ชิดผู้เรียน และสามารถประเมินความถนัดได้อย่างเหมาะสม

๕.๓.๒) สร้างแรงบันดาลใจและเสริมประสบการณ์จริงให้แก่ผู้เรียน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ ศิษย์เก่า หรือผู้ประสบความสำเร็จมาแบ่งปันประสบการณ์และสร้างแรงบันดาลใจ พร้อมจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานและฝึกทักษะจริง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่โลกการทำงาน

๕.๓.๓) ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำรายบุคคล และสนับสนุนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเน้นผลงานและใบรับรองประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

๕.๔) ด้านความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคม

๕.๔.๑) เผยแพร่และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับโอกาส ความก้าวหน้า และความมั่นคงของสายอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมให้แก่ผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองเห็นว่าการเรียนสายอาชีพสามารถนำไปสู่ความสำเร็จและคุณภาพชีวิตที่มั่นคงได้เช่นเดียวกับการเรียนสายสามัญ

๕.๔.๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเส้นทางการศึกษาต่อ และอาชีพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง พร้อมปลูกฝังการรู้จักตนเอง เพื่อให้สามารถวางแผนอนาคตได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

๕.๕) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย

๕.๕.๑) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อร่วมกันออกแบบและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการด้านวิชาชีพ โดยการถอดภาระงานจากการทำงานในวิชาชีพมาเป็นเนื้อหาในหลักสูตรระยะสั้น รวมทั้งจัดให้

ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

๕.๕.๒) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรระยะสั้น การอบรม หรือประสบการณ์อื่น ๆ ได้จริง เพื่อลดความซ้ำซ้อนของรายวิชา ลดระยะเวลาเรียนในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๖) ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

๕.๖.๑) จัดการเรียนรู้แบบฐานการเรียนรู้ พร้อมตารางเรียนที่ยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิชาตามความถนัดและความสนใจ เพื่อพัฒนาศักยภาพและเชื่อมโยงสู่เส้นทางอาชีพในอนาคต

๕.๖.๒) สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในเชิงนโยบาย การบริหารวิชาการ และการพัฒนาผู้เรียน เพื่อสามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนนโยบายและมาตรการที่มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

๕.๖.๓) ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร รวมถึงคำอธิบายรายวิชาโดยยึดตามมาตรฐานภาระงานที่ชัดเจน ระบุผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะที่ผู้เรียนต้องได้รับอย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดระบบการดำเนินงานที่มีความต่อเนื่อง แม้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ

๔.๒.๒ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน

๑) ด้านจุดมุ่งหมายอาชีพของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายให้สอดคล้องกับบริบทและความพร้อมของแต่ละแห่ง โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของตนเอง อันจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาอย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้ดำเนินการผ่านรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และคุณลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพึ่งพาตนเองในอนาคต อาทิ (๑) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จัดทัศนศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และการแพทย์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง (๒) โรงเรียนปากพลีวิทยาคม ให้ผู้เรียนทดลองทำงานในสถานประกอบการจริง อาทิ โรงพยาบาล หรือสถานประกอบการด้านเกษตรกรรม (๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) เปิดหลักสูตรบริบาลสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ที่ต้องการไปทำงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น (๔) โรงเรียนสามชุกรัตน์โภคาราม จัดแผนการเรียนเกษตรอุตสาหกรรมตามบริบทพื้นที่ (๕) โรงเรียนแปลงยาวพิทยาคม จัดทวิศึกษาร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่างในสาขาช่างไฟฟ้าและช่างยนต์ และ (๖) โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า เปิดร้านกาแฟภายในโรงเรียนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริง

อนึ่ง สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีการจัดกลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาทิ (๑) วิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ (๒) ศิลป์ – คำนวณ (๓) แผนศิลป์ – ภาษา

(๔) แผนศิลป์ - สังคม (๕) English Program (EP) (๖) English for Integrated Studies (EIS) (๗) Mini English Program (MEP) (๘) Intensive Program (IP) (๙) เตรียมวิศวกรรมศาสตร์ (Pre Engineering) (๑๐) การโรงแรมและการบริการท่องเที่ยว (Hotel and Tourism) (๑๑) ความเป็นเลิศด้านภาษา (ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น) (๑๒) วิทยาศาสตร์สุขภาพ (๑๓) นวัตกรรมดิจิทัล (๑๔) ศิลปะดิจิทัลและมีเดีย (๑๕) ภาษาไทย (๑๖) ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนธุรกิจ (๑๗) ทวิศึกษา (ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า) (๑๘) เตรียมพยาบาล (๑๙) เตรียมครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (๒๐) บริบาล (ดูแลผู้สูงอายุ) (๒๑) กฎหมาย (๒๒) เทคโนโลยีการเกษตร

ทั้งนี้ สถานศึกษาหลายแห่งออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการในพื้นที่ อาทิ (๑) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ เปิดวิชาเลือกเสรีด้านการท่องเที่ยว โลจิสติกส์ อาหารและโภชนาการ และธุรกิจค้าปลีก (๒) โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า มีหลักสูตรร้านกาแฟ "เทพศิรินทร์ ณ บ้านดินลาดหญ้า" ซึ่งบูรณาการความรู้ด้านธุรกิจ อาหารและเครื่องดื่ม (๓) โรงเรียนวัฒนาคร เปิดแผนการเรียนเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ ที่เน้นเทคนิคการถ่ายภาพ วิดีโอ และการออกแบบกราฟิก และ (๔) โรงเรียนวารีเชียงใหม่ จัดรายวิชาเกษตรและแปรรูปอาหาร เน้นการเรียนรู้จากการลงมือทำ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีปลูก การจำหน่าย และแปรรูปผลผลิตด้วยตนเอง

นอกจากนี้ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานหลายแห่งจัดทำหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครอง โดยการสำรวจความต้องการเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตร อาทิ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ โรงเรียนสตรีระนอง และโรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า รวมทั้งมีการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ อาทิ (๑) โรงเรียนชลลักษ์ราชวิทยาสารพัตช่วง จัดทำหลักสูตรทวิศึกษาในสาขาธุรกิจการตลาด และสาขาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล และทำความร่วมมือธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) กับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ ในสาขาอาหารและโภชนาการ (๒) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ ทำความร่วมมือธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) กับวิทยาลัยเทคนิคตรัง โดยผู้เรียนสามารถเก็บหน่วยกิตจากรายวิชาปรับพื้นฐาน เพื่อนำไปเทียบโอน และลดเวลาเรียนในระดับ ปวส. ได้ และ (๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย ทำความร่วมมือธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) กับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

๒) ด้านองค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๒.๑) รายวิชาพื้นฐาน

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานยึดโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีจุดมุ่งหมายของรายวิชาพื้นฐานที่เน้นการเตรียมความพร้อมเฉพาะทางมากขึ้น และให้ผู้เรียนสามารถเลือกเส้นทางการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือเข้าสู่สายอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสถานศึกษาบางส่วนมีการปรับโครงสร้างรายวิชาให้สอดคล้องกับระบบการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (TCAS) อาทิ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ที่เน้นให้ผู้เรียนเข้าสู่วิทยาลัยเพื่อการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และเน้นให้รายวิชาพื้นฐานควรมีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สถานศึกษาบางส่วนได้ปรับเนื้อหารายวิชาพื้นฐานให้มีความเข้มข้นมากกว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมการแข่งขันและการศึกษาต่อในสายวิชาการ เฉพาะทาง การพัฒนาทักษะการสื่อสารและภาษา การส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการเชื่อมโยง จุดมุ่งหมายรายวิชาพื้นฐานสู่การค้นคว้าตัวตนและโลกอาชีพ ผ่านการพยายามกำหนด "ภาระงาน" หรือ "สมรรถนะ" ในคำอธิบายรายวิชาพื้นฐานให้ชัดเจนตามบริบทพื้นที่และอาชีพ อาทิ (๑) โรงเรียนวัฒนาคร ที่ใช้โครงสร้าง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเดิม และเพิ่มเติมวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ให้เข้มข้นขึ้น (๒) โรงเรียน ปากพลีวิทยาคม ใช้การบูรณาการเนื้อหาสรีรวิทยาในรายวิชาพลศึกษา ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพ ในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเตรียมสู่การศึกษาต่อในสาขาสาธารณสุขศาสตร์หรือสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเตรียมความพร้อมผู้เรียนในการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพในสาขาที่ชัดเจน โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะที่จำเป็น ที่ประกอบด้วย ความถนัดทางการเรียนวิชาพื้นฐาน สำหรับการสอบเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาและการสอบวัดความถนัด เฉพาะทาง อาทิ (๑) โรงเรียนนาครประสิทธิ์ เขียววิทยากร/ ผู้เชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน ที่สนใจศึกษาต่อ คณะแพทยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ หรือคณะอื่น ๆ ที่ครอบคลุมทั้งเนื้อหาทางวิชาการ คุณธรรม และจริยธรรม (๒) โรงเรียนวัฒนาคร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ารับการอบรมจากคณะแพทยศาสตร์ หรือวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะ (๓) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ เสริมทักษะด้านภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เยอรมัน) เพื่อเสริมความสามารถและเพิ่มโอกาสในการศึกษาต่อ

๒.๒) รายวิชาเพิ่มเติม

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชาเพิ่มเติม โดยมุ่งเน้นเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสำหรับการศึกษาต่อ ที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะและคุณลักษณะที่จำเป็น อันประกอบด้วย ความถนัดทางการเรียนวิชาเพิ่มเติม ความถนัดทั่วไป และความถนัดทางวิชาชีพ สำหรับการสอบ เข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา และการสอบวัดความถนัดเฉพาะทาง รวมทั้งตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียน ความต้องการของผู้ปกครอง และสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ตลอดจนความพร้อมของสถานศึกษา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และเชื่อมโยงกับบริบทท้องถิ่นและอาชีพ อาทิ (๑) โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม จัดรายวิชาเขียนแบบสำหรับผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ (๒) โรงเรียนวาริชียงใหม่ จัดกิจกรรมเชิงวิชาการเสริมหลักสูตรเพื่อเตรียมสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษา

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย ตามจุดเน้นของสถานศึกษาที่รองรับระบบการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (TCAS) ประกอบด้วย (๑) ความถนัดทางการเรียนวิชาเพิ่มเติม (A-Level) อาทิ (๑.๑) โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา มีการจัดรายวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์เข้มข้นเพื่อเตรียมผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อสาขาแพทย์ และวิศวกรรมศาสตร์ (๑.๒) โรงเรียนเทศบาลเมืองชลขุ ๒ นำเนื้อหาของความถนัดทางการเรียนมาใส่ในรายวิชา คณิตศาสตร์เพิ่มเติม (๒) ความถนัดทั่วไป (TGAT) ที่ประกอบด้วย การสื่อสารภาษาอังกฤษ (TGAT1) การคิดอย่างมีเหตุผล (TGAT2) และสมรรถนะการทำงาน (TGAT3) อาทิ (๒.๑) โรงเรียนวัฒนาคร มีการปรับหลักสูตร

โดยนำ TGAT และ TPAT มาเป็นข้อกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม (๒.๒) โรงเรียนปากพลีวิทยาคม ปรับรายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับการสื่อสารภาษาอังกฤษ (TGAT1) (๓) **ความถนัดทางวิชาชีพ (TPAT)** ที่ประกอบด้วย ความถนัดแพทย์ (TPAT1) ความถนัดศิลปกรรมศาสตร์ (TPAT2) ความถนัดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (TPAT3) ความถนัดสถาปัตยกรรม (TPAT4) และความถนัดวิชาชีพครูศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ (TPAT5) อาทิ (๓.๑) โรงเรียนสามชุกรัตน์โภคาราม จัดรายวิชาความถนัดทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมที่ตรงกับ TPAT3 (๓.๒) โรงเรียนวารีเชียงใหม่ จัดรายวิชาการทำ Content, Digital Graphic, Animation, Film ที่ตรงกับ ความถนัดศิลปกรรมศาสตร์ (TPAT2) (๓.๓) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง จัดรายวิชาเขียนแบบคอมพิวเตอร์ที่รองรับความถนัดสถาปัตยกรรม (TPAT4) (๓.๔) โรงเรียนนาคประสิทธิ์ จัดรายวิชาที่รองรับความถนัดแพทย์ (TPAT1) สำหรับผู้เรียนที่ต้องการเข้าศึกษาต่อสาขาแพทยศาสตร์

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่ง ใช้หลักสูตรระยะสั้น (Short Course) หรือห้องเรียนอาชีพ ตามโครงการความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษา และนำไปกำหนดรายวิชาเพิ่มเติม อาทิ (๑) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเษก ร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่าง จัดหลักสูตรทวิศึกษา สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และนำมาจัดรายวิชาเพิ่มเติม (๒) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง ร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ จัดหลักสูตรทวิศึกษาสาขาธุรกิจค้าปลีก และนำมาจัดรายวิชาเพิ่มเติม (๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ดอนสักผดุงวิทย์) จัดรายวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ และเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัลตามหลักสูตรอาชีวศึกษา (๔) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๓ ร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่าง นำหลักสูตรอาชีวศึกษามาจัดหลักสูตรทวิศึกษา สาขายานยนต์สมัยใหม่ สาขาไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ และสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนำมาจัดรายวิชาเพิ่มเติม

๒.๓) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนวางเส้นทางการเรียน และเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรม (๑) **เตรียมความพร้อมสู่การศึกษาต่อ** ผ่านกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ อาทิ (๑.๑) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จัดกิจกรรมค่ายวิชาการ (ค่ายสานฝันวันใสค้นหาแรงบันดาลใจสายแพทย์ ค่ายเสริมทักษะทางภาษา) (๑.๒) โรงเรียนสระแก้ว จัดกิจกรรมค่ายพัฒนาส่งเสริมความสามารถผู้เรียน (๑.๓) โรงเรียนนครประสิทธิ์ จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางวิทยาศาสตร์ การแพทย์ (๑.๔) โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ จัดกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ (๑.๕) โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองฯ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบข้อมูลการเข้าศึกษาต่อตามระบบ TCAS (A-level, TGAT, TPAT) และคุณสมบัติที่ต้องการ (๑.๖) โรงเรียนวารีเชียงใหม่ จัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา (๒) **สร้างเสริมทักษะวิชาชีพ** ผ่านกิจกรรมและรายวิชาที่เน้นทักษะและสมรรถนะที่เหมาะสมในสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการคิด คุณธรรม และจริยธรรม อาทิ (๒.๑) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเษก จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียง (การเลี้ยงเป็ด ไก่ ปลา ดูก และการทำปุ๋ยหมัก) (๒.๒) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม จัดกิจกรรมสอดคล้องกับศาสตร์พระราชา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ (๒.๓) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง มีการจัดกิจกรรมอบรมหลักสูตรระยะสั้นด้านอาหารและการโรงแรมที่อิงมาตรฐานอาชีพ

(๒.๔) โรงเรียนเทศบาลเมืองชลุ้ง ๒ จัดกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะด้านงานช่าง งานเชื่อม โดยเน้นทั้งหลักความรู้ หลักปฏิบัติ และหลักความปลอดภัย (๒.๕) โรงเรียนเทพศิรินทร์ ลาดหญ้า มีการจัดกิจกรรมร้านกาแฟ ที่เป็นต้นแบบ การเรียนรู้ทักษะอาชีพและพัฒนาผู้เรียน (๓) ส่งเสริมการค้นหาและพัฒนาตนเอง ผ่านกิจกรรมที่ให้ผู้เรียน ค้นพบความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับเส้นทางอาชีพที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง และสามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาต่อได้อย่างมั่นใจ อาทิ (๓.๑) โรงเรียนวัฒนานคร มีการจัดกิจกรรม ค่ายสานฝัน พี่สอนน้อง เพื่อแนะแนวอาชีพให้กับผู้เรียน (๓.๒) โรงเรียนบ้านสวน (จันทบุรี) จัดกิจกรรม แนะนำการจัดทำ Portfolio เพื่อใช้ในการยื่นศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (๓.๓) โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทอง ฯ ส่งเสริมกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ Portfolio นอกจากนี้สถานศึกษายังมีกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมโครงการ กิจกรรมศึกษาดูงาน และกิจกรรมอื่นที่หลากหลายตามความต้องการของผู้เรียน และตามความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

๒.๔) การจัดการเรียนรู้

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ จัดการเรียนรู้ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อาทิ (๑) โรงเรียนชลบุรีราชธานีศึกษ จัดโครงงานศึกษาเศรษฐกิจการส่งออกทุเรียน โดยบูรณาการรายวิชาอิสสระศึกษา ภาษาไทย การงานและอาชีพ และวิทยาศาสตร์ (๒) โรงเรียนผดุงอิสลาม จัดการเรียนรู้การใช้โดรนพ่นยาข้าว ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการเกษตร และมีการจัดกิจกรรม งานประดิษฐ์ งานปัก การทำอาหาร (๓) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง จัดแผนการเรียนนาฏศิลป์ที่ผู้เรียน ต้องมีผลงานและสอบวัดทักษะ (๔) โรงเรียนวาริชียงใหม่ ให้ผู้เรียนได้ทำโครงการและพัฒนาต่อยอดไปสู่ การแข่งขัน และให้ผู้เรียนได้ทำแผนธุรกิจ (๕) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่เน้นทักษะ การประกอบอาชีพ (การบริการ ภาษา นาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา) (๖) โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม จัดโครงการ วิชาชีพ (การเขียนแบบ ซ่อมเครื่องปรับอากาศ ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า เดินสายไฟ) (๗) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ ให้ผู้เรียนทำโครงงานสร้างชิ้นงานเป็นนวัตกรรม (การผลิตหมอนหลอดมอให้ผู้ป่วย)

๒.๕) การฝึกประสบการณ์

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดการฝึกประสบการณ์ ทัศนศึกษา และการศึกษาดูงาน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเปิดโลกทัศน์งานอาชีพ และให้โอกาสผู้เรียนได้สัมผัส กับอาชีพที่หลากหลายผ่านการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ และการแนะแนวเพื่อเตรียมพร้อม สำหรับการเลือกเส้นทางการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง อาทิ (๑) โรงเรียน ประภัสสรวิทยา ชลบุรี มีการจัดฝึกงานให้กับผู้เรียนที่สถานประกอบการ โดยมีการติดตามผู้เรียนและประสานงาน กับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในเรื่องของการกำกับดูแลผู้เรียน (๒) โรงเรียนวาริชียงใหม่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ฝึกประสบการณ์ที่สถานพยาบาลเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และให้ผู้เรียนไปศึกษาดูงาน ที่สถานประกอบการ (๓) โรงเรียนวัฒนานคร ให้ผู้เรียนไปฝึกประสบการณ์ที่สถานประกอบการ (ร้านกาแฟ ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น) (๔) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) ส่งผู้เรียนหลักสูตรบริหาร ออกฝึกประสบการณ์ (๕) โรงเรียนสระแก้ว ส่งผู้เรียนไปฝึกประสบการณ์ และศึกษาดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ

(๖) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง ส่งผู้เรียนไปฝึกประสบการณ์ที่โรงพยาบาลและค่ายทหารตามความต้องการของผู้เรียน และจัดกิจกรรมศึกษาดูงานที่สถานประกอบการ (๗) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย จัดสหกิจศึกษากับสถานประกอบการที่ตรงตามวิชาชีพและมีสวัสดิการให้กับผู้เรียน

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่ง ร่วมกับสถานประกอบการในการฝึกประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนพร้อมออกใบรับรองการฝึกประสบการณ์ อาทิ โรงเรียนวัฒนานคร ออกใบรับรองการฝึกประสบการณ์จากสถานประกอบการ โดยระบุจำนวนชั่วโมงที่ผู้เรียนผ่านการอบรมอย่างชัดเจน

๓) ด้านกระบวนการบริหารจัดการ

๓.๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการวิเคราะห์ความถนัดและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ชุมชน และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ/ จังหวัด รวมทั้งมีการบูรณาการทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ หลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรพื้นที่นวัตกรรม และหลักสูตรฐานสมรรถนะเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามศักยภาพของผู้เรียน รวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรทวิศึกษา หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงธนาคารหน่วยกิต (Credit bank) แหล่งเรียนรู้ และการสนับสนุนจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับโลกแห่งอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อและการทำงาน อาทิ (๑) โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง มีการพัฒนาหลักสูตรสาขาอาหารและการโรงแรมให้มีการกำหนดภาระงานทางวิชาชีพที่ได้มาตรฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษา (๒) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเชก พัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจท้องถิ่น (รายวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ บัญชี ภาษาจีน) และพัฒนาหลักสูตรทวิศึกษาร่วมกับวิทยาลัยสารพัดช่าง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับวุฒิ ปวช. (๓) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม จัดหลักสูตรอาชีพระยะสั้นร่วมกับวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน (๔) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และพัฒนาสหกิจศึกษา ร่วมกับสถานประกอบการ (๕) โรงเรียนวัฒนานคร พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีแผนการเรียนที่หลากหลาย (วิทยาศาสตร์การกีฬา เตรียมทหาร ภาษาอังกฤษ-จีนเพื่อการบริการ) ที่รองรับความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงาน (๖) โรงเรียนบ้านสวน (จันทนุสรณ์) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะให้ผู้เรียนรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) (๗) โรงเรียนแปลงยาวพิทยาคม พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามยุทธศาสตร์เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และการลงทุนในเขตอุตสาหกรรม

๓.๒) สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ จัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการสร้างสรรค์ชิ้นงานและนวัตกรรม การประยุกต์ใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยี จากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต อาทิ (๑) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) ใช้สื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอเรื่องการบริหารของประเทศญี่ปุ่น

(๒) โรงเรียนเบญราชรังสฤษฎิ์ ๓ จัดทำสื่อการเรียนรู้ผ่านวิดีโอเพื่อสร้างแรงบันดาลใจจากศิษย์เก่า รวมทั้งสถานศึกษาเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือปราชญ์ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร อาทิ (๑) โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม เชิญปราชญ์ท้องถิ่นมาสอนการทำโคลนลานนา (๒) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ เชิญผู้มีชื่อเสียงมาสอนฟุตบอลให้กับผู้เรียน (๓) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) เชิญปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อนำความรู้ด้านอาชีพหลากหลายมาให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ (๔) โรงเรียนนาคนาคประสิทธิ์ เชิญวิทยากร/ ผู้เชี่ยวชาญ มาให้ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียนที่สนใจศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ หรือคณะอื่น ๆ ที่ครอบคลุมทั้งเนื้อหาทางวิชาการ คุณธรรมและจริยธรรม และสถานศึกษาบางแห่งพัฒนาห้องปฏิบัติการ และวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน อาทิ (๑) โรงเรียนผดุงอิสลาม พัฒนาห้องคอมพิวเตอร์ให้ผู้เรียนใช้งานได้คนละหนึ่งเครื่อง (๒) โรงเรียนวาริชียงใหม่ พัฒนาห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย (ห้องอัดเสียง ห้องการแสดง) (๓) โรงเรียนสามชุกรัตนโกคาราม จัดหาเครื่องมือสำหรับหลักสูตรระยะสั้น (เครื่องปรับอากาศ)

๓.๓) การพัฒนาครู

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ มีแนวทางการพัฒนาครูเพื่อรองรับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาจัดให้มีการอบรมและพัฒนาครูอย่างสม่ำเสมอทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบเพื่อให้ครูทุกคนสามารถจัดการเรียนรู้ตามการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังมีการส่งครูไปอบรมเฉพาะทางเพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นให้กับครู อาทิ (๑) ทักษะการแนะแนวและการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) (๒) ทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (๓) ทักษะด้านเทคโนโลยีและภาษา (๔) การจัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะ

๓.๔) การแนะแนว

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการสำรวจความถนัดและบุคลิกภาพด้วยแบบวัดแววของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อช่วยประเมินผู้เรียนให้เข้าใจตนเองมากขึ้น ในขณะที่สถานศึกษาบางแห่งใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความต้องการในการประกอบอาชีพในอนาคต อาทิ (๑) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเชก สำรวจความต้องการในการประกอบอาชีพของผู้เรียนทุกระดับชั้น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยครูแนะแนวเพื่อจัดการเรียนรู้และสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน (๒) โรงเรียนวัดป่าคาเจริญวิทยา มีการวัดแววความถนัดของผู้เรียนและบันทึกลงในระเบียบสะสม (๓) โรงเรียนสตรีราชินูทิศ ใช้แบบวัดแววของ สพฐ. เพื่อช่วยประเมินผู้เรียน (๔) โรงเรียนวาริชียงใหม่ มีการใช้แบบสำรวจให้ผู้เรียนรู้ความถนัด เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตัวตนและวางแผนเลือกสายการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (๕) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ มีการใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเอง (๖) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี ๑ (บ้านเก่าวิทยา) ใช้แบบประเมินตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนทราบความถนัดและความชอบของตน (๗) โรงเรียนปากพลีพิทยาคม ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพและแบบสำรวจ (๘) โรงเรียนสระแก้ว ใช้แบบประเมินพหุปัญญา (๙) โรงเรียนเทพศิรินทร์ลาดหญ้า มีโปรแกรมประเมินบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพ

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยสะท้อนผลงาน ทักษะ และคุณนิสัยของผู้เรียน ที่จะช่วยให้ผู้เรียน ใช้สำหรับการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา อาทิ (๑) โรงเรียนปากพลีวิทยาคม ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนร่วมกันวางแผน การทำแฟ้มสะสมผลงานตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อเตรียมเข้าศึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษา (๒) โรงเรียน ประภัสสรวริทยา ชลบุรี ให้ผู้เรียนเก็บผลงานจาก Project-based Learning และการเรียนรู้ STEM รวมทั้งเก็บ ใบรับรองประสบการณ์ไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (๓) โรงเรียนวัฒนาคร ออกใบรับรองการฝึกประสบการณ์เอง โดยระบุจำนวนชั่วโมงที่ผู้เรียนผ่านการอบรม (๔) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ จัดอบรมการทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) โดยผู้เชี่ยวชาญ (๕) โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองฯ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในการเตรียม แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่เฉพาะเจาะจงกับคณะที่ผู้เรียนสนใจ และเน้นภาพถ่ายกิจกรรมสาธารณประโยชน์ หรือค่ายคุณธรรม (๖) โรงเรียนศรีธรรมราชศึกษา จัดการเรียนรู้เพื่อออกแบบแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ในรายวิชาคอมพิวเตอร์ และมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้ผู้เรียนไปฝึกประสบการณ์ โดยใบรับรองที่เก็บเข้าแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) จะต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่สถาบันอุดมศึกษากำหนด

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน ภายนอก เพื่อสนับสนุนการแนะแนว รวมทั้งสร้างเส้นทางการศึกษาและการประกอบอาชีพของผู้เรียน ดังนี้

(๑) ความร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา อาทิ (๑.๑) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเชก มีความร่วมมือกับวิทยาลัย สารพัดช่างในการออกวุฒิ ปวช. และ ปวส. (๑.๒) โรงเรียนผดุงอิสลาม ร่วมมือกับวิทยาลัยการอาชีพ จัดหลักสูตร ทวิศึกษา (๑.๓) โรงเรียนประภัสสรวริทยา ชลบุรี ร่วมกับวิทยาลัยเทคโนโลยีชลบุรี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าเรียน แบบสะสมหน่วยกิตเพื่อเทียบโอน (๑.๔) โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ ๓ มีความร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่าง จัดหลักสูตรทวิศึกษา

(๒) ความร่วมมือกับสถานประกอบการและผู้เชี่ยวชาญ อาทิ (๒.๑) โรงเรียน ชลบุรีราชดาภิเชก จัดกิจกรรมชุมนุมโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้ และมีการจัดทำ หลักสูตรระยะสั้น โดยใช้ภาระงานจากสถานประกอบการหรือภูมิปัญญา (๒.๒) โรงเรียนวัดระเบาะไฟ ทำความร่วมมือ กับร้านเสริมสวย เพื่อถอดภาระงานจากผู้เชี่ยวชาญมาเขียนเป็นหลักสูตร (๒.๓) โรงเรียนวัฒนาคร ทำความร่วมมือ กับสถาบันเซฟ เพื่อส่งครูไปอบรมในช่วงปิดเทอม (๒.๔) โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ เชิญวิทยากรท้องถิ่น มาสอนการเป็นบาร์ISTA

(๓) ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา อาทิ (๓.๑) โรงเรียนชลบุรีราชดาภิเชก มีการเทียบหน่วยกิตเข้าสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกการศึกษาต่อ (๓.๒) โรงเรียนวัฒนาคร ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อความร่วมมือในคณะวิศวกรรมเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (๓.๓) โรงเรียน มัธยมวัดใหม่กรทองฯ มีการเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยในโครงการเด็กดีและกิจกรรมสาธารณประโยชน์ และจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) สำหรับยื่นศึกษาต่อ (๓.๔) โรงเรียนผดุงอิสลาม ทำความร่วมมือ กับมหาวิทยาลัยเอกชนและมีทุนต่างประเทศ/ มหาวิทยาลัยอิสลาม เพื่อการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ (๓.๕) โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ดอนสักผดุงวิทย์) ทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ เพื่อสนับสนุนทุนเรียนฟรีให้แก่ผู้เรียน และทำหลักสูตรที่รองรับการเทียบโอนหน่วยกิต ของมหาวิทยาลัย

๔) ปัญหาและอุปสรรค

๔.๑) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

๔.๑.๑) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงสร้างรายวิชา ไม่เพียงพอที่จะรองรับการจัดรายวิชาและกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม

๔.๑.๒) การจัดการเรียนรู้เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ การเรียนการสอน ยังเน้นความรู้เชิงทฤษฎี ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการปฏิบัติ และบางรายวิชาไม่สอดคล้องกับข้อกำหนด ของการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนเสียเวลาเรียนโดยไม่จำเป็น

๔.๑.๓) คำอธิบายรายวิชายังมีลักษณะกว้างและเป็นเชิงทั่วไป ทำให้ยาก ต่อการระบุทักษะหรือสมรรถนะที่ผู้เรียนควรได้รับอย่างแท้จริง ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล ไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียนได้

๔.๑.๔) แนวทางการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สอดคล้อง กับระบบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังมีข้อจำกัดด้านกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ในการใช้ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) จึงไม่สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

๔.๑.๕) สถานศึกษาบางแห่งมีการจัดรายวิชาเพิ่มเติมจำนวนมาก เกินความจำเป็น หลายรายวิชาไม่ได้เชื่อมโยงกับองค์ประกอบหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนต้องเสียเวลาและภาระงานเพิ่มขึ้นโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ หรือการพัฒนาทักษะที่จำเป็น รวมทั้งยังทำให้สูญเสียทรัพยากรด้านครู โดยไม่ได้เสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน อย่างแท้จริง

๔.๒) ด้านบุคลากรและงบประมาณ

๔.๒.๑) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานหลายแห่งขาดครูผู้เชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม คอมพิวเตอร์ และสาขาอื่น ๆ ทำให้ต้องใช้งบประมาณจ้างครูอัตราจ้าง ขณะที่ครูประจำการที่มีอยู่บางส่วน ไม่มีความเชี่ยวชาญเพียงพอ จึงไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกลุ่มแผนการเรียน หรือประเภทห้องเรียนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒.๒) การเพิ่มรายวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ครูต้องรับผิดชอบ งานสอนและงานเสริมมากขึ้น ส่งผลให้มีเวลาไม่เพียงพอในการพัฒนาวิธีการสอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยเสริมทักษะและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

๔.๒.๓) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่ได้รับการจัดสรรตำแหน่งครูจากส่วนกลางอย่างเพียงพอ และประสบข้อจำกัดในการจ้างครู เนื่องจากไม่ได้ มีสถานะเป็น "นิติบุคคล" อีกทั้งครูที่มีประสบการณ์หรือผ่านการอบรมพัฒนาศักยภาพ ส่วนใหญ่ลาออกไปทำงานที่มีความก้าวหน้าและสวัสดิการที่ดีกว่า ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและความไม่ต่อเนื่อง ในการจัดการเรียนการสอน

๔.๒.๔) สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดสื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ที่เพียงพอ รวมถึงมีอาคารเรียนหรือห้องปฏิบัติการบางแห่งที่ชำรุดทรุดโทรม ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำให้ต้องพึ่งพางบประมาณจากส่วนกลางเป็นหลัก

๔.๓) ด้านการแนะแนวและการค้นหาตนเองของผู้เรียน

๔.๓.๑) สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดเครื่องมือหรือกระบวนการแนะแนวที่เป็นระบบ เพื่อช่วยผู้เรียนค้นหาบุคลิกภาพ ความถนัด และความเหมาะสมกับเส้นทางอาชีพของตนเอง รวมทั้งสถานศึกษาบางแห่งไม่มีครูแนะแนวโดยตรง ทำให้ต้องมอบหมายให้ครูที่ปรึกษารับหน้าที่แทน ซึ่งอาจขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่งผลให้การแนะแนวไม่ครอบคลุมและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

๔.๓.๒) ผู้เรียนบางส่วนยังขาดข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอเกี่ยวกับเส้นทางการศึกษาและอาชีพ อาทิ คุณสมบัติที่จำเป็น แนวโน้มตลาดแรงงาน โอกาสก้าวหน้าในสายงาน และทักษะที่ต้องใช้จริง ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความเข้าใจในอาชีพ และไม่สามารถกำหนดหรือวางแผนเส้นทางการเรียนและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมและเป็นระบบ

๔.๓.๓) การจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ของผู้เรียนส่วนใหญ่ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนหรือคำแนะนำอย่างเป็นระบบตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถรวบรวมผลงาน กิจกรรม และประสบการณ์ที่สะท้อนศักยภาพและความสามารถของตนเองได้อย่างครบถ้วน ทำให้แฟ้มสะสมผลงานไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานที่มีคุณค่าในการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง

๔.๔) ด้านความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคม

๔.๔.๑) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีค่านิยมและมุ่งหวังให้บุตรหลานเรียนสายสามัญ โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นนำ เนื่องจากมองว่าเป็นเส้นทางที่มั่นคง และมีเกียรติ ซึ่งค่านิยมดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนเลือกเรียนในสาขาที่ไม่ตรงกับความสนใจหรือความถนัด ทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจ พัฒนาศักยภาพได้ไม่เต็มที่ และเกิดความไม่สอดคล้องระหว่างการเรียนและการประกอบอาชีพในอนาคต

๔.๔.๒) ครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจทำให้ผู้เรียนต้องออกไปทำงานทันทีหลังสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้ขาดโอกาสในการศึกษาต่อและพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

๔.๔.๓) ผู้ปกครองบางส่วนต้องการให้บุตรหลานเรียนใกล้บ้านเพื่อลดค่าใช้จ่ายและดูแลได้สะดวก แม้จะพลาดโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันที่มีคุณภาพสูงกว่า

๔.๕) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย

๔.๕.๑) ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางส่วนต้องยุติลง เนื่องจากข้อกำหนดการเชื่อมโยงหลักสูตรทวิศึกษา ปัญหาบุคลากร และความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย ขณะเดียวกัน ความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษายังเผชิญข้อจำกัดจากกฎ ระเบียบ และข้อบังคับของระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเชื่อมโยงและการเทียบโอนผลการเรียนรู้

๔.๕.๒) หลักสูตรที่จัดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางหลักสูตรยังขาดการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ไม่สามารถนำผลการเรียนไปใช้เทียบโอนหน่วยกิต หรือยืนยันคุณวุฒิทางการศึกษาได้อย่างเป็นทางการ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความน่าเชื่อถือและการต่อยอดการศึกษาของผู้เรียน

๔.๖) ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

๔.๖.๑) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดกลางและขนาดเล็กส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากร ทำให้ไม่สามารถจัดตารางสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ต่างมีความสนใจและความถนัดที่หลากหลายเลือกเรียนรายวิชาที่สนใจได้อย่างอิสระ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อศักยภาพและความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง

๔.๖.๒) ผู้บริหารที่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา ส่งผลให้การกำหนดนโยบายและแผนงานไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษา นอกจากนี้ กระบวนการขออนุมัติโครงการและการจัดซื้อจัดจ้างส่วนใหญ่ล่าช้าและซับซ้อน ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องและลดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๕) ข้อเสนอแนะ

๕.๑) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

๕.๑.๑) ปรับปรุงและจัดเพิ่มรายวิชาเพิ่มเติมที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองเรียนรู้ทักษะที่เกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพต่าง ๆ และให้ผู้เรียนมองเห็นเส้นทางการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับตนเอง ตลอดจนเข้าใจโอกาสและแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคตได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

๕.๑.๒) ส่งเสริมให้มีการปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum) ที่ออกแบบตามภาระงานจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ ในบริบทการทำงาน นอกจากนี้ควรปรับคำอธิบายรายวิชาให้เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ที่ชัดเจนว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะใด และควรบูรณาการความรู้จากรายวิชาพื้นฐาน อาทิ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือภาษา เข้ากับทักษะอาชีพ เพื่อให้การเรียนรู้มีความเชื่อมโยงและนำไปใช้ได้จริงทั้งในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

๕.๑.๓) พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่อ้างอิงจากภาระงานจริง ในสถานประกอบการ หรือองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทชุมชน และควรนำหลักสูตรเหล่านี้ขึ้นทะเบียนในระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสะสมและเทียบโอนหน่วยกิตได้จริง ช่วยลดระยะเวลาในการศึกษาต่อ เพิ่มความยืดหยุ่น และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๒) ด้านบุคลากรและงบประมาณ

๕.๒.๑) จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเชิงวิชาการ และการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ และทำหน้าที่แนะแนวผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๒) จัดสรรงบประมาณและกำหนดตำแหน่งครูสายอาชีพให้เพียงพอ และตรงตามความต้องการของแต่ละสถานศึกษา เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนด้านทักษะอาชีพ

๕.๒.๓) เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภาควิชาชีพหรือปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผ่านความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก เพื่อทดแทนการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษา และยังเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะจริงที่สอดคล้องกับการทำงานหรือบริบทชุมชน รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ตรงและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้เรียน

๕.๓) ด้านการแนะแนวและการค้นหาตนเอง

๕.๓.๑) นำแบบประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางอาชีพมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความสนใจ ความสามารถ และศักยภาพเฉพาะบุคคล โดยกำหนดให้ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาเป็นแกนหลักในการแนะแนว เพื่อให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับความถนัดและแนะแนวทางอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๒) เชิญผู้เชี่ยวชาญ ศิษย์เก่า หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในสายอาชีพต่าง ๆ มาเป็นวิทยากรหรือที่ปรึกษา เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ตรงและสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลงาน ฝึกทักษะจริง และได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะช่วยเสริมความมั่นใจในการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพ และเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคต

๕.๓.๓) ครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำรายบุคคลแก่ผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนรวบรวมผลงาน กิจกรรม และใบรับรองประสบการณ์ที่สะท้อนถึงความสามารถและศักยภาพของตนเอง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต

๕.๔) ด้านความคาดหวังของผู้ปกครองและสังคม

๕.๔.๑) เผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโอกาส ความก้าวหน้า และความมั่นคงของสายอาชีพ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและค่านิยมของผู้ปกครองต่อการเรียนสายวิชาชีพที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จและคุณภาพชีวิตที่มั่นคงได้เช่นเดียวกับการเรียนสายสามัญ

๕.๔.๒) สนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกเส้นทางการศึกษาต่อและอาชีพตามความถนัดและความสนใจของตนเอง พร้อมปลูกฝังการรู้จักตนเอง เพื่อวางแผนอนาคตได้อย่างเหมาะสม

๕.๕) ด้านความร่วมมือและเครือข่าย

๕.๕.๑) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อร่วมกันออกแบบและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการด้านวิชาชีพ โดยถอดภาระงานจากการทำงานในสถานประกอบการมาเป็นหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะและเพิ่มพูนสมรรถนะเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน

๕.๕.๒) เร่งผลักดันให้ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) สามารถนำผลการเรียนรู้จากหลักสูตรระยะสั้น การฝึกอบรบ หรือประสบการณ์การทำงาน มาใช้เทียบโอนเป็นหน่วยกิตได้จริงในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา เพื่อช่วยลดความซ้ำซ้อนของการเรียน ลดระยะเวลาในการศึกษา

และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีเส้นทางการศึกษาที่ต่อเนื่องและยืดหยุ่นมากขึ้น ตอบสนองต่อแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๕.๖) ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

๕.๖.๑) ออกแบบการเรียนรู้ในลักษณะฐานการเรียนรู้ (Learning Based) หรือระบบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนรายวิชาได้ตามความสนใจ โดยจัดตารางเรียนให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกเส้นทางการเรียนที่สอดคล้องกับความถนัดและเป้าหมายของตนเอง เป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพเฉพาะด้าน และเชื่อมโยงไปสู่การศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

๕.๖.๒) สร้างความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาแก่ผู้บริหาร ทั้งเชิงนโยบาย การบริหารจัดการ และการพัฒนาผู้เรียน เพื่อสามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งมีบทบาทในการสนับสนุนนโยบายและมาตรการที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมโดยรวม

๕.๖.๓) พัฒนาหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ภาระงานที่ชัดเจน โดยระบุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ต้องการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ และประเมินสมรรถนะของผู้เรียนได้ตรงตามเป้าหมาย รวมทั้งมีกลไกบริหารจัดการที่รับประกันความต่อเนื่องของหลักสูตรถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร เพื่อไม่ให้ทิศทางการจัดการเรียนรู้ขาดความต่อเนื่อง

๔.๓ ผลการวิเคราะห์จากการประชุมเพื่อรับฟังข้อมูล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการสัมภาษณ์ การจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรปริญญาบัตร

๔.๓.๑ การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตร ประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา

๑) สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ นำยุทธศาสตร์จังหวัด ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และกรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานในพื้นที่ อาทิ (๑) วิทยาลัยเทคนิคระยอง มีการพัฒนาหลักสูตรในสาขาปิโตรเคมี เคมีอุตสาหกรรม แมคคาทรอนิกส์ หุ่นยนต์ และยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อรองรับยุทธศาสตร์เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และยุทธศาสตร์จังหวัดระยอง (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย มุ่งพัฒนาหลักสูตรด้านโลจิสติกส์ การท่องเที่ยว อาหารพื้นถิ่น และภาษาต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พื้นที่ชายแดน (๓) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี เปิดหลักสูตรด้านโลจิสติกส์ การท่องเที่ยว การโรงแรม อาหาร และเทคโนโลยีแพชั่น เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) (๔) วิทยาลัยเทคนิคบาตูปุตุ พัฒนาหลักสูตรในสาขาปิโตรเคมี เครื่องมือวัดและควบคุม และเทคนิคโลหะรองรับยุทธศาสตร์ EEC

ในขณะเดียวกันสถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน ผ่านการสำรวจข้อมูลจากสถานประกอบการ และการใช้สารสนเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แรงงานจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด และสภาอุตสาหกรรมจังหวัด โดยสถานศึกษาได้มีการดำเนินการ อาทิ (๑) วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง มีการสำรวจความต้องการแรงงานในระยะ ๕ ปีจากสถานประกอบการโดยตรง (๒) วิทยาลัยเทคนิคระยอง จัดประชุมร่วมกับสถานประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมกว่า ๒๓ แห่ง เพื่อร่วมกันวางแผนการผลิตกำลังคน

นอกจากนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ยังเน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัย สนับสนุนการฝึกทักษะที่จำเป็น และเตรียมความพร้อมด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานจริงให้กับผู้เรียน ความร่วมมือดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง สถานศึกษาได้ข้อมูลที่ต้องสำหรับพัฒนาหลักสูตร และสถานประกอบการได้แรงงานที่มีสมรรถนะตรงตามความต้องการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานที่ตอบสนองต่อการเติบโตของเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ

๒) การจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง รวมทั้งการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่ง จัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ตามหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนดเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗ ใน ๑๒ ประเภทวิชา ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรม (๒) บริหารธุรกิจ (๓) คหกรรม (๔) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (๕) อุตสาหกรรมสุขภาพและความงาม (๖) อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ (๗) อุตสาหกรรมอาหาร (๘) ศิลปกรรมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (๙) เกษตรกรรมและประมง (๑๐) อุตสาหกรรมแฟชั่นและสิ่งทอ (๑๑) อุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ (๑๒) อุตสาหกรรมบันเทิง โดยมีมุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การบูรณาการมาตรฐานภาษาอังกฤษ ดิจิทัล และมาตรฐานวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียน และมาตรฐานสากล เพื่อพัฒนากำลังแรงงานระดับฝีมือ ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งเปิดสอนระดับปริญญาตรีตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งใช้แนวทางการจัดการศึกษาแบบมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-Based Education: OBE) ในสาขาเทคโนโลยีการผลิตและเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

นอกจากนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่สอดคล้องกับสาขาวิชา อาทิ การใช้มาตรฐานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กพร.) และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (สคช.) โดยแปลงเป็นหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence: UOC) สมรรถนะย่อย (Element of competence: EOC) และเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria: PC) อาทิ (๑) วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด ใช้มาตรฐาน กพร. ในสาขาช่างไฟฟ้า และมาตรฐาน สคช. ในสาขาปิโตรเคมี (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา ใช้มาตรฐาน กพร. ในสาขาคอมพิวเตอร์และอาหารโภชนาการ และมาตรฐาน สคช. ในสาขานักออกแบบเว็บไซต์ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งมีการจัดตั้งศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน เพื่อบริการผู้เรียนและบุคคลภายนอก อาทิ

(๑) วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด เป็นศูนย์ทดสอบสาขาปิโตรเคมี (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา เป็นศูนย์ทดสอบสาขาอาหารและคอมพิวเตอร์ (๓) วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น เป็นศูนย์ทดสอบสาขาอาหาร การโรงแรม และสารสนเทศ (๔) วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออก (E-TECH) เป็นศูนย์ทดสอบสาขาออกแบบสิ่งพิมพ์ โลจิสติกส์ และติดตั้งไฟฟ้าภายใน

๒.๑) การพัฒนาทักษะ/ สมรรถนะทางวิชาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น (Short Course) เพื่อเสริมสร้างและยกระดับสมรรถนะ (Upskill/ Reskill) รวมถึงพัฒนาทักษะใหม่ (Newskill) สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม ทั้งผู้ที่กำลังศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ หรือบุคคลทั่วไป ที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยมุ่งตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง และสนับสนุนการสร้างงาน รายได้ และความมั่นคงทางอาชีพในระยะยาว อาทิ หลักสูตรการตลาดออนไลน์ หลักสูตรการผลิตเครื่องประดับ รวมถึงเพื่อเตรียมความพร้อมด้านสมรรถนะอาชีพก่อนการฝึกงานหรือก่อนจบการศึกษา อาทิ หลักสูตรการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ Word, Excel

นอกจากนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งยังออกแบบหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานภายนอก ทำให้เกิดหลักสูตรที่มีความเฉพาะเจาะจงตอบสนองต่อความต้องการแรงงานในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งยังมีรูปแบบการจัดหลักสูตรแบบโมดูล (Module) ซึ่งแบ่งหน่วยการเรียนรู้ย่อยตามสมรรถนะเฉพาะทาง ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ทันทีหลังจบหลักสูตร ทั้งนี้ หลักสูตรจำนวนหนึ่งยังเกิดจากความร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานประกอบการและหน่วยงานภายนอก เพื่อถ่ายทอดทักษะอาชีพพื้นฐานแก่ผู้เรียนและบุคคลภายนอก อาทิ (๑) วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จัดหลักสูตรการซ่อมพัดลมและการเขียนโปรแกรมหุ่นยนต์ให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาชุมพร จัดหลักสูตรการตลาดออนไลน์และการผลิตเครื่องประดับให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขณะที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อสนับสนุนระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถสะสมหน่วยกิตไว้ล่วงหน้าและนำมาเทียบโอนได้เมื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา อาทิ (๑) วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง ร่วมพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นกับโรงเรียนเครือข่าย (๒) วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม ร่วมพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

๒.๒) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพหรือการฝึกอาชีพ ตามข้อกำหนดของหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๖๗ และแนวทางการฝึกอาชีพในการศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง นโยบายและแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๘ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดทำระบบขึ้นทะเบียนสถานประกอบการ เพื่อให้สถานศึกษาและผู้เรียนได้เลือกฝึกประสบการณ์ และเลือกสถานที่ฝึกอาชีพได้อย่างเหมาะสม

การจัดการฝึกอาชีพดังกล่าวอยู่ภายใต้ระบบนิเทศและติดตามผล โดยความร่วมมือระหว่างครูนิเทศก์จากสถานศึกษาและครูฝึกของสถานประกอบการ ซึ่งครูฝึกของสถานประกอบการ ได้รับการพัฒนาและอบรมด้านทักษะการสอนเพื่อนำไปใช้ในการฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สำหรับการประเมินผลการฝึกอาชีพ ให้ความสำคัญกับผลการประเมินจากสถานประกอบการในสัดส่วนร้อยละ ๗๐ และจากสถานศึกษาในสัดส่วนร้อยละ ๓๐ ทั้งนี้ เมื่อผู้เรียนสำเร็จการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สถานประกอบการ จะเป็นผู้ออกใบรับรองการผ่านประสบการณ์วิชาชีพให้แก่ผู้เรียน

๒.๓) การรับสมัครผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่รับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ แบ่งเป็น ๒ รอบ ได้แก่ (๑) รอบโควตา และ (๒) รอบปกติ โดยใช้เกรดเฉลี่ยขั้นต่ำเป็นเกณฑ์เบื้องต้น ร่วมกับการสอบหรือสัมภาษณ์ เพื่อคัดเลือก อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาบางแห่งมีการคัดเลือกที่เข้มข้นสำหรับหลักสูตรเฉพาะทาง อาทิ วิทยาลัยเทคนิคมาตาพุดในสาขาปิโตรเคมีและไฟฟ้าควบคุม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบปัญหา คือ สถานศึกษาบางแห่งมีจำนวนผู้เรียน ต่ำกว่าแผนการรับ อันเนื่องจาก (๑) การแนะนำอาชีพและการศึกษาต่อยังไม่ครอบคลุม ทำให้ผู้เรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เลือกศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (๒) สถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง เปิดรับผู้จบ ปวช. เพิ่มขึ้น และ (๓) ค่านิยมและทัศนคติของผู้ปกครองและผู้เรียนที่ยังไม่เห็นความสำคัญของสายอาชีพ

นอกจากนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งยังประสบปัญหาผู้เรียน ออกกลางคัน (Dropout) จากหลายสาเหตุ ได้แก่ ปัญหาเศรษฐกิจ ครอบครัแตกแยก วุฒิการศึกษาเดิม ไม่สมบูรณ์ หรือการเลือกสาขาที่ไม่ตรงกับความถนัดและความสนใจ และเพื่อเป็นการแก้ปัญหาและสร้างแรงจูงใจ สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ นิทรรศการ (Roadshow) และกิจกรรมเปิดบ้าน (Open House) เพื่อประชาสัมพันธ์หลักสูตร เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาความถนัดและสร้างแรงบันดาลใจ อาทิ (๑) วิทยาลัยเทคนิคระยอง ร่วมมือกับโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยและโรงเรียนสุนทรภู่พิทย ในการเล่นแลกเปลี่ยน ความรู้และจัดการแข่งขันหุ่นยนต์ (๒) วิทยาลัยอาชีวศึกษาชุมพร ร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดกิจกรรม บริการวิชาการและห้องเรียนอาชีพ

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีการใช้ช่องทางออนไลน์ เพื่อประชาสัมพันธ์การรับสมัครผู้เรียนเข้าศึกษาต่อหลากหลายช่องทาง อาทิ Website, Facebook, Youtube, X, Tiktok, และ Line

๒.๔) การจัดหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา กับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ สร้างความร่วมมือกับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานผ่านการจัดหลักสูตรระยะสั้น (Short Course) หรือห้องเรียนอาชีพ ไปจัดการเรียนรู้ในรายวิชา เพิ่มเติมและกิจกรรมผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะ โรงเรียนขยายโอกาสได้รู้จักสายวิชาชีพโดยตรง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติ และค้นหาความถนัด และความชอบในสายวิชาชีพ อาทิ (๑) วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง จัดหลักสูตรระยะสั้นในโรงเรียนเครือข่าย

โดยสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ปีละ ๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ คน (๒) วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ จัดตั้ง "ห้องเรียนอาชีพ" ในโรงเรียนมัธยมศึกษาหลายแห่ง อาทิ โรงเรียนอุทัย โรงเรียนวังน้อย(พนมยงค์วิทยา) และโรงเรียนภาชี "สุนทรวิทยานุกูล"

นอกจากนี้ ยังมีการจัดหลักสูตรวิชาชีพพร้อมกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย ที่ผู้เรียนสามารถเรียนควบคู่ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ เมื่อสำเร็จการศึกษาผู้เรียนจะได้รับวุฒิการศึกษา ๒ วุฒิ อาทิ (๑) วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง ร่วมกับโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๒๖ และโรงเรียนน้ำดิบวิทยาคม (๒) วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ ร่วมกับโรงเรียนวังน้อย(พนมยงค์วิทยา) และโรงเรียนภาชี "สุนทรวิทยานุกูล"

ทั้งนี้ มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งจัดทำหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยง ตามความร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียนรายวิชาพื้นฐานของระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่งสามารถนำไปเทียบโอนหน่วยกิตได้หากต้องการเข้าศึกษาต่อ

๓) สภาพปัญหาและอุปสรรค

๓.๑) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

๓.๑.๑) หลักสูตรอาชีวศึกษาที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.) เป็นมาตรฐานกลางทั่วประเทศ ส่งผลให้ขาดความยืดหยุ่นในการปรับให้เหมาะสม กับลักษณะเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการแรงงานในแต่ละพื้นที่

๓.๑.๒) สถานศึกษาอาชีวศึกษาบางแห่งเปิดสาขาวิชาเกินความจำเป็น ของตลาดแรงงาน ซึ่งการเปิดสาขาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการแรงงานทำให้เกิดปัญหาผู้สำเร็จการศึกษา ไม่ตรงสายงาน ขณะที่สาขาที่ตลาดแรงงานมีความต้องการกลับมีผู้เรียนน้อย ส่งผลให้การบริหารทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ

๓.๑.๓) เทคโนโลยีอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงเร็ว แต่หลายสถานศึกษา ใช้อุปกรณ์ล้าสมัย โดยเฉพาะสาขาอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ และสาขาอุตสาหกรรมยานยนต์ ส่งผลให้ผู้เรียน ขาดทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน

๓.๑.๔) สถานประกอบการจำนวนมากไม่เปิดเผยหรือถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ อาจด้วยเหตุผลด้านการแข่งขันทางธุรกิจ ความลับทางการค้า หรือข้อจำกัดด้านนโยบายภายในองค์กร ส่งผลให้ ครูอาชีวศึกษาไม่สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ที่ทันสมัยในสายอุตสาหกรรมได้อย่างเต็มที่ ทำให้ครูยังคงใช้เนื้อหา และวิธีการสอนแบบเดิม ไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและกระบวนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในภาคอุตสาหกรรม

๓.๒) ด้านครูผู้สอน

๓.๒.๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนครูต่ำกว่าเกณฑ์ ทำให้ครู ต้องรับภาระงานสอนมากกว่าเกณฑ์ปกติ และต้องทำงานอื่น ๆ ควบคู่ อาทิ งานธุรการ งานโครงการ งานประกันคุณภาพ และงานบริการวิชาการ

๓.๒.๒) ครูใหม่จำนวนมากขอย้ายกลับภูมิลำเนาหลังทำงานเพียง ๒ - ๓ ปี ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา และเกิดภาวะครูหมุนเวียนสูง

๓.๒.๓) ครูบางสาขาขาดแคลน โดยเฉพาะสาขาที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ อาทิ หุ่นยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ แมคคาทรอนิกส์ และดิจิทัล ทำให้ไม่สามารถเปิดสอนได้เต็มรูปแบบ

๓.๒.๔) ภาระงานที่มากเกินไปส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมการสอน ปรับปรุงความรู้ใหม่ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน หรือติดตามดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

๓.๓) ด้านงบประมาณและทรัพยากร

๓.๓.๑) งบประมาณจำกัด โดยเฉพาะงบครุภัณฑ์ และงบลงทุน ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดตั้งหรือปรับปรุงห้องปฏิบัติการ และจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยได้ ส่งผลให้การเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและความต้องการของภาคอุตสาหกรรม

๓.๓.๒) งบประมาณในการบำรุงรักษาอุปกรณ์ ไม่เพียงพอ ทำให้เครื่องมือเสื่อมสภาพและใช้งานไม่ได้ตามมาตรฐานการฝึกอาชีพ

๓.๓.๓) โครงสร้างพื้นฐานไม่ทั่วถึง สถานศึกษาส่วนใหญ่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า น้ำประปา อินเทอร์เน็ต) ด้วยตนเอง ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ชนบทหรือห่างไกล

๓.๓.๔) งบประมาณที่ได้รับเป็นรายปี และมีขั้นตอนการจัดสรรซับซ้อน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาโครงการระยะยาว อีกทั้งไม่สามารถตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของสถานศึกษาได้

๓.๔) ด้านผู้เรียน

๓.๔.๑) พื้นฐานผู้เรียนไม่เพียงพอ โดยเฉพาะผู้เรียนที่มาจากโรงเรียนขยายโอกาสจำนวนมากมีปัญหาทักษะพื้นฐาน อาทิ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือขาดทักษะปฏิบัติ ทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนปรับพื้นฐานเพิ่มเติม ส่งผลให้ต้องใช้เวลาและทรัพยากรในการเรียนรู้

๓.๔.๒) ค่านิยมและทัศนคติทางการศึกษาของผู้ปกครองและผู้เรียนส่วนใหญ่ ยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนสายสามัญ ซึ่งสะท้อนถึงความคาดหวังต่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และการมีอาชีพที่มั่นคง

๓.๔.๓) การแนะแนวอาชีพยังไม่ครอบคลุมอาชีพใหม่ ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาด อาทิ แมคคาทรอนิกส์ หุ่นยนต์ ออกแบบดิจิทัล หรือพลังงานทดแทน ทำให้ผู้เรียนไม่ทราบโอกาสทางอาชีพ และไม่เลือกเรียนในสาขาที่มีความต้องการสูง

๓.๔.๔) การแข่งขันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ในการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ รวมถึงมหาวิทยาลัยที่เปิดรับในระดับ ปวช. และ ปวส. ส่งผลให้จำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในบางพื้นที่ลดลง และบางสาขาขาดแคลนผู้เรียนจนไม่สามารถเปิดการสอนได้

๓.๕) ด้านการทดสอบและการรับรองมาตรฐานการ

๓.๕.๑) ศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานช่วยรับรองสมรรถนะและเพิ่มโอกาสการทำงาน แต่มีค่าใช้จ่ายในการทดสอบสูงผู้เรียนต้องจ่ายเองทั้งที่ยังไม่มีรายได้ และที่ตั้งศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้การเข้าถึงไม่เท่าเทียม

๓.๖) นโยบายและการเชื่อมโยงระบบการศึกษา

๓.๖.๑) นโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ แม้มีความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ แต่ยังขาดกลไกการขับเคลื่อนเชิงปฏิบัติ อาทิ หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ทำให้การจัดการศึกษาและการเตรียมกำลังคนไม่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ส่งผลให้แรงงานที่ผลิตได้ไม่ตรงกับความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง

๓.๖.๒) ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ยังดำเนินงานแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการและวางแผนการผลิตกำลังคนร่วมกัน ทำให้เกิดปัญหาการแย่งผู้เรียน การจัดสรรทรัพยากรไม่สมดุล และผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๔) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถานศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด

๔.๑) ปรับปรุงหลักสูตรทวิภาคี โดยลดรายวิชาสามัญที่ไม่จำเป็น และเพิ่มรายวิชาที่เน้นทักษะวิชาชีพจริง พร้อมปรับโครงสร้างหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น เพื่อรองรับผู้ที่ต้องทำงานระหว่างเรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการมากขึ้น

๔.๒) สร้างแรงจูงใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอน โดยการชี้ให้เห็นประโยชน์ร่วมกัน อาทิ การได้แรงงานที่มีคุณภาพ การลดต้นทุนการฝึกงาน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ให้แก่สถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน

๔.๓) เพิ่มอัตราค่าจ้างครูเพื่อลดภาระงานที่มากเกินไป ทั้งงานสอนและงานธุรการ เพื่อให้ครูมีเวลาเพียงพอในการเตรียมการสอน พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และติดตามดูแลผู้เรียนได้อย่างใกล้ชิด นำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

๔.๔) กำหนดสัดส่วนผู้เรียนระดับชาติ โดยมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่วางแผน และกำหนดสัดส่วนผู้เรียนในสายสามัญและสายอาชีพอ่างสมดุล เพื่อแก้ปัญหาการแย่งผู้เรียนระหว่างสถาบัน และสร้างสมดุลกำลังคนให้สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

๔.๕) สนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดตั้งและพัฒนาศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา รวมทั้งอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการทดสอบของผู้เรียน เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้เข้ารับการทดสอบได้อย่างเท่าเทียม

๔.๖) พัฒนาระบบแนะแนวเชิงรุก โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ควบคู่กับการนำหลักสูตรระยะสั้นของอาชีวศึกษาไปบรรจุในรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้เรียนได้ทดลองเรียนรู้จริง เพื่อค้นพบความถนัดและความสนใจของตนเอง ไม่ใช่เพียงการประชาสัมพันธ์เชิงข้อมูลเท่านั้น

๔.๗) สื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้นโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ และนโยบายด้านกำลังคน เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถปรับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๔.๓.๒ การผลิตและพัฒนาากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพ หลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา

๑) สภาพปัจจุบันของสถาบันอุดมศึกษา และการได้มาของข้อมูลสารสนเทศ ที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตรโดยอิงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด และจังหวัด เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีทักษะตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมและตลาดแรงงานในพื้นที่ในระดับมหภาค หลายมหาวิทยาลัยนำยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษมาใช้เป็นแนวทางหลักในการพัฒนาหลักสูตรให้รองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจและการจ้างงาน อาทิ (๑) มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี นำกรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลางและภาคตะวันออก (CWEC) มาพัฒนาหลักสูตรเกษตรศาสตร์ เทคโนโลยีการอาหาร การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ (๒) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นำกรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) มาพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของกรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ (๓) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี นำกรอบการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉิงเหนือ (NEC) มาพัฒนาหลักสูตรวิศวกรรมการผลิตอัตโนมัติและหุ่นยนต์ (๔) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน พัฒนาหลักสูตรระบบราง (๕) มหาวิทยาลัยบูรพา นำยุทธศาสตร์เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมาพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองอุตสาหกรรมเป้าหมาย ๑๒ ด้านของประเทศที่รองรับยุทธศาสตร์ EEC (๖) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก จัดหลักสูตรยานยนต์สมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ การแปรรูปอาหาร หุ่นยนต์

โดยทั่วไป สถาบันอุดมศึกษา มีการทบทวนหลักสูตรทุก ๕ ปี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (มคอ.) ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร และผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Learning Outcomes) ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศ และความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

ทั้งนี้ อุทยานวิทยาศาสตร์ภูมิภาคมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระเบียบเศรษฐกิจพิเศษใน ๔ ภูมิภาค ได้แก่ (๑) ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันออก (CWEC) (๒) ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉิงเหนือ (NeEC) (๓) ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) และ (๔) ระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ (NEC) โดยทำหน้าที่ประสานงานระหว่างภาครัฐ เอกชน ชุมชน และภาคการศึกษา เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะที่จำเป็น อย่างไรก็ตาม ในการประชุมระเบียบเศรษฐกิจพิเศษยังขาดผู้แทนจากภาคการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้ขาดความเชื่อมโยงการผลิตกำลังคนจากระดับพื้นฐานสู่อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ในขณะที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มีโครงสร้างนโยบายที่ชัดเจน ภายใต้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และคณะทำงานประสานงานด้านการพัฒนาบุคลากร

ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC HDC) ที่ขับเคลื่อนการศึกษาและการพัฒนากำลังคนตามแนวทาง EEC Model ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการแรงงานเฉพาะพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) การจัดทำหลักสูตรปริญญาบัตร และการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐาน คุณวุฒิ และมาตรฐานวิชาชีพและอาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า ระดับปริญญาตรีที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ใน ๒๖ คณะ ได้แก่ (๑) คณะแพทยศาสตร์ (๒) คณะทันตแพทยศาสตร์ (๓) คณะเภสัชศาสตร์ (๔) คณะพยาบาลศาสตร์ (๕) คณะสัตวแพทยศาสตร์ (๖) คณะสหเวชศาสตร์/ สาธารณสุข/ เทคนิคการแพทย์/ กายภาพบำบัด (๗) คณะวิทยาศาสตร์ (๘) คณะเทคโนโลยีการอาหาร/ คหกรรมศาสตร์ (๙) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ/ วิทยาการคอมพิวเตอร์ (๑๐) คณะจิตวิทยา (๑๑) คณะวิศวกรรมศาสตร์ (๑๒) คณะรัฐศาสตร์/ สังคมสงเคราะห์ (๑๓) คณะนิติศาสตร์ (๑๔) คณะเกษตรศาสตร์/ ประมง/ วนศาสตร์/ ปศุสัตว์/ อุตสาหกรรมเกษตร (๑๕) คณะพาณิชยศาสตร์/ บริหารธุรกิจ/ เศรษฐศาสตร์ (๑๖) คณะนิเทศศาสตร์/ วารสารศาสตร์/ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน (๑๗) คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (๑๘) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม (๑๙) คณะอักษรศาสตร์/ มนุษยศาสตร์/ ศิลปศาสตร์/ สังคมศาสตร์ (๒๐) คณะศิลปกรรมศาสตร์ (๒๑) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (๒๒) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา (๒๓) คณะโลจิสติกส์/ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม (๒๔) คณะอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว/ การโรงแรม/ การบิน (๒๕) คณะสิ่งแวดล้อม และ (๒๖) คณะดุริยางคศิลป์และดนตรี ที่เน้น ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome Based Education: OBE) อาทิ (๑) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ได้นำหลักการ OBE มาใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ (๒) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ได้ปรับหลักสูตรทั้งหมดตามหลักการ OBE

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จัดทำและพัฒนาหลักสูตรโดยอิงความต้องการ ของสถานประกอบการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผ่านการประชุมรับฟังข้อมูล การสัมภาษณ์ และการสำรวจ ความต้องการในเขตอุตสาหกรรม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes: ELOs) และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) อาทิ (๑) หลักสูตรวิศวกรรมการจัดการกระบวนการเคมีและสิ่งแวดล้อม หลักสูตรวิศวกรรมไฟฟ้าของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง (๒) หลักสูตรสัตวบาล หลักสูตรวิศวกรรมนวัตกรรม การเกษตร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ทั้งนี้ หลายสถาบันใช้เกณฑ์การประเมินคุณภาพ ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ เพื่อยกระดับมาตรฐานหลักสูตรให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและมาตรฐานสากล โดยเฉพาะหลักสูตรที่ไม่มีสภาวิชาชีพกำกับ อาทิ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์บางวิทยาเขต ขณะเดียวกัน บางแห่งประเมินคุณภาพหลักสูตรตามเกณฑ์ Education Criteria for Performance Excellence (EdPEX) เพื่อเพิ่มความเป็นเลิศทางวิชาการ

อนึ่ง ในหลักสูตรที่มีสภาวิชาชีพกำกับดูแล อาทิ แพทยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ บัญชี และครุศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานของสภาวิชาชีพ อย่างเคร่งครัด

นอกจากนี้ บางสถาบันได้จัดตั้งศูนย์ทดสอบมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อรองรับการทดสอบ และการรับรองวิชาชีพ อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จัดตั้งศูนย์ทดสอบในสาขาการดูแลผู้สูงอายุ ช่างซ่อมบำรุงรถยนต์ไฟฟ้า และการเชื่อมโลหะ รวมถึงศูนย์สอบบัญชี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง ที่ร่วมกับสภาวิชาชีพบัญชีจัดตั้งศูนย์สอบในภาคตะวันออก

๒.๑) การพัฒนาทักษะ/ สมรรถนะทางวิชาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่พัฒนาหลักสูตรระยะสั้น (Short Course) และหลักสูตร Non-Degree เพื่อยกระดับสมรรถนะ (Upskill/ Reskill) และสร้างสมรรถนะใหม่ (Newskill) สำหรับผู้เรียนทุกกลุ่ม ทั้งผู้ที่กำลังศึกษา ผู้ที่จบการศึกษาแล้ว ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ และบุคคลทั่วไป โดยมุ่งตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงสนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดชีวิตผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)

สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะ/ สมรรถนะทางวิชาชีพ เฉพาะทาง เพื่อรองรับอุตสาหกรรมสำคัญ อาทิ (๑) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จัดตั้งศูนย์พัฒนา กำลังคนด้านพาณิชยนาวิในเขต EEC เพื่อพัฒนาบุคลากรเฉพาะทางสำหรับอุตสาหกรรมด้านพาณิชยนาวิ (๒) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จัดตั้งสำนักพัฒนาศักยภาพกำลังคนแห่งอนาคต และสถาบันพัฒนาศักยภาพกำลังคน เพื่อดูแลหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตร Non-Degree

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับ หน่วยงานภายนอกและสถานประกอบการ เพื่อให้เนื้อหาและทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน เฉพาะด้าน อาทิ หลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ ที่พัฒนาร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยมีการบูรณาการ มาตรฐานวิชาชีพด้านแรงงานและมาตรฐานด้านสุขภาพเข้าด้วยกัน ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับใบประกาศนียบัตร จากกระทรวงแรงงาน และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งสะท้อนถึงการรับรองคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพ และด้านสาธารณสุข การจัดทำหลักสูตรลักษณะนี้ถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน และสถานประกอบการ เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติและสมรรถนะที่ผ่านการรับรองอย่างเป็นทางการ จากหลายภาคส่วน พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานในสาขาที่มีความต้องการสูงได้ทันที

อนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบโมดูล (Module) เพื่อแบ่งการเรียนรู้เป็นหน่วยย่อยที่ผู้เรียนสามารถเรียนจบและนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ทันที อาทิ โมดูลด้านแบตเตอรี่สำหรับยานยนต์ไฟฟ้า ขณะเดียวกันบางสถาบันพัฒนาหลักสูตรออนไลน์รองรับการเรียนรู้ ตลอดชีวิต อาทิ มหาวิทยาลัยบูรพา จัดทำระบบ “BUU MOOC” ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา สามารถเรียนล่วงหน้า และใช้ผลการเรียนเป็นคุณสมบัติสมัครเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งได้พัฒนาระเบียบและหลักสูตรเพื่อรองรับระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และหลักสูตร Pre-Degree โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถสะสมหน่วยกิตล่วงหน้า และนำมาเทียบโอนเมื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ อาทิ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก การดำเนินการดังกล่าวช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน กับอุดมศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเป็นระบบ

๒.๒) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ได้นำหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) มาใช้ เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและเพิ่มความพร้อมในการทำงาน โดยอาศัยความร่วมมือกับสถานประกอบการในพื้นที่ผ่านการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งยังมีการกำหนดเกณฑ์ทักษะและสมรรถนะที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างสถาบันและสถานประกอบการ รวมถึงการประเมินสมรรถนะการทำงานของผู้เรียน

ในบางสถาบัน ได้ปรับหลักสูตรให้ผู้เรียนเข้าฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคการศึกษาสุดท้าย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ และเอื้อต่อการทำงานต่อเนื่องหลังสำเร็จการศึกษา โดยผู้เรียนสามารถเข้าทำงานได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านการทดลองงานอีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกัน สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังจัดอบรมเตรียมความพร้อมแก่ผู้เรียน เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกงาน อาทิ ภาษาอังกฤษ ความปลอดภัย และจริยธรรม โดยเชิญวิทยากรจากสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

๒.๓) การรับสมัครผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่รับผู้เรียนผ่านระบบ TCAS จำนวน ๔ รอบ ได้แก่ (๑) รอบแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) (๒) รอบโควตา (Quota) (๓) รอบแอดมิชชัน (Admission) และ (๔) รอบรับตรง (Direct Admission) แต่ยังมีบางสถาบันเลือกใช้วิธีการรับตรงโดยไม่ผ่านระบบ TCAS

ทั้งนี้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบปัญหา คือ จำนวนผู้เรียนไม่เป็นไปตามแผนการรับหรือเกณฑ์ที่กำหนด สาเหตุอาจเนื่องมาจาก (๑) การขาดการแนะแนวอาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนมองว่าคณะสายวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์มีความยากและไม่เห็นเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน แม้จะมีอัตราการมีงานทำ ๑๐๐% หลังสำเร็จการศึกษา และ (๒) สาขาไม่เป็นที่นิยม หรือมีชื่อสาขาที่ไม่สอดคล้องกับตำแหน่งที่เปิดสอบบรรจุราชการ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาผู้เรียนออกกลางคัน (Dropout) หรือไม่สำเร็จการศึกษา อันเนื่องมาจาก (๑) ปัญหาด้านเศรษฐกิจฐานะ จำเป็นต้องลาออกเพื่อทำงานหรือช่วยครอบครัว (๒) การย้ายสาขาหรือสถาบันการศึกษาเพื่อรอโอกาสที่ตรงความต้องการ (๓) ความไม่พร้อมหรือไม่ตรงกับ ความสนใจที่แท้จริง ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถปรับตัวในระดับอุดมศึกษาได้ และ (๔) ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและสร้างแรงบันดาลใจ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จึงมีการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ อาทิ นิทรรศการ (Roadshow) และกิจกรรมเปิดบ้าน (Open House) เพื่อให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาสามารถเยี่ยมชม ทดลองเรียน และสัมผัสประสบการณ์จริงของแต่ละคณะ/ สาขา นอกจากนี้ ยังมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและช่องทางติดต่อที่หลากหลาย ผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ Facebook, YouTube, Twitter/ X, TikTok และ Line

๒.๔) การจัดหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา กับสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่สร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผ่านคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยใช้เครือข่ายการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหลัก ความร่วมมือนี้ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การให้คำปรึกษาด้านวิชาการ การจัดการเรียนรู้ และการสนับสนุนการใช้ห้องปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อยกระดับทักษะผู้เรียน

สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งร่วมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาทิ แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตระยอง และโรงเรียนนิคมวิทยา จังหวัดระยอง โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์การเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งยังนำหลักสูตรระยะสั้น (Short Course) และหลักสูตรออนไลน์ (MOOCs) ไปบูรณาการในรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมเสริมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเพิ่มทักษะและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาความถนัด พร้อมรับใบรับรองเก็บไว้ในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) อาทิ ภาษาอังกฤษ การเขียนโปรแกรม และอัญมณีศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังจัดกิจกรรมค่ายวิชาการ และบริการวิชาการ อาทิ ค่าย STEM การพัฒนาทักษะด้านภาษา และ Science Show เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและช่วยให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาค้นหาความชอบและความถนัดของตนเอง ขณะเดียวกันบางสถาบันได้จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่ครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อถ่ายทอดความรู้และเทคนิคการสอนใหม่ ๆ

ในบางพื้นที่ยังมีโครงการเรียนล่วงหน้า (Pre-degree) อาทิ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ร่วมกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหลักสูตร “ห้องเรียนกฎหมาย” ให้ผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมาเรียนที่คณะนิติศาสตร์ทุกวันอังคาร และสามารถสะสมหน่วยกิตไว้ล่วงหน้าได้

๓) สภาพปัญหาและอุปสรรค

๓.๑) ทักษะพื้นฐานของผู้เรียนไม่เพียงพอ ซึ่งผู้เรียนที่เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้พื้นฐาน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ บางส่วนยังอ่านหนังสือไม่ออก ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องใช้เวลาเสริมสร้างทักษะพื้นฐานเพิ่มเติม

๓.๒) การขาดความเข้าใจและเป้าหมายอาชีพ โดยผู้เรียนจำนวนมากยังไม่รู้ความถนัดของตนเอง ขาดความเข้าใจในลักษณะอาชีพที่หลากหลายและทันสมัย จึงเลือกเรียนไม่ตรงกับความสนใจหรือศักยภาพ บางคนเลือกเรียนเพราะคิดว่าเรียนง่าย จึงขาดความตั้งใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดการย้ายคณะหรือออกกลางคัน

๓.๓) การขาดทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งผู้เรียนจำนวนมากยังขาดทักษะการทำงานที่สำคัญ อาทิ ความอดทน ความรับผิดชอบ และความตรงต่อเวลา อีกทั้งบางส่วนไม่ให้ความสนใจกับงานที่ต้องใช้แรง แม้จะมีรายได้สูง แต่มองหาเส้นทางลัดในการหารายได้แทน

๓.๔) การปรับปรุงหลักสูตรล่าช้า เนื่องจากกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรมีความซับซ้อนและใช้เวลานาน ทำให้ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการแรงงาน

๓.๕) ข้อจำกัดจากสภาวิชาชีพ เนื่องจากมีข้อกำหนดรายวิชาที่ตายตัวและโควตาการรับผู้เรียนในสาขาที่ขาดแคลน ส่งผลต่อความยืดหยุ่นในการบูรณาการรายวิชาหรือการปรับปรุงหลักสูตร รวมทั้งยังมีข้อกำหนดจำนวนการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ อาทิ สาขาวิชาแพทย์ พยาบาล ครู ทำให้สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการได้

๓.๖) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการเรียนรู้ตามสาระที่อิงความรู้มากกว่าการนำไปใช้จริง ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถจดจำองค์ความรู้ได้ รวมทั้งระบบการประเมินที่ไม่ตกหรือซ้ำชั้น ทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น และไม่ทราบจุดบกพร่องของตนเอง รวมทั้งมาตรฐานการให้คะแนนของแต่ละสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกัน ทำให้เกรดเฉลี่ยไม่สามารถสะท้อนความสามารถที่แท้จริง

๓.๗) การเชื่อมโยงนโยบายระดับชาติยังมีน้อย เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้เข้าร่วมในคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ จึงขาดกลไกบูรณาการการผลิตกำลังคนตั้งแต่ต้นทาง และขาดการรับรู้ข้อมูลเชิงนโยบาย

๓.๘) ข้อจำกัดความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการบางแห่งไม่สามารถรองรับผู้เรียนฝึกประสบการณ์ได้เพียงพอ หรือมอบหมายให้ผู้เรียนฝึกประสบการณ์ในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องหรือมอบหมายงานไม่ตรงกับสมรรถนะที่ควรได้รับการพัฒนา

๓.๙) ความยั่งยืนของความร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรระยะสั้นหรือห้องเรียนพิเศษร่วมกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความต่อเนื่อง และยั่งยืน และเป็นการเพิ่มภาระแก่บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งไม่สามารถยืนยันผลลัพธ์ในการดึงดูดผู้เรียนที่มีคุณภาพเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาได้

๔) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของสถาบันอุดมศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด

๔.๑) จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อบูรณาการและสื่อสารนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับชาติ โดยเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และตลาดแรงงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๔.๒) พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และหลักสูตรระยะสั้นที่มีความยืดหยุ่น รองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะสมหน่วยกิตและเทียบโอนเป็นคุณวุฒิการศึกษาหรือใบรับรองวิชาชีพได้

๔.๓) จัดทำระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลกลางระดับชาติที่รวบรวมข้อมูลความต้องการแรงงาน ข้อมูลอาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาและทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดทำฐานข้อมูลด้านผู้เรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการรับผู้เรียนเข้าฝึกประสบการณ์หรือรับเข้าทำงาน

๔.๔) ส่งเสริมการแนะแนวอาชีพเชิงรุกตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสนับสนุนข้อมูล แนวโน้มตลาดแรงงาน และเส้นทางอาชีพที่สอดคล้องกับ ความถนัดและบุคลิกภาพของผู้เรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษาต่อ

๔.๕) ปรับปรุงหลักสูตรอุดมศึกษาให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของเทคโนโลยีและตลาดแรงงาน เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Experiential Learning) และลดเนื้อหา ทฤษฎีที่ไม่จำเป็น

๔.๖) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะสำคัญของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ภาษาต่างประเทศ ทักษะดิจิทัล การเขียนโปรแกรม ตลอดจนทักษะทางอารมณ์และสังคม (Soft Skills) อาทิ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบ และจิตอาสา

๔.๗) พัฒนาศักยภาพอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะการเพิ่มพูน ความรู้ด้านตลาดแรงงานสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา/ แนะแนว และการยกระดับความเชี่ยวชาญทางวิชาการ ในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๔.๘) จัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษา อาชีวศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานประกอบการ เพื่อร่วมกันออกแบบหลักสูตร จัดการฝึกประสบการณ์/ สหกิจศึกษา และพัฒนากำลังคนให้ตรงตามความต้องการของพื้นที่และประเทศ

๔.๙) ส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาพื้นที่และชุมชน ทำหน้าที่เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่น และต่อยอดผลิตภัณฑ์ไปสู่เชิงพาณิชย์ สนับสนุน การยกระดับเศรษฐกิจและสังคมฐานราก

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย

๕.๑ สภาพการจัดการศึกษารองรับการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕.๑.๑ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

๑) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่จัดโครงสร้างรายวิชาให้มีรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรองรับความถนัดทางการเรียนและวิชาชีพ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและคุณลักษณะทางวิชาชีพที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีแนวทางการจัดรูปแบบของกลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑.๑) กลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนแบบพิเศษ

กลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนแบบพิเศษ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มจุดเน้นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และสมรรถนะความถนัดด้านภาษาต่างประเทศ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีในกลุ่มวิชาเพิ่มเติม เน้นการนำรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา หรือตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่บูรณาการเข้าไปในมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน และจัดกิจกรรมทางวิชาการตามหลักสูตร/ เสริมหลักสูตรที่เป็นจุดเน้นในกลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๑.๒) กลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนแบบทั่วไป

กลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนแบบทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน เพิ่มรายวิชาเลือกตามความสนใจของผู้เรียนในกลุ่มวิชาเพิ่มเติม โดยใช้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะดนตรีนาฏศิลป์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และจัดกิจกรรมชุมนุม/ ชมรมตามความสนใจของผู้เรียน

๑.๓) กลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนแบบห้องเรียนอาชีพ

กลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียนแบบห้องเรียนอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะและสมรรถนะด้านอาชีพให้กับผู้เรียนที่ต้องการศึกษาต่อสายวิชาชีพ หรือไปประกอบอาชีพ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ หรือมีการบูรณาการมาตรฐานความถนัดทางวิชาชีพเข้าไปในกลุ่มวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม มีการจัดรายวิชาชีพตามหลักสูตรองค์กรวิชาชีพ และอาชีพระยะสั้นในรายวิชาเพิ่มเติม และจัดกิจกรรมชุมนุม/ ชมรมตามความสนใจของผู้เรียน

๒) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการจัดกลุ่มแผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียนพิเศษ กับห้องเรียนทั่วไป ที่สอดคล้องกับทิศทางความต้องการของผู้เรียนในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ มีการดำเนินการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาอย่างชัดเจน โดยนำคุณสมบัติและเงื่อนไขด้านความถนัดทางการเรียนหรือวิชาชีพที่เป็นเกณฑ์การรับเข้าศึกษาต่อมาใช้เป็นกรอบในการจัดกลุ่มแผนการเรียน จะสามารถกำหนดรายวิชา

ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาต่อได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสังเกตเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากบริการหรือทรัพยากรการศึกษาพิเศษที่สถานศึกษาจัดให้เพิ่มเติมส่วนใหญ่เอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวที่ดี

๓) การจัดกลุ่มแผนการเรียนหรือห้องเรียนอาชีพ ช่วยสร้างเส้นทางการเรียนที่เชื่อมโยงกับการเตรียมกำลังคนด้านฝีมือแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาและองค์การวิชาชีพ เพื่อจัดหลักสูตรรายวิชาความถนัดที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งนำไปสู่หลักสูตรอาชีพที่มีความเชื่อมโยงและชัดเจน

๔) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดการวิเคราะห์ความต้องการกำลังแรงงานตามกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด สถานศึกษาจึงมักอ้างอิงข้อมูลการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาเพื่อใช้ในการจัดหลักสูตรแทน ทั้งนี้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเตรียมกำลังแรงงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว นอกจากนี้ การจัดผู้เรียนเข้าสู่แผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียนยังขาดกระบวนการประเมินบุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียน ส่งผลให้บุคลิกภาพและความถนัดของผู้เรียนไม่สอดคล้องกับแผนการเรียน

๕.๑.๒ องค์ประกอบหลักสูตรรายวิชา

๑) การกำหนดจุดมุ่งหมายของรายวิชาพื้นฐาน/ เพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรเชื่อมโยงกับมาตรฐานภาระงานของหลักสูตรที่เป็นเป้าหมายการศึกษาต่อ ทั้งในระดับอาชีวศึกษาระดับอุดมศึกษา และตามเกณฑ์ขององค์การมาตรฐานวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการวิเคราะห์ภาระงาน ทักษะ และสมรรถนะทางวิชาชีพที่เป็นข้อกำหนดการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ส่งผลให้แผนการเรียนจำนวนมากยังมีจุดมุ่งหมายรายวิชาไม่ครบถ้วนตามข้อกำหนด จึงไม่สามารถพัฒนาไปสู่การจัดทำจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่สะท้อนมาตรฐานภาระงาน ทักษะ และสมรรถนะทางวิชาชีพได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังไม่สามารถต่อยอดไปสู่การจัดทำสื่อการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชาที่แสดงมาตรฐานความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) ตามมาตรฐานวิชาชีพได้ครบถ้วน

๒) รายวิชาพื้นฐาน สถานศึกษาจัดเป็นความถนัดทางการเรียนที่เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ มีสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายบางแห่งได้นำเนื้อหาและทักษะการเรียนรู้เพิ่มเติมมาบรรจุไว้ในรายวิชาพื้นฐาน ซึ่งควรจัดให้อยู่ในรายวิชาเพิ่มเติมมากกว่า

๓) รายวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดเป็น ๒ แนวทาง ดังนี้

๓.๑) รายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดเป็นวิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เป็นไปตามจุดเน้นในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา หรือตามแนวนโยบายกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ความถนัดแพทย์ (TPAT1) ความถนัดศิลปกรรมศาสตร์ (TPAT2) ความถนัดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ (TPAT3) ความถนัดสถาปัตยกรรม (TPAT4) และความถนัดวิชาชีพครูศาสตร์-ศึกษาศาสตร์ (TPAT5) ส่วนรายวิชาความถนัดทั่วไป ได้แก่ การสื่อสารภาษาอังกฤษ (TGAT1) การคิดอย่างมีเหตุผล (TGAT2) และสมรรถนะการทำงาน (TGAT3)

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่ง ได้จัดรายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ และความถนัดทั่วไปตามข้อกำหนดของระบบ TCAS อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงจัดรายวิชาแยก เช่น ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา และคณิตศาสตร์ เนื่องจากข้อกังวลเกี่ยวกับเงื่อนไขการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อ ในสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งที่ยังใช้การคัดเลือกแบบแยกรายวิชา (A-Level: พื้นฐาน/ เพิ่มเติม)

สำหรับความถนัดสถาปัตยกรรม (TPAT4) สถานศึกษาชั้นพื้นฐานไม่ได้จัดเป็น รายวิชาเพิ่มเติม เนื่องจากขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ จึงปรับไปสอนเสริมแทน ส่วนความถนัดวิชาชีพครู (TPAT5) บางสถานศึกษาจัดในรูปวิชาความถนัดทั่วไป โดยใช้วิชาภาษาไทยเชิงเหตุผลหรือวิชาภาษาไทยพื้นฐาน เป็นการทดแทน ขณะที่ความถนัดทั่วไปด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ (TGAT1) ส่วนใหญ่สามารถจัดหลักสูตร ได้ตรงตามมาตรฐานขององค์การวิชาชีพ

๓.๒) รายวิชาชีพพื้นฐาน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการนำมาตรฐานการเรียนรู้ตามประเภท และสาขาวิชาชีพขององค์กรมาตรฐานวิชาชีพ ร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เป็นเป้าหมายการศึกษาต่อ มาจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ขณะที่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการนำมาตรฐานขององค์กรมาตรฐานวิชาชีพ และมาตรฐานการเรียนรู้ทางวิชาชีพพื้นฐานจากความร่วมมือกับสถานศึกษา/ สถาบันการศึกษาที่เป็นเป้าหมาย การศึกษาต่อ มาจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมเช่นกัน ทั้งนี้ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานบางแห่งได้พัฒนาระบบให้สามารถ เทียบโอนหน่วยกิตหรือต่อยอดเป็นธนาคารหน่วยกิตตามข้อตกลงกับสถานศึกษาเป้าหมายปลายทาง

๔) โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยังมีโครงสร้างเวลาเรียนรายวิชาเพิ่มเติมไม่เพียงพอสำหรับการเปิดรายวิชาความถนัดทางการเรียน รายวิชา ความถนัดทางวิชาชีพ และรายวิชาชีพพื้นฐาน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและต่อยอดสู่เส้นทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออาชีวศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาส่วนใหญ่จึงมีความต้องการให้ปรับลดเวลาเรียน ในกลุ่มวิชาพื้นฐาน เหลือเฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการปรับตัวในวิถีชีวิต การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และการเผชิญกับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

๕) สถานศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามโครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตร สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อาทิ ชุมนุม/ ชมรม และกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตร โดยขึ้นอยู่กับความพร้อม ด้านทรัพยากร บุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งผลให้กิจกรรมดังกล่าวยังไม่ครอบคลุม ต่อการสร้างประสบการณ์เพิ่มพูนสมรรถนะการทำงานทางวิชาชีพตามเป้าหมายของกลุ่มแผนการเรียน หรือประเภทห้องเรียน นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีความร่วมมือในการส่งผู้เรียนไปฝึกประสบการณ์ กับสถานประกอบการหรือหน่วยงานทางวิชาชีพ แต่ยังขาดระบบคลังทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และขาดคำอธิบาย

เกณฑ์ทักษะและสมรรถนะการทำงานที่เป็นมาตรฐานภาระงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทำให้ใบรับรองการฝึกประสบการณ์เป็นเพียงการยืนยันการเข้าร่วม แต่ยังไม่สะท้อนระดับสมรรถนะการทำงาน หรือคุณลักษณะทางวิชาชีพได้อย่างชัดเจน

๕.๑.๓ การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคุณภาพผู้เรียน จำเป็นต้องอาศัยเครือข่ายความร่วมมือเพื่อนำความต้องการเหล่านั้น มากำหนดจุดมุ่งหมายของเส้นทางการศึกษาให้เชื่อมโยงกับกลุ่มวิชาชีพ แผนการเรียนรู้ หรือประเภทห้องเรียน ที่สัมพันธ์กับมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพหรือมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ จากนั้นจึงนำไปกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ และความถนัดทั่วไป ให้ครอบคลุม องค์ประกอบของทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อพัฒนาคำอธิบายรายวิชาให้สะท้อน ภาระงาน ทักษะ และสมรรถนะทางวิชาชีพอย่างครบถ้วน นำไปสู่การจัดวางองค์ประกอบหลักความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) ตามกรอบมาตรฐานวิชาชีพ ทั้งนี้ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการวิเคราะห์ ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

๑.๑) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดการวิเคราะห์ความต้องการ กำลังแรงงานตามกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากขาดข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๑.๒) ความต้องการในการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิชาชีพ ตามประเภท คณะ และสาขาวิชาของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ตามเป้าหมาย การศึกษาต่อของผู้เรียน ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลสารสนเทศที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอยู่ รวมทั้งไม่เชื่อมโยง กับความสามารถด้านความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป และประสบการณ์ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติและเงื่อนไขสำคัญของการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรวิชาชีพระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

๑.๓) ความต้องการของผู้เรียนในด้านความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพ ทางอาชีพ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ดำเนินการสำรวจหรือจัดให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความถนัด และบุคลิกภาพตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำผลลัพธ์ไปใช้ในการจัดกลุ่มแผนการเรียนรู้ หรือประเภทห้องเรียนให้เหมาะสม

๑.๔) ความต้องการของสังคมในการดำเนินวิถีชีวิตและการปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ทำให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่จัดหลักสูตรรายวิชาในกลุ่มสาระพื้นฐานตามโครงสร้างเวลาเรียน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เห็นว่ามีจำนวนเวลาเรียน มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ในกลุ่มวิชาพื้นฐานมากเกินไป ส่งผลให้ไม่สามารถจัดรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ และวิชาอาชีพพื้นฐานที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบบุคลิกภาพและความถนัดที่แท้จริงได้ แม้กระนั้น ควรคงไว้ซึ่ง มาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีสุขภาวะ การใช้ทักษะชีวิตและทักษะการสื่อสาร

เพื่อเข้าถึงองค์ความรู้และทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติและสังคมโลก รวมถึงทักษะการคิดเชิงเหตุผลเพื่อปรับและประยุกต์วิธีการดำรงชีวิตและสังคมให้เหมาะสม

ทั้งนี้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดการทบทวนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ทำให้คำอธิบายรายวิชาของกลุ่มสาระพื้นฐานตามโครงสร้างหลักสูตรไม่สะท้อนภาระงานที่สอดคล้องกับสภาวะการณ์และบริบทท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

๒) การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ โดยการจัดทำคำอธิบายรายวิชาจากการวิเคราะห์สภาวะการณ์ของบริบทท้องถิ่นหรือสภาวะการณ์ทางวิชาชีพ เพื่อกำหนดภาระงานและทักษะ/ สมรรถนะที่เกี่ยวข้องโดยใช้กรอบความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) เป็นแนวทางกำกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดการวิเคราะห์บริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพ ทำให้คำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ขาดความเชื่อมโยงกับภาระงานจริง ทั้งในรายวิชาพื้นฐานที่ควรสะท้อนบริบทท้องถิ่นและรายวิชาเพิ่มเติมที่ควรสอดคล้องกับภาระงานทางวิชาชีพ อีกทั้งยังขาดการจัดทำโครงการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการทำงานตามบริบทท้องถิ่นและวิชาชีพอย่างเป็นระบบ

๓) การพัฒนาสื่อและการรวบรวมแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจสภาวะการณ์ของบริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบต่อสังคม และสามารถนำหลักความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) มาประยุกต์ใช้ในการอธิบายและแก้ไขปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีเหตุผล อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดการวิเคราะห์สภาวะการณ์ ทำให้การเลือกใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและวิชาชีพ และสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงใช้แบบเรียนกลางที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งสะท้อนเพียงบริบททั่วไป

ในด้านสื่อความรู้ตามหลักความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) จากการวิเคราะห์ทักษะและสมรรถนะตามภาระงาน สถานศึกษายังขาดการเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มวิชาพื้นฐานและมาตรฐานขององค์กรวิชาชีพ/ หลักสูตรทางวิชาชีพในกลุ่มวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทำให้การกำหนดภาระงาน ทักษะ สมรรถนะ และหลักความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) เชื่อมโยงกับมาตรฐานดังกล่าวเพียงบางส่วน

ขณะเดียวกัน สถานศึกษาชั้นพื้นฐานยังขาดการวิเคราะห์ทักษะและสมรรถนะการทำงานเพื่อกำหนดหลักความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) ที่บูรณาการกับหน่วยการเรียนรู้และภาระงานจริง ส่งผลให้การใช้สื่อด้านวิทยาการและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้แบบบูรณาการตามนโยบายการพัฒนานวัตกรรมยังมีจำกัด ครูและสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาสื่อหนังสือและแบบเรียนเป็นหลักมากกว่าการใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลายในการพัฒนาทักษะผู้เรียน

๔) การส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ครูจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรมตามภาระงาน โดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนสภาวะการณ์ของบริบทท้องถิ่นและวิชาชีพ รวมทั้งบูรณาการหลักความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาให้ทันสมัยตามการเปลี่ยนแปลงของบริบทท้องถิ่นและวิชาชีพ อีกทั้งยังขาดระบบสนับสนุนด้านคลังสื่อการเรียนรู้และคลังทะเบียนแหล่งเรียนรู้

ที่เอื้อต่อการนำไปใช้และปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบออนไลน์และออฟไลน์ ยังไม่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมและความต้องการในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่

๕) การสร้างเส้นทางการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ โดยการสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน ผ่านแบบสำรวจและแบบประเมินบุคลิกภาพ ความถนัดทางการเรียนและอาชีพ ตลอดจนหลักฐานยืนยัน เช่น ผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียนในรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายการศึกษาต่อในกลุ่มวิชาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานดำเนินกระบวนการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ โดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมและประมวลผลจากผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน ตามองค์ประกอบของกลุ่มแผนการเรียน/ ประเภทห้องเรียน แต่ในทางปฏิบัติพบว่า สถานศึกษาจัดทำแฟ้มสะสมผลงานโดยมุ่งใช้เพื่อยื่นเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มากกว่าการสะท้อนศักยภาพด้านบุคลิกภาพ ความถนัด และพรสวรรค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องในแต่ละปีการศึกษา

นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่จะจัดทำแบบประเมินบุคลิกภาพและความถนัดทางการเรียนและอาชีพ แต่ยังขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติและข้อกำหนดการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในแต่ละกลุ่มวิชาชีพ รวมทั้งขาดข้อมูลความต้องการกำลังแรงงานและสาขาวิชาชีพตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียนมาเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาและอาชีพที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ความถนัด และพรสวรรค์ของตนได้อย่างแท้จริง รวมถึงสถานศึกษาหลายแห่งยังขาดครูแนะแนววิชาชีพหรือครูที่ผ่านการอบรมด้านการแนะแนว ทำให้กระบวนการแนะแนวขาดประสิทธิภาพ

๕.๒ สภาพการจัดการศึกษาทางวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา

๕.๒.๑ การจัดการศึกษาทางวิชาชีพของสถานศึกษาอาชีวศึกษา

๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดการศึกษาตามประเภทและสาขาวิชาชีพในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และระดับปริญญาบัณฑิต ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กำหนด โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษใน ๑๒ ประเภทวิชา ได้แก่ (๑) อุตสาหกรรม (๒) บริหารธุรกิจ (๓) คหกรรม (๔) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (๕) อุตสาหกรรมสุขภาพและความงาม (๖) อุตสาหกรรมโลจิสติกส์ (๗) อุตสาหกรรมอาหาร (๘) ศิลปกรรม และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (๙) เกษตรกรรมและประมง (๑๐) อุตสาหกรรมแฟชั่นและสิ่งทอ (๑๑) อุตสาหกรรมดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ (๑๒) อุตสาหกรรมบันเทิง ยกเว้นหลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นเองในสาขาเทคโนโลยีการผลิต และเทคโนโลยีสถาปัตยกรรม

สถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิของหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๖๗ แต่ยังคงขาดการบูรณาการมาตรฐานวิชาชีพที่องค์การมาตรฐานวิชาชีพหรือกรมพัฒนาฝีมือแรงงานกำหนดเข้าไปในภาระงานที่เป็นหน่วยการเรียนรู้รายวิชา แต่มีบางสถานศึกษาที่สามารถบูรณาการมาตรฐานวิชาชีพ วิทยาการ และเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก ตามหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต โดยนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาพร้อมเปิดสอนใน ๒๖ คณะ ครอบคลุมสาขาวิชาชีพหลากหลาย ได้แก่ (๑) คณะแพทยศาสตร์ (๒) คณะทันตแพทยศาสตร์ (๓) คณะเภสัชศาสตร์ (๔) คณะพยาบาลศาสตร์ (๕) คณะสัตวแพทยศาสตร์ (๖) คณะสหเวชศาสตร์/ สาธารณสุข/ เทคนิคการแพทย์/ กายภาพบำบัด (๗) คณะวิทยาศาสตร์ (๘) คณะเทคโนโลยีการอาหาร/ คหกรรมศาสตร์ (๙) คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ/ วิทยาการคอมพิวเตอร์ (๑๐) คณะจิตวิทยา (๑๑) คณะวิศวกรรมศาสตร์ (๑๒) คณะรัฐศาสตร์/ สังคมสงเคราะห์ (๑๓) คณะนิติศาสตร์ (๑๔) คณะเกษตรศาสตร์/ ประมง/ วนศาสตร์/ ปศุสัตว์/ อุตสาหกรรมเกษตร (๑๕) คณะพาณิชยศาสตร์/ บริหารธุรกิจ/ เศรษฐศาสตร์ (๑๖) คณะนิเทศศาสตร์/ วารสารศาสตร์/ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน (๑๗) คณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ (๑๘) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม (๑๙) คณะอักษรศาสตร์/ มนุษยศาสตร์/ ศิลปศาสตร์/ สังคมศาสตร์ (๒๐) คณะศิลปกรรมศาสตร์ (๒๑) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (๒๒) คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา (๒๓) คณะโลจิสติกส์/ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม (๒๔) คณะอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว/ การโรงแรม/ การบิน (๒๕) คณะสิ่งแวดล้อม และ (๒๖) คณะดุริยางคศิลป์และดนตรี

ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่สามารถพัฒนาหลักสูตรเอง เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาและกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา อีกทั้งยังมีการรับรองคุณภาพหลักสูตรตามเกณฑ์ ASEAN University Network Quality Assurance (AUN-QA) ซึ่งรับรองว่าหลักสูตรมีคุณภาพและมาตรฐานเทียบเท่ามหาวิทยาลัยชั้นนำในภูมิภาคอาเซียน นอกจากนี้ หลักสูตรในบางสาขาวิชาชีพยังต้องได้รับการรับรองจากสภาวิชาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ

๓) การพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ ดำเนินการโดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ผ่านการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางที่หลากหลาย ได้แก่ หลักสูตรระยะสั้นเพื่อการ Upskill, Reskill และ Newskill สำหรับผู้เรียนที่กำลังศึกษา ผู้ที่ใกล้สำเร็จการศึกษา ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ผู้สนใจเรียนรู้ทักษะใหม่ ตลอดจนผู้ที่ต้องการเรียนรู้แบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

สำหรับผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นฐานสมรรถนะ เพื่อเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาด้วยธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีความร่วมมือกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการ อุปกรณ์ สถานที่ และการให้คำปรึกษาแก่ครูและผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาอาชีวศึกษาดำเนินการผ่านการฝึกสมรรถนะวิชาชีพ การฝึกอาชีพ และการฝึกในระบบทวิภาคี ตามข้อกำหนดของหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๖๗ และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษามีการดำเนินการคัดเลือกและจัดทำบัญชีรายชื่อสถานประกอบการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานโดยมีครูเป็นผู้คัดกรอง ประกอบกับข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี (DVE-DATA) ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกสถานที่ฝึกประสบการณ์จากบัญชีรายชื่อที่ผ่านการกลั่นกรองจากสถานศึกษาอาชีวศึกษานั้น ๆ อย่างไรก็ตาม ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในระดับจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระบียงเศรษฐกิจพิเศษ อีกทั้งผู้เรียนบางส่วนยังไม่ได้รับการฝึกอาชีพในพื้นที่จังหวัดที่เป็นเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคน

ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperative and Work Integrated Education: CWIE) เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีสมรรถนะพร้อมเข้าสู่โลกการทำงานจริงทันทีหลังสำเร็จการศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา (ฝ่ายผลิต) และสถานประกอบการ (ฝ่ายผู้ใช้บัณฑิต) รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษายังใช้ข้อมูลสารสนเทศความต้องการของสถานประกอบการมาเป็นฐานในการประเมินและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนในทุกปีการศึกษา

๕.๒.๒ การจัดหลักสูตรรองรับความต้องการของอาชีพในการประกอบการตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระบียงเศรษฐกิจพิเศษ

๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชาชีพไม่เป็นไปตามแผนการรับ โดยบางสาขาไม่มีผู้เรียน หรือไม่เป็นไปตามเกณฑ์การรับผู้เรียน รวมทั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระบียงเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมุ่งพัฒนากำลังแรงงานฝีมือให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในสาขาอาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ ถึงแม้ว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาจะทำแผนการรับผู้เรียนตามหลักสูตรในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี แต่ยังขาดการเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศด้านความต้องการกำลังคนตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระบียงเศรษฐกิจพิเศษอย่างเป็นระบบ

๒) การขับเคลื่อนนโยบายระบียงเศรษฐกิจพิเศษยังขาดโครงสร้างที่เชื่อมโยงไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา ส่งผลให้ไม่สามารถกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขด้านความถนัดทางการเรียนหรือวิชาชีพของสาขาที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน

อีกทั้งขาดข้อมูลสารสนเทศที่ต้องนำมาใช้สำหรับการจัดทำช่องทางการรับรู้และแนะแนวอาชีพแก่สถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานที่ทำหน้าที่เป็นตัวป้อนผู้เรียน ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้การกำหนดเส้นทางการศึกษาต่อของผู้เรียน
ยังไม่เชื่อมโยงกับความถนัด ความต้องการส่วนบุคคล และความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ
ในระบียงเศรษฐกิจพิเศษได้อย่างแท้จริง ยกเว้นในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่มีโครงสร้างและกลไก
ที่สามารถนำนโยบายและยุทธศาสตร์ลงสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจนมากกว่า

**๕.๒.๓ การจัดหลักสูตรเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา/ สถาบันอุดมศึกษา
กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามคุณสมบัติและเงื่อนไขข้อกำหนดความถนัดทางการเรียน
ความถนัดทางวิชาชีพ และการผ่านประสบการณ์ทางวิชาชีพ**

๑) สถานศึกษาอาชีวศึกษามีการนำหลักสูตรระยะสั้นด้านอาชีพไปสนับสนุนการจัด
รายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนสังกัด
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขณะที่หลักสูตรทวิศึกษาดำเนินการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา
และสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนปลายภายใต้บันทึกความร่วมมือเชิงนโยบาย อย่างไรก็ตาม
สถานศึกษาชั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดข้อมูลสารสนเทศด้านคุณสมบัติ เงื่อนไขด้านความถนัดทางการเรียน
ความถนัดทางวิชาชีพ และประสบการณ์อาชีพของผู้เรียนในการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ส่งผลให้การจัดรายวิชา
องค์ประกอบตามเป้าหมายการศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษาไม่ชัดเจนเพียงพอ

๒) สถาบันอุดมศึกษาใช้ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
(TCAS) เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติการรับผู้เรียนเข้าศึกษาตามคณะและกลุ่มวิชาชีพ โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องมี
ความถนัดทางการเรียนพื้นฐาน/ เพิ่มเติม (A-Level) ความถนัดทั่วไป (TGAT) และความถนัดทางวิชาชีพ (TPAT)
ส่งผลต่อการจัดหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาบางแห่ง
ให้การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อบรรจุรายวิชาที่เชื่อมโยงกับเส้นทางการศึกษา
ต่อสู่เป้าหมายวิชาชีพระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม มีบางสถาบันที่ใช้เฉพาะความถนัดทางการเรียนเป็นเกณฑ์
การรับเข้าศึกษา ไม่เป็นไปตามระบบ TCAS ส่งผลให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานประสบปัญหาการจัดรายวิชาเพิ่มเติม
ซ้ำซ้อน ระหว่างรายวิชาความถนัดทางวิชาชีพ (TPAT) และรายวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level เพิ่มเติม)

๓) การจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและแนะแนวอาชีพของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ยังขาดการสะท้อนลักษณะอาชีพและความต้องการกำลังแรงงาน
ของสถานประกอบการตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระบียงเศรษฐกิจพิเศษ อีกทั้งยังขาด
ความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานวิชาชีพในการนำมาตรฐานวิชาชีพมาใช้เป็นกรอบ
ในการจัดประสบการณ์ด้านอาชีพให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษายังใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นหนึ่งในรอบ
การคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ โดยกำหนดให้ผู้เรียนแสดงผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน
ที่สะท้อนถึงทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะในการทำงาน และความถนัดทางการเรียน เพื่อยืนยันความสอดคล้องกับ
คุณสมบัติที่กำหนด

๕.๓ ข้อเสนอแนะทางการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕.๓.๑ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑) พัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยอาศัยการวิเคราะห์ความต้องการ ๔ ด้าน ได้แก่ (๑) ความต้องการของกลุ่มอาชีพในการประกอบการ (๒) ความต้องการในการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และสถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง (๓) ความต้องการของผู้เรียน และ (๔) ความต้องการของสังคม เพื่อนำผลการวิเคราะห์มากำหนดจุดมุ่งหมายและเส้นทางการศึกษาให้สอดคล้องกับกลุ่มวิชาชีพ แผนการเรียน หรือประเภทห้องเรียนที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพและมาตรฐานหลักสูตรวิชาชีพ นำไปสู่ความสำเร็จในการผลิตและพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณภาพ

๒) นำข้อมูลสารสนเทศด้านลักษณะอาชีพและข้อกำหนดคุณสมบัติการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อ ทั้งด้านความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป และสมรรถนะการทำงานจากสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบันวิชาชีพเฉพาะทาง และสถานประกอบการ ตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ มาใช้เป็นกรอบกำหนดการจัดกลุ่มแผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียนรองรับวิชาชีพ เพื่อสร้างเส้นทางการศึกษาที่เชื่อมโยงไปสู่ระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ

๓) บูรณาการมาตรฐานภาระงานทางวิชาการเข้ากับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางในกลุ่มรายวิชาพื้นฐาน ส่วนรายวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรวิเคราะห์มาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพหรือมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาชีพ เพื่อนำไปกำหนดภาระงาน ทักษะ และสมรรถนะการทำงานทางวิชาชีพ รวมถึงกำหนดองค์ประกอบด้านความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) ในการจัดทำคำอธิบายรายวิชาและเขียนผลการเรียนรู้ เพื่อใช้กำกับหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

๔) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความต้องการด้านอาชีพ ผู้เรียน และสังคม พร้อมทั้งร่วมกันพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยี ครุภัณฑ์ และสถานฝึกประสบการณ์ ให้สอดคล้องกับเส้นทางการศึกษาและกลุ่มวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานภาระงานและหลักสูตรวิชาชีพ

๕) จัดทำคำอธิบายเกณฑ์ทักษะและสมรรถนะการทำงานตามภาระงานทางวิชาชีพ โดยยึดข้อตกลงร่วมระหว่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานวิชาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประเมินสมรรถนะและคุณลักษณะในการทำงานที่ผู้เรียนได้รับจากการฝึกประสบการณ์

๖) จัดหาหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายเพิ่มเติมจากสื่อกลางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยมุ่งเน้นสื่อที่สะท้อนบริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพ ผ่านการนำเสนอภาพลักษณ์ที่เป็นภาระงานมาบรรจุในคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้ เพื่อกำกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน โดยวิเคราะห์ออกเป็นองค์ประกอบด้านความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A)

๗) พัฒนาระบบการจัดเก็บคลังทะเบียนแหล่งเรียนรู้และวิทยาการ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและบริบททางวิชาชีพในปัจจุบัน พร้อมทั้งพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนที่รองรับได้ทั้งรูปแบบ Online และ Offline

๘) จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ที่รวบรวมผลงาน รางวัล ใบรับรองประสบการณ์ และผลการเรียน ตามรายวิชาที่เป็นองค์ประกอบของกลุ่มแผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียน เพื่อสะท้อน ศักยภาพ บุคลิกภาพ และความถนัดที่เป็นพรสวรรค์ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องในแต่ละปีการศึกษา

๙) พัฒนาครูให้มีความสามารถในการวิเคราะห์บริบทท้องถิ่นและลักษณะอาชีพ ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานภาระงาน และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาต่อ เพื่อกำหนดภาระงาน ที่สะท้อนทักษะและสมรรถนะการทำงาน ครอบคลุมด้านความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) นำไปสู่ การจัดทำคำอธิบายรายวิชาและหน่วยการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อรายวิชา ความถนัดและกิจกรรมประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของเส้นทางการศึกษาต่อของผู้เรียน

๑๐) จัดทำระบบติดตามและประเมินผลการปรับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ เชื่อมโยงอาชีพ และใช้ผลประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรม และระบบแนะแนวให้สอดคล้องกับความต้องการ ที่แท้จริงอย่างต่อเนื่อง

๕.๓.๒ สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา

๑) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาที่บูรณาการมาตรฐานวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพ และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน พร้อมบรรจุเนื้อหาด้านภาษา วิทยาการ และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิ ตอบสนองความต้องการผู้ประกอบการในพื้นที่ รวมทั้งควรกำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ในทุกหลักสูตรเพื่อใช้เป็นกลไกรับรองคุณภาพอย่างเป็นระบบ

๒) ปรับปรุงทักษะและสมรรถนะในระบบการฝึกอาชีพแบบทวิภาคี ร่วมกับ สถานประกอบการที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการ ตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษที่เปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลา พร้อมทั้งส่งเสริม แรงจูงใจให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอาชีพ โดยตระหนักว่าเป็นเส้นทางสู่ความก้าวหน้าทางวิชาชีพที่ได้รับ ทั้งประสบการณ์และค่าตอบแทนควบคู่กับการศึกษาต่อ

๓) ให้สถาบันอาชีวศึกษาภาคทำหน้าที่รวบรวมและจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ด้านลักษณะอาชีพ และข้อกำหนดคุณสมบัติการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อ ทั้งในด้านความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ ตลอดจนแนวโน้มความต้องการของกลุ่มอาชีพในการประกอบการในระดับ จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ

๔) จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อขับเคลื่อนข้อมูลสารสนเทศด้านความต้องการกำลังแรงงาน และนโยบายยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการเรียน และการผลิตกำลังแรงงานฝีมือตามยุทธศาสตร์

๕) สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เชื่อมโยงกับความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ และประสบการณ์อาชีพ ตามคุณสมบัติและเงื่อนไขการรับเข้าศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานพัฒนาหลักสูตรและแผนการเรียนที่สอดคล้องครบถ้วน รวมทั้ง

มีสถาบันอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาในกลุ่มจังหวัดทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ทั้งนี้ ควรจัดทำหลักสูตรระยะสั้น และสามารถสะสมได้ในธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) รวมถึงการใช้ประโยชน์จาก Thai MOOC (Thailand Massive Open Online Course) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์แบบเปิด (Open Online Course) ที่มีเนื้อหาสาระที่หลากหลาย เรียนฟรีไม่มีค่าใช้จ่าย เรียนได้ทุกที่ทุกเวลา สำหรับผู้เรียนทุกระดับการศึกษา รวมถึงคนทุกช่วงวัย เพื่อส่งเสริมและรองรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

๖) จัดทำระบบแนะแนวการศึกษาต่อเชิงรุกให้กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการรับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศด้านลักษณะอาชีพ ข้อกำหนดคุณสมบัติการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อ เงื่อนไขความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ/ ความถนัดทั่วไป ตลอดจนแนวโน้มความต้องการของกลุ่มอาชีพตามจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ มาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พร้อมทั้งสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวทั้งในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

๗) ให้สถาบันอุดมศึกษาที่ใช้เฉพาะรายวิชาความถนัดทางการเรียน (A-Level) ในการคัดเลือกผู้เรียน ควรพิจารณาเพิ่มเติมจากหลักฐานผลงาน รางวัล และใบรับรองประสบการณ์ที่สะท้อนความถนัดทางวิชาชีพหรือวิชาชีพพื้นฐาน ซึ่งผู้เรียนจัดทำและนำเสนอผ่านแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

๘) ให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่เน้นการวิเคราะห์บริบทของท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำวัตถุประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งจัดอบรมและให้ความรู้แก่ครูจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

๙) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาครูคืนถิ่น โดยมุ่งให้สถาบันอุดมศึกษาคัดเลือกและบ่มเพาะบุคลากรที่เป็นคนในพื้นที่ เพื่อกลับมาปฏิบัติงานในภูมิลำเนา ช่วยให้สถานศึกษาและชุมชนได้รับครูที่เข้าใจบริบทท้องถิ่น สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

๑๐) ให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาในพื้นที่ โดยการเป็นแหล่งเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ตลอดจนการแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของสถานศึกษาในท้องถิ่น

๕.๔ ข้อเสนอเชิงนโยบายการเตรียมความพร้อมกำลังคนช่วงวัยการศึกษาชั้นพื้นฐาน

๕.๔.๑ ระยะเร่งด่วน (๑ ปี)

๑) น้อมนำพระบรมราโชบายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษามาเป็นหลักการพื้นฐานในการกำหนดทิศทางการศึกษาของชาติในทุกระดับ

๒) ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเชื่อมโยงเส้นทางการศึกษาต่อสู่กลุ่มอาชีพตามศักยภาพผู้เรียน โดย

๒.๑) ด้านศักยภาพผู้เรียน ใช้ระบบแนะแนวการศึกษาและแนะแนวอาชีพเป็นกลไกหลัก โดยให้ศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวบรวมข้อมูลคุณสมบัติและเงื่อนไขการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อของแต่ละสาขาอาชีพระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อนำไปจัดทำคู่มือและแนวทางการออกแบบรายวิชา ทั้งรายวิชาความถนัดทางการเรียน

ความถนัดทั่วไป ความถนัดทางวิชาชีพ และรายวิชาชีพพื้นฐาน ให้ผู้เรียนมีแผนการเรียนรู้ที่ครบถ้วนและสอดคล้องกับเส้นทางอาชีพ

๒.๒) ด้านศักยภาพครูผู้สอน และครูแนะแนว ควรพัฒนาระบบสนับสนุนและนิเทศการจัดทำหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา โดยใช้กลไกผ่านสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชื่อมโยงมาตรฐานจากกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และองค์กรวิชาชีพ เพื่อกำหนดภาระงานและทักษะที่จำเป็นทั้งทฤษฎีความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A) พร้อมทั้งพัฒนาครูผู้สอนและครูแนะแนวให้สามารถแนะแนวการศึกษาที่ตอบสนองความถนัดและบุคลิกภาพของผู้เรียน อันนำไปสู่การศึกษาต่อและการทำงานที่มีคุณภาพ

๓) จัดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีความพร้อมด้านทรัพยากรเปิดสอนรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทั่วไป ความถนัดทางวิชาชีพ และวิชาชีพพื้นฐาน ส่วนสถานศึกษาที่ขาดความพร้อมควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพ และปราชญ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจัดกิจกรรมทางวิชาการเสริมหลักสูตรทดแทน

๔) ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดสัดส่วนเวลาเรียนให้เพียงพอสำหรับรายวิชาความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป รายวิชาชีพพื้นฐาน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งเสริมประสบการณ์ตามภาระงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและกำหนดเส้นทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา แนวทางนี้ควรปรับลดเวลาเรียนในรายวิชาพื้นฐาน เพิ่มเวลาเรียนในรายวิชาเพิ่มเติม พร้อมปรับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โดยคงไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต การเป็นพลเมือง และการปรับตัวต่อโลกที่เปลี่ยนแปลง สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๕) สร้างกลไกความร่วมมือเพื่อบูรณาการนโยบาย แผน และโครงการด้านการศึกษาทุกระดับ ให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกลไกการสื่อสารที่ชัดเจน และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที

๕.๔.๒ ระยะปานกลาง (๓ ปี)

๑) จัดตั้งคณะกรรมการกลางระดับกลุ่มจังหวัดทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมการพัฒนากำลังแรงงาน โดยด้านการกำกับให้มีแผนความต้องการแรงงานระยะ ๕ ปีและ ๑๕ ปี เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนด้านการส่งเสริมให้มีอนุกรรมการร่วมกับอุทยานวิทยาศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา และสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อนำองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และกิจกรรมฝึกประสบการณ์ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและประชาชนให้ตรงกับความต้องการแรงงานจริง

๒) จัดตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษเพื่อจัดทำและให้บริการรายวิชาชีพแก่สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยอ้างอิงมาตรฐานภาระงานจากองค์กรวิชาชีพหรือหลักสูตรการศึกษาทางวิชาชีพ ทั้งนี้ ให้สถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษา และสถาบันวิชาชีพเฉพาะทางทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยง เพื่อนำคุณสมบัติและเงื่อนไขการศึกษาต่อของแต่ละกลุ่มอาชีพมากำหนดมาตรฐานภาระงานทางวิชาชีพที่สะท้อนทักษะและสมรรถนะ แบ่งออกเป็นทฤษฎีความรู้ (K) ทักษะ (S) และคุณลักษณะ (A)

จากนั้นให้ศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำคำอธิบายรายวิชา/ หน่วยการเรียนรู้ และนิเทศช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เชื่อมโยงเส้นทางการศึกษาต่อสู่กลุ่มวิชาชีพได้อย่างเป็นระบบ

๓) จัดตั้งคณะกรรมการสารสนเทศความต้องการกำลังแรงงานในกลุ่มอาชีพตามยุทธศาสตร์จังหวัด/ กลุ่มจังหวัด และระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรวิชาชีพระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงาน พร้อมทั้งเตรียมผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าสู่เส้นทางสาขาวิชาชีพที่เชื่อมโยงกับความต้องการดังกล่าว ซึ่งจะทำให้หน่วยระดับนโยบายกลางของประเทศสามารถรวบรวมสารสนเทศความต้องการกำลังแรงงานในกลุ่มอาชีพของการประกอบการตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศได้อย่างเป็นระบบ

๔) ปรับหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ให้มีกลุ่มแผนการเรียนหรือประเภทห้องเรียนที่แสดงเป้าหมายเส้นทางการศึกษาต่อสู่กลุ่มอาชีพ โดยกำหนดรายวิชาที่ครอบคลุมความถนัดทางการเรียน ความถนัดทางวิชาชีพ ความถนัดทั่วไป และวิชาชีพพื้นฐานครบถ้วนตามคุณสมบัติและเงื่อนไขการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา

๕) สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะของรัฐ ควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการสนับสนุนและสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาในทุกสังกัด เพื่อร่วมกันผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

๖) กำหนดคลังข้อมูลกลางด้านการศึกษา (Big Data) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเดียว (Single Database) สำหรับการกำหนดนโยบาย บริหาร กำกับติดตาม และประเมินผลให้ทันสมัยและเป็นปัจจุบัน

๗) ทบทวนและปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และนโยบายด้านการศึกษา โดยยกเลิกข้อที่ล้าสมัยหรือเป็นภาระต่อผู้เรียน ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางและแผนการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

๘) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เพื่อเพิ่มทักษะ (Upskill) ปรับทักษะ (Reskill) และพัฒนาทักษะใหม่ (Newskill) ของแรงงาน ควบคู่กับการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และมีคู่มือที่เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงการจัดการศึกษากับธนาคารหน่วยกิตที่ชัดเจน

๙) เสริมสร้างการรับรู้ ปรับปรุงโครงสร้าง กฎระเบียบ และกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินนโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ ๔ ภาคให้มีประสิทธิผล พร้อมทั้งศึกษาบทเรียน (Lesson Learned) จากการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก EEC ทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะในบทบาทและความรับผิดชอบของอุทยาน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. “แผนการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)” สืบค้นจาก https://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2023/2/2354_6270.pdf. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- กระทรวงแรงงาน. (๒๕๖๔). รายงานการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเตรียมกำลังคนเพื่อทำงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC). สืบค้นจาก https://doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/42a62e2af81fef44957961a63efb2d2d.pdf. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๔๖) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- _____. นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ศาสตราจารย์นฤมล ภิญโญสินวัฒน์). สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2-%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B9-%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99/>. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- _____. นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๖๙. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๓ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (๒๕๖๖). การวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานแรงงานระดับประเทศ ปี ๒๕๖๖. กระทรวงแรงงาน. สืบค้นจาก <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2023/10/การวิเคราะห์ข้อมูลอุปสงค์และอุปทานแรงงาน-20-9-66-edit2-final.pdf>. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (๒๕๖๔). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง). สืบค้นจาก <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/03/01-%E0%B9%81%E0%B8%9C%E0%B8%99-%E0%B8%9B%E0%B8%8E%E0%B8%A3.%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2.pdf>. เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (๒๕๖๕). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. ๒๕๖๕. สืบค้นจาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-standard/item/6942-2022-07-22-03-17-22>. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.

คณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา. (๒๕๖๗). รายงานการพิจารณา
ศึกษา เรื่อง บทบาทสถาบันอุดมศึกษาต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย. (๒๕๖๗). ระบบการคัดเลือกกลางบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
ปีการศึกษา ๒๕๖๗ (Thai University Central Admission System: TCAS). สืบค้นจาก
<https://t.secdcdn.com/media/2023/11/TCAS67-user-manual-v2.pdf>. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม
๒๕๖๘.

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ Sustainable Development Goals (SDGs). สืบค้นจาก
<http://e-plan.dla.go.th/activityImage/422.pdf>. เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๘.

พระบรมราชโบาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ด้านการศึกษา, สืบค้นจาก
<https://www.mnre.go.th/nakhonratchasima/th/news/detail/77542>. เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๘.

พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. ๒๕๖๑. สืบค้นจาก
<https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/034/1.PDF>. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม
๒๕๖๗. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๓๔ ก, ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก,
๖ สิงหาคม ๒๕๖๘.

วิภาพร ชินะแขว. (๒๕๕๔). การจำแนกบุคลิกภาพเพื่อแนะแนวอาชีพโดยใช้โครงข่ายประสาทเทียม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์:
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (๒๕๖๐). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ – ๒๕๖๙. สืบค้นจาก
<https://plan.ssk3.go.th/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A8%E0%B8%99%E0%B9%82%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B9%81%E0%B8%A5%E0%B8%B0%E0%B8%88%E0%B8%B8%E0%B8%94%E0%B9%80%E0%B8%99%E0%B9%89%E0%B8%99-2/>. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (๒๕๖๗). ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์
มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. ๒๕๖๗. สืบค้นจาก
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/21100.pdf>. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.

_____. (๒๕๖๗). ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. ๒๕๖๗. สืบค้นจาก
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/21101.pdf>. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.

- _____. (๒๕๖๓). ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา
ระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. ๒๕๖๓. สืบค้นจาก
<https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/21102.pdf>. เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ
ของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (๒๕๖๑). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
(พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (๒๕๖๑). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐).
กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (๒๕๖๒). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :
สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (๒๕๖๓). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๓. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิต
และพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๗๐ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐.
สืบค้นจาก [https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce-all/pr/
announcement-news/8464-2564-2570-2566-2570.html](https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce-all/pr/announcement-news/8464-2564-2570-2566-2570.html). เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (๒๕๖๖.) เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๖๖. กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ: กรุงเทพฯ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๑). แผนแม่บทภายใต้
ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐). สืบค้นจาก
[http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2019/04/09-
%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8
%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0
%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A9.pdf](http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2019/04/09-%E0%B9%80%E0%B8%82%E0%B8%95%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A3%E0%B8%A9%E0%B8%90%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B9%80%E0%B8%A8%E0%B8%A9.pdf). เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- _____. (๒๕๖๑). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม).
เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (๒๕๖๕). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐).
ราชกิจจานุเบกษา.

- _____. (๒๕๖๓). แนวทางการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ. เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (๒๕๖๗). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๗. เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (๒๕๖๘). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘. เอกสารอัดสำเนา.
- OECD. (2025). *OECD skills strategy Thailand: Assessment and recommendations*. สืบค้นจาก https://www.oecd.org/en/publications/oecd-skills-strategy-thailand_153a1fe6-en/full-report/key-insights-and-recommendations-for-thailand_ae342be7.html. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.
- Suwanpong, N., & Siengthai, S. (2025). *Employers' priority on work skills and the skill gaps: A case in Thailand*. สืบค้นจาก <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2441656>. เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๘.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
ภาคผนวก ข	ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
ภาคผนวก ค	ภาพการดำเนินงาน

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

๑. แบบสำรวจการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน
๒. แบบสำรวจการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน
๓. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และการประกอบอาชีพของผู้เรียน
๔. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการจัดหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มืองค์ประกอบรายวิชารองรับเป้าหมายการศึกษาต่อหลักสูตรปริญญาบัตร หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และการประกอบอาชีพของผู้เรียน
๕. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกการผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับอาชีวศึกษา
๖. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การผลิตและพัฒนากำลังคนตามมาตรฐานคุณวุฒิ และมาตรฐานอาชีพหลักสูตรปริญญาบัตร ระดับอุดมศึกษา

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
(Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)
ของแบบสำรวจและแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก

ภาคผนวก ค
ภาพการดำเนินงาน

ภาพการดำเนินงานการศึกษาแนวทางการผลิตและพัฒนากำลังคนตามช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รองรับการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

1. การพัฒนารอบแนวคิดและเครื่องมือการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้

6. การเก็บรวบรวมข้อมูลระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรณ

ดร.นิติ นาชิต

นางอำภา พรหมวาทย

นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล

นางสาวกึ่งกาญจน์ เมฆา

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

(๒๑ มกราคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗)

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.

(๓๑ มกราคม ๒๕๖๘ - ปัจจุบัน)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

ดร.ศิริพรรณ ชุมนุม

ดร.วัฒนาพร ระงับทุกข์

ผศ.ดร.ปิตินันต์ ตรีวงศ์

ดร.ชยพร กระต่ายทอง

ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา

อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อาจารย์ประจำ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารายงาน

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพปฎล สุนทรนนท์

นายณรงค์ เพชรล้ำ

ผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อดีตเลขาธิการสภาการศึกษา

อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

เพื่อพัฒนากำลังคนช่วงวัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รวบรวมข้อมูล สรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเรียบเรียง

นางสาวดารณี อรุณวรากรณ์

นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง

นายชยุต วิจิตรวงศ์

นางสาวณัชชา หนูบุญคง

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สกศ.

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สกศ.

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สกศ.

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สกศ.

ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางสาวดารณี อรุณวรากรณ์

นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง

นายชยุต วิจิตรวงศ์

นางสาวณัชชา หนูบุญคง

นายกิตติศักดิ์ กุลจันทร์

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สกศ.

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สกศ.

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สกศ.

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สกศ.

ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา สกศ.

บรรณาธิการ และพิสูจน์อักษร

นางสาวดารณี อรุณวรากรณ์

นางสาวจุฑามาส ตั้งจิตบำรุง

นายชยุต วิจิตรวงศ์

ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สกศ.

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สกศ.

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ สกศ.

หน่วยงานรับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายการผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ. ลำดับที่ ๑/๒๕๖๙
ISBN 978-616-270-544-1